Jaana Sorvali

EUROOPPALAINEN IDENTITEETTIKAMPPAILU

Turkin EU-jäsenyyden kannattajat ja
vastustajat Euroopan parlamentissa

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos
Valtio-oppi
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu, 2006

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

SORVALI, JAANA: EUROOPPALAINEN IDENTITEETTIKAMPPAILU.
Turkin EU-jäsenyyden kannattajat ja vastustajat Euroopan parlamentissa

Pro gradu -tutkielma, 92 s., 10 liites.

Valtio-oppi

Toukokuu 2006

Tässä tutkielmassa tutkin Euroopan parlamentissa käytyä keskustelua liittyen Turkin EU-jäsenyyteen. Argumentointia tutkimalla selvitän miten Euroopan parlamentin euroedustajat mieltävät Eurooppaa ja eurooppalaisuutta suhteessa Turkkiin, jonka kanssa liittymisneuvottelut EU:n jäsenyydestä aloitettiin 3.10.2005.

Tutkimukseni perustuu sosiaalisen konstruktionismin teoreettiseen viitekehykseen ja identiteetin – etenkin kollektiivisen identiteetin – käsitteeseen. Identiteetin nähdään muodostuvan suhteessa Toiseen, joka Euroopan kontekstissa on usein ajateltu olevan Turkki. Olen rajannut tutkimukseni koskemaan aikaa vuoden 1999 lopusta vuoden 2005 loppuun saakka. Tuolta ajanjaksolta kerätty aineisto koostuu Euroopan parlamentissa käydyistä Turkin EU-jäsenyyttä koskevista keskusteluista. Keskusteluiden ryhmäpuheenvuorot olen analysoinut käyttäen Chaïm Perelmanin uuden retoriikan teoriaa ja keskusteluiden yksittäisten edustajien puheenvuorot olen analysoinut kvantitatiivisen sisällön erittelyn avulla. Kahden analyysin tulosten perusteella oli mahdollista pohtia eurooppalaisen identiteetin muodostumista Euroopan parlamentissa.

Analyysissä kävi ilmi, että Turkin EU-jäsenyyttä vastustavat ja sitä kannattavast edustajat käyttävät lähestulkoon samanlaisia argumentteja tukemaan mielipidettään. Demokratia ja siihen läheisesti liittyvät arvot kuten ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeusvaltion periaatteet ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittaminen olivat tärkeitä kaikille edustajille ja muodostivat Euroopan parlamentin kontekstissa eräänlaisen jaetun arvopohjan, jonka myötä rakentuu Euroopan identiteettiä muodostava Toinen. Demokratiaan liittyvien perusteiden käytön kautta erottui kuitenkin kaksi erilaista näkökantaa ”eurooppalaiseen demokratiaan”. Turkin EU-jäsenyyden kannattajat pitivät tärkeänä demokraattisen kehityksen levittämistä myös perinteisesti Toisena nähtyyn Turkkiin, kun puolestaan jäsenyyttä vastustaneet pitäisivät eurooppalaisen demokratian ”eurooppalaisena”.

Kysymys eurooppalaisen identiteetin muotoutumisesta ei ole helppo. Tutkimuksen tulosten perusteella on mahdollista todeta, että Euroopan parlamentissa on meneillään prosessi, jossa käydään kamppailua eurooppalaista identiteettiä koskevan diskurssin sisällöstä. Turkin EU-jäsenyyden vastustajat haluavat uusintaa eurooppalaisen identiteetin diskurssia perinteisten olettamusten pohjalta, kun taas Turkin EU-jäsenyyden kannattajat haluavat uudistaa tuon diskurssin koskemaan myös Turkkia. Uudenlainen diskurssi perustuu erilaisuuden tunnustamiselle ja demokratiaan liitetyille arvoille, samoin kuin eurooppalainen identiteetti. Näillä perusteilla Euroopan parlamentista oli mahdollista löytää kaksi erilaista eurooppalaisen identiteetin muotoa: Moderni eurooppalainen identiteetti sekä postmoderni eurooppalainen identiteetti.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO **1**
- **1.1. Eurooppalaisuutta etsimässä** **1**
- **1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet** **3**
- **1.3. Tutkielman rakenne** **5**

2. TURKKI EUROOPASSA **7**
- **2.1. Islamilaisen valtion synty ja kristinusko** **7**
- **2.2. Kemalismi – Atatürkin perintö** **9**
- **2.3. Ankarasta Helsingin kautta Brysseliin** **10**
- **2.4. Ongelmat Turkin tiellä Eurooppaan** **12**

3. EUROOPAN PARLAMENTTI JA JÄSENVALTIOT **16**
- **3.1. Euroopan parlamentti – eliitin keskustelupaikka** **16**
- 3.1.1. Parlamentti ja euroedustajien rooli 16
- 3.1.2. Kokoonpano ja poliittiset ryhmät tarkasteluvuosina 1999–2005 17
- **3.2. Jäsenvaltioiden näkemykset EU:n tulevaisuudesta** **21**
- 3.2.1. Kansalaisten mielipiteet laajentumisesta ja Turkin EU-jäsenyydestä 21
- 3.2.2. Jäsenvaltiot ja EU:n tulevaisuuden suunta 22
- **3.3. Unionin puolueettomuudesta** **23**

4. SOSIAALINEN KONTRUKTIONISMI **25**
- **4.1. Järki modernin todellisuuden määrittäjänä** **25**
- **4.2. Postmoderni todellisuus – kieli ja vuorovaikutus** **27**
- **4.3. Sosiaalikonstruktionistinen tutkimus** **29**

5. EUROOPPALAISEN IDENTITEETIN JÄLJILLÄ **31**
- **5.1. Identiteetti** **31**
- 5.1.1. Yksilön identiteetin rakentuminen 31
- 5.1.2. Minkälainen on Toinen? 32
- **5.2. Kollektiivinen identiteetti** **34**
- 5.2.1. Kollektiivisen identiteetin rakentuminen ja kansallinen identiteetti 34
- 5.2.2. Turkki ja islam Euroopan Toisena 36
- 5.2.3. Identiteettipolitiikka 37
- 5.2.4. Käsityksiä eurooppalaisesta identiteetistä 38

6. AINEISTO **40**
- **6.1. Aineiston esittely** **40**
- **6.2. Aineiston rajaus** **40**

7. TUTKIMUSMETODIT **44**
- **7.1. Chaïm Perelmanin uusi retoriikka** **44**
- 7.1.1. Uusi retoriikka metodina 44
- 7.1.2. Argumentoinnin lähtökohdat 44
- 7.1.3. Argumentoinnin tekniikoiden luokittelu 47
- **7.2. Kvantitatiivinen sisällön erittely** **50**
- 7.2.1. Sisällön erittely metodina 50
- 7.2.2. Analyysin tarkoitus 51
- 7.2.3. Tutkittavat muuttujat ja niiden analysointi 52
- **7.3. Metodien avulla saatava tieto** **53**

8. EUROOPAN PARLAMENTTI JA TURKIN EU-JÄSENYYS **55**
8.1. Yksittäisten edustajien puheenvuorot **55**
8.1.1. Puheenvuorojen jakautuminen ryhmien ja jäsenmaiden mukaan 55
8.1.2. Edustajien mielipiteet 57
8.1.3. Mielipiteiden perustelut – vastustajat 60
8.1.4. Mielipiteiden perustelut – kannattajat 62
8.1.5. Eurooppa, eurooppalaisuus ja Turkki 64
8.2. Poliittisten ryhmien puheenvuorot **64**
8.2.1. Analyysin lähtökohdat 64
8.2.2. Parlamentin ja ryhmien mielipiteiden jakautuminen 66
8.2.3. Argumentoinnin lähtökohdat 67
8.2.4. Argumentoinnin vakuuttavuuden lisääminen 69
8.3. Argumentoinnin yleinen luonne **72**
8.3.1. Puheenvuorojen sisältö ja muutos 72
8.3.2. Argumentoinnin laatu parlamentissa 74

9. KAMPPAILU EUROOPPALAISESTA IDENTITEETISTÄ **76**
9.1. Tosiseikkoihin tukeutuva arvojen yhteisö **76**
9.2. Toiseus edustajien puheissa **78**
9.3. Eurooppalainen identiteetti **80**

10. LOPUKSI **82**

LÄHTEET **84**

LIITTEET

1. JOHDANTO

1.1. Eurooppalaisuutta etsimässä

”Turkin perusta on Euroopassa ja olemme aina olleet osa Eurooppaa. Mutta Turkki on enemmän kuin Eurooppa! Olemme osa muslimimaailmaa ja kuulumme myös arvostettujen Idän traditioiden joukkoon. Tämä ainutlaatuinen asema on tärkein etumme, koska sen avulla voimme olla kahden maailman palveluksessa. Älköön kukaan epäilkö, että tulemme täyttämään tämän historiallisen roolin ja edistämme samalla omia, yhteisiä pyrkimyksiämme.”[1]

(Abdullah Gül 2006.)

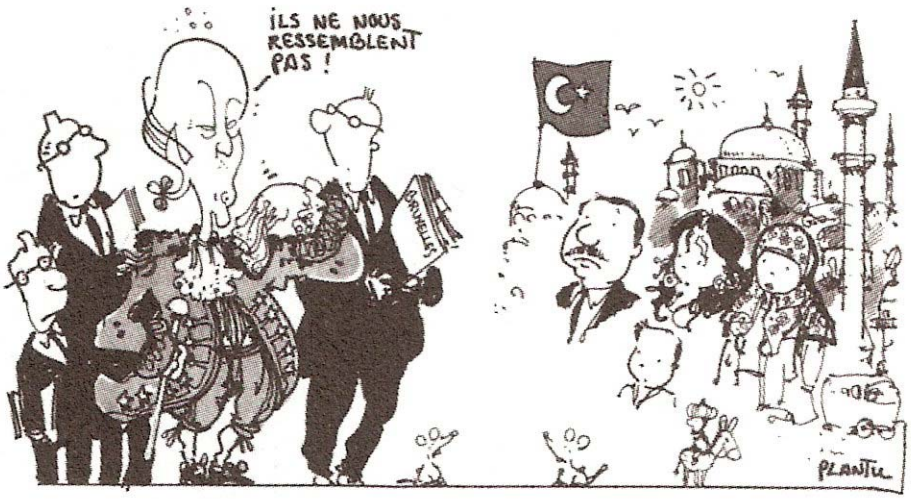

Kuva 1. Valéry Giscard D’Estaing arvostelee turkkilaisia eurooppalaiseen kulttuuriperintöön tukeutuen. "He eivät muistuta meitä". Plantun pilapiirros *Le Monde* lehdessä 9.11.2002. (Le Monde 9.11.2002.)

”Turkki ei ole eurooppalainen maa.”

”Se on Euroopan unionin loppu!”[2]

(Valéry Giscard D’Estaing, *Le Monde*, 9.11.2002.)

[1] Turkin ulkoministerin/varapääministerin puhe Jiddahissa, Kuningas Abdul Azizin yliopistossa Saudi-Arabiassa 12.2.2006 Turkin roolista ja paikasta maailmassa. ”Turkey’s foundations are in Europe and we have always been part of Europe. But, Turkey is more than Europe! We are part of the Muslim world and we also belong to the revered traditions of the East. This unique position is our most important asset, because it allows us to serve both worlds. Let no one doubt that we will fulfill this historic role and advance our common aspirations.” (Kaikki lainaukset tässä tutkielmassa suomentanut JS.)

[2]”La Turquie n’est pas un pays européen.” ”[C]’est la fin de l’Union européenne!” Ranskan entinen presidentti ja Euroopan unionin tulevaisuuskonventin puheenjohtaja Valéry Giscard D´Estaing ranskalaisessa *Le Monde* lehdessä kysyttäessä hänen mielipidettään Turkin EU-jäsenyydestä.

Euroopan unioni (EU) aloitti jäsenyysneuvottelut Turkin kanssa 3.10.2005 tehdyllä Eurooppa-neuvoston päätöksellä. Neuvotteluiden aloittamiseen liittyi tiettyä dramatiikkaa, kun Itävalta uhkasi viimeiseen saakka käyttää veto-oikeuttaan päätöksen estämiseksi. Dramatiikkaa on Turkin ja EU:n suhteisiin sisältynyt koko niiden yhteisen historian ajan, jonka voidaan laskea alkaneeksi niin kutsutun Ankaran sopimuksen solmimisen myötä vuonna 1963. Turkin pyrkimyksenä on ollut tasavallan perustamisesta lähtien vuodesta 1923 tulla tunnustetuksi eurooppalaiseksi valtioksi. Ensimmäisen suuren askeleen kohti varsinaista EU:n jäsenyyttä Turkki otti vuonna 1999, kun Helsingissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätti ottaa Turkin hakijavaltioiden listalle 12 vuotta maan vuonna 1987 tehdyn ensimmäisen jäsenyyshakemuksen jälkeen (Eurooppa-tiedotus 2003, 80, 13).

Maastrichtin sopimuksen 49 artiklassa todetaan seuraavaa: ”Jokainen Euroopan valtio, joka noudattaa 6 artiklan 1 kohdassa määrättyjä periaatteita, voi hakea unionin jäsenyyttä.” (Sopimus Euroopan unionista, 2002). [3] Lukuun ottamatta määreitä kuten liberaali, demokraattinen, toimiva markkinatalous, käsitettä ’eurooppalainen valtio’ ei ole määritetty tämän tarkemmin (esim. Moisio 2003, 28). Euroopan ja eurooppalaisuuden sisältöä tai ”olemusta” on yritetty tulkita ja selittää monissa tieteellisissä tutkimuksissa, mutta näiden termien määrittely näyttää olevan erittäin hankala, ellei jopa mahdoton tehtävä. Tämän tutkielman alun lainauksissa on esitetty kaksi vastakkaista näkemystä Euroopasta. Anthony Smith (1992, 68–69) määrittää eurooppalaisuutta yhteisten piirteiden, ominaisuuksien ja kokemusten kautta. Hän toteaa kuitenkin, etteivät kaikki eurooppalaiset jaa näitä määreitä ja esittää eurooppalaisuuden määritelmäksi ’family of cultures’ -mallia, jossa korostuu juuri eurooppalaisten (monikossa!) kulttuurien monimuotoisuus. Mikael af Malmborg ja Bo Stråth (2002, 4) puolestaan tunnustavat Euroopan määrittämisen hankaluuden ja ohjaavat ajattelemaan Eurooppaa diskurssina ja ideologisena/poliittisena ohjelmana. Heikki Mikkelin (1999, 144) mukaan: ”Euroopan rajat ovat yhtä lailla maantieteellisiä kuin poliittisia ja ideologisiakin. Eurooppa ei ole yksi idea eikä sillä ole yksiä rajoja.” Myös Gerard Delanty (1995, 3) näkee Euroopan ”ideana”. Hänen mukaansa Eurooppa ei ole ainoastaan alue, koska se merkitsee eri asioita eri ihmisille eri aikoina. Eurooppaa on koetettu rajata myös sivilisaation käsitteen avulla. (Huntington 1993, 27).[4]

[3] 6 artikla 1 kohta: ”Unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen sekä oikeusvaltion periaatteisiin.” (Sopimus Euroopan unionista 2002.)

[4] Samuel Huntington (1993, 27) määrittää eurooppalaisuuden sivilisaationa kaikessa yksinkertaisuudessaan seuraavasti:”Eurooppalainen yhteisö perustuu jaettuun Eurooppalaiseen kulttuuriin ja länsimaiseen kristinuskoon.” Hänen kommenttinsa herättivät erityisen paljon huomiota tiedeyhteisössä, ja tämä eurooppalaisuuden määritelmä tyrmättiin liian yksioikoisena. (Ks. esim. Ajami 1993).

Turkin hakeutuminen Eurooppaan ja EU:n jäseneksi on koko sen historian ajan ollut enemmän kuin ainoastaan tietyn valtion pyrkimys ottaa osaa yhdentyvän Euroopan kehitykseen. Jäsenyysprosessi on ollut – ja on edelleenkin – Euroopalle, sen valtioille ja kansoille, mahdollisuus ja myös pakko tarkastella eurooppalaisuutta tarkemmin. Identiteetin muodostumista koskevissa lukuisissa tutkimuksissa Turkki ja islaminuskoinen maailma yleensä on nimetty Euroopan ensisijaiseksi Toiseksi, jota vastaan Eurooppa ja eurooppalaisuus on määritelty[5]. Toiseuden on nähty toimivan myös toiseen suuntaan: Eurooppa on määritelty Turkin Toiseksi ja turkkilaisuuden määrittäjäksi (Helvaçioglu 1999, 23-24 ja Duran 2004, 126). Edellä mainittua Maastrichtin sopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa tulee Moision mukaan tulkita siten, että jäsenyyttä hakeva valtio määrittää itse pitääkö se itseään eurooppalaisena, ja unionin jäsenmaat tekevät tämän jälkeen päätöksen hakijan – tässä tapauksessa Turkin – eurooppalaisuuden asteesta. Euroopan parlamentilla on viimekädessä valta hylätä tai hyväksyä hakijavaltion hakemus unionin varsinaiseksi jäseneksi. (Moisio 2003, 29.) Edellä esitetyn vuoksi Euroopan parlamentin täysistunnossa käydyt keskustelut Turkin EU-jäsenyydestä ovat mitä parhain lähde tutkia argumentointia Euroopasta ja eurooppalaisuudesta.

1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkoituksenani on tutkia sosiaalisen konstruktionismin teoreettiseen perinteeseen tukeutuen Euroopan parlamentissa käytyä Turkin EU-jäsenyyttä koskevaa tai sivuavaa keskustelua alkaen heinäkuusta 1999[6] päättyen vuoteen 2005. Erityisesti kiinnitän huomiota siihen, miten Euroopasta ja eurooppalaisuudesta puhuttiin suhteessa Turkkiin.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää:

1. *Minkälaisia mielipiteitä Euroopan parlamentissa esiintyy Turkin EU-jäsenyydestä ja miten mielipiteitä on perusteltu?*

[5] Ks. esim. Said 1987, 5; Neumann & Welsh 1991, 330; Delanty 1995, 84; Hall 2005, 95. Toiseuden käsite määritellään luvussa viisi.
[6] Euroopan parlamentin vaalit pidettiin kesäkuussa 1999, ja uusi parlamentti aloitti työnsä vuoden 1999 heinäkuussa.

2. *Minkälaisia argumentteja Euroopan parlamentissa on käytetty puhuttaessa Turkin EU-jäsenyydestä?*

3. *Minkälaisia määreitä Euroopan parlamentissa käydyissä keskusteluissa liitettiin Eurooppaan, eurooppalaisuuteen ja Turkkiin?*

4. *Minkälainen oli argumentoinnin yleinen luonne Euroopan parlamentissa?*

Mielestäni Euroopan parlamentti on eräänlainen eurooppalaisen identiteetin mahdollinen rakentamispaikka. Euroopan parlamentissa on mahdollista käydä julkista keskustelua, eli ”kamppailua”, eurooppalaisuudesta ja täten joko uusintaa olemassa olevaa käsitystä Euroopasta ja eurooppalaisuudesta tai uudistaa sitä [7]. Euroopan parlamentti on siten *identiteettipolitiikan* [8] tekemisen paikka. Tästä syystä pyrin pohtimaan tutkimuksen aikaansaamien tulosten ja tutkimuskirjallisuuden pohjalta rakentuvan kokonaiskuvan kautta tutkielmani neljättä, kunnianhimoisinta kysymystä:

5. *Onko Euroopan parlamentin jäsenten keskuudessa rakentumassa eurooppalainen identiteetti ja mihin se perustuu?*

Tässä työssä ei sen sijaan etsitä vastausta kysymykseen: Mikä/mitä on Eurooppa tai eurooppalaisuus. En etsi lopullisia määritelmiä tai tee päätelmiä Turkin eurooppalaisuuden asteesta. Tämän tekee mahdottomaksi jo teoreettisen pohjan ja metodisen työvälineistön valinta (Ks. Jokinen 2006, 127). Tämän tutkimuksen tulokset ovat sen aineiston lailla ajallinen otos, siivu jo nykyistä historiaa, ja eräänlainen esitys meneillään olevasta *prosessista* Euroopan parlamentissa. Tämän prosessin myötä käsitys Euroopasta ja eurooppalaisuudesta voi edelleen uusiintua ja/tai uudistua myös parlamentin ulkopuolella. Kysymyksessä on siis argumentoinnin tutkimus ja tämän tutkimuksen kautta syntyvien tulosten analysointi kollektiiviseen identiteettiin liittyvän, sosiaalisen konstruktionismin pohjalta määritellyn käsitteistön avulla.

[7] Stuart Hallin (2005, 101–102) mukaan kielen kautta kuvauksista tulee ”tosia”. Valta on tässä todeksi tekemisessä keskeisessä asemassa; Hall esittää Foucault’a lainaten, että ”valta tuottaa tietoa”. Euroopan parlamentti on eräs eurooppalaisen vallan paikoista ja tälle pohjalle voin perustaa väitteeni, jonka mukaan myös Eurooppalaista identiteettiä on mahdollista *uudistaa* Euroopan parlamentissa. Kielen ja vallan suhteeseen palaan myöhemmin sosiaalista konstruktionismia käsittelevässä luvussa neljä.

[8] Identiteettipolitiikka määritellään luvussa viisi.

Kiinnostuin tutkimaan Turkin EU-jäsenyyden mukanaan tuomaa argumentointia kun seurasin kiivasta lehtikirjoittelua jäsenyysneuvottelujen aloittamisen ympärillä syys- ja lokakuussa 2005. Huomasin kommenttien ja argumentoinnin olevan erilaista ja huomattavasti kiihkeämpää – arvolatautunutta – kuin aikaisempien EU-laajentumisien kohdalla. Rupesin pohtimaan miksi oli näin, ja tämä pro gradu -tutkielma on tuon pohdinnan tulos ja eräänlainen tulkintayritys.

1.3. Tutkielman rakenne

Varsinaisen tutkielman aloittaa toisen luvun katsaus Turkin historiaan sen pyrkiessä kohti EU-jäsenyyttä sekä Turkissa esiintyneisiin ajatuksiin jäsenyydestä ja eurooppalaisuudesta. Tarkastelen tässä luvussa lisäksi lyhyesti Turkin kohtaamia ongelmia matkalla kohti Eurooppaa. Kolmannessa luvussa avaan hieman Euroopan parlamentin voimasuhteita ja EU:n jäsenvaltioiden näkemyksiä laajentumiseen. Samalla esittelen EU:lle suunnattua kritiikkiä Turkin jäsenyyshakemuksen hoitamisesta.

Luvussa neljä tarkastelen sosiaalista konstruktionismia peilaten sen keskeistä sisältöä modernistiseen maailmankuvaan ja realismin perusperiaatteisiin. Teorioiden eriävät käsitykset todellisuuden muotoutumisesta, ihmisen ja sitä mukaa yhteiskunnan luonteesta sekä yksilön ja kollektiivin identiteetistä luovat pohjan läpi koko tutkielman kulkevalle tulkinnan kehikolle ja käsitteistölle. Erilaisiin käsityksiin tiedon ja tutkimuksen luonteesta perehdyn pikaisesti perustellakseni sen avulla eräitä tutkimukseen liittyviä valintoja ja väitteitä.

Viidennessä luvussa jatkan edellisen luvun teoreettista jäsentämistä määrittämällä tämän tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet. Nämä kaksi lukua (neljä ja viisi) yhdessä perustelevat tutkielmani nimen *Eurooppalainen identiteettikamppailu*, joka on sosiaalisen konstruktionismin perinteitä kunnioittaen valittu osoittamaan kielen keskeistä asemaa todellisuuden ja identiteetin luomisen prosessissa. Nimi on kaksimerkityksinen: yhtäältä haluan korostaa sen avulla Euroopan parlamentin asemaa keskustelun ja identiteetin määrittämisen (uusintamisen ja uudistamisen) paikkana (*eurooppalainen*). Toisaalta erilaiset argumentit eurooppalaisuudesta on tarkoitettu vakuuttamaan eri tavoin ajattelevat oman todellisuustulkinnan paremmuudesta (*identiteettikamppailu*). Tutkielman nimen toinen merkitys viittaa *eurooppalaisen identiteetin* mahdolliseen *kamppailuun* modernin *kansallisen identiteetin* kanssa.

Tutkielman aineiston valintaa ja rajausta perustelen kuudennessa luvussa ja aineiston tulkintaan käyttämiäni analyysitapoja – Chaïm Perelmanin uuden retoriikan teoriaa sekä kvantitatiivista sisällön erittelyä esittelen seitsemännessä luvussa. Tässä yhteydessä paneudun myös pohtimaan näiden metodien kautta saatavan tiedon luonnetta ja käyttökelpoisuutta tutkimukseni kannalta.

Kahdeksannessa luvussa käyn läpi aineistosta nousevia tutkimustuloksia. Aluksi käyn läpi kvantitatiivisen sisällön erittelyn metodilla analysoitujen Euroopan parlamentin edustajien yksittäisistä puheenvuoroista nousseita havaintoja. Tämän jälkeen pohdin Perelmanin metodilla analysoiduista ryhmäpuheenvuoroista nousseita tuloksia ja luvun lopuksi nostan esille yleisempiä huomioita Euroopan parlamentin keskusteluiden luonteesta.

Yhdeksännessä luvussa pyrin liittämään edeltävässä luvussa esiin tulleet tutkimustulokset eurooppalaista identiteettiä koskevaan keskusteluun. Tutkielman lopettavassa luvussa kymmenen kokoan yhteen tutkielman tekemisen aikana esiin nousseita ajatuksia.

2. TURKKI EUROOPASSA

> ”Turkkilaiset ovat olleet osa Eurooppaa maantieteellisesti Vähä-Aasiaan saapumisestaan saakka 1000-luvulta alkaen, taloudellisesti 1500-luvulta alkaen kauppareittien laajennuttua ja diplomaattisesti 1800-luvulta alkaen kun Ottomaanien valtakunta viallisesti tunnustettiin Euroopan konsertin jäseneksi.”
>
> (Müftüler-Bac 2000, 26-27.)

2.1. Islamilaisen valtion synty ja kristinusko

> ”Se on Jumalan tahto!”
>
> (Paavi Urbanus II, 1095[9])

Islaminuskolla ja kristinuskolla (sekä juutalaisuudella) on yhteinen alkuperä, jonka voi jäljittää Aabrahamiin. Näille uskonnoille on yhteistä usko yhteen jumalaan, profeettoihin, ilmestykseen ja moraaliseen velvollisuuteen muita ihmisiä kohtaan. Islamin mukaan kristittyjen raamattu on ihmisten tekemien lisäysten ja väärien tulkintojen vuoksi vääristynyt versio oikeasta jumalallisesta ilmestyksestä, ja Muhammedin saama koraani edustaa tämän vuoksi Jumalan oikeaa ja viimeistä sanaa. Muhammedin kuoleman jälkeen vuonna 632 islamin kannattajat jakaantuivat sunnalaisiin ja shiialaisiin. Sunnit jatkoivat islamilaisen yhteiskunnan järjestämistä kalifaatin muodossa ja loivat vuosituhannen loppuun mennessä islamilaisen yhteiskunnan, joka ulottui eteläisestä Afrikasta Intiaan saakka. (Esposito 1999, 24–29.)

Kristinuskolla ja islamilla oli sama päämäärä: molemmat uskonnot edustivat oman näkökulmansa mukaan jumalan sanaa maanpäällä ja molempien tehtävänä oli pelastaa maailman ihmiset kadotukselta. Islamin nopea leviäminen näyttäytyi uhkaksi kristilliselle maailmalle myös politiikan ja kaupan aloilla. Espositon mukaan *ristiretket* vaikuttivat islamilaisen ja kristillisen maailman suhteisiin enemmän kuin mikään toinen historian tapahtuma. Ristiretket olivat sarja sotilaallisia retkiä, joiden tarkoituksena oli vapauttaa kristilliset maat ja kansat islamin vallan alta. Ristiretket alkoivat vuonna 1095, kun paavi Urbanus II vetosi kristillisiin hallitsijoihin Jerusalemin vapauttamisen puolesta. Keskiajan

[9] ”God wills it” Lainaus kirjassa Esposito 1999, 39.

kristilliset kansat olivat hajanaisia ja sotivat toisiaan vastaan, mutta ristiretket yhdistivät kristikunnan yhteistä vihollista vastaan paavin taisteluhuudon ”God wills it!” saattelemina. Ristiretket kestivät aina 1200-luvulle saakka. (Esposito 1999, 37–39.)

Vuosi 1453 merkitsi kristilliselle Euroopalle suurta tappiota ja muslimihallitsijoille mahtavaa voittoa. Muslimiarmeija valloitti Bysantin pääkaupungin Konstantinopolin ja Istanbuliksi nimettynä siitä tuli Ottomaanien valtakunnan keskus. (Mt. 40.) Ottomaanien valtakuntaan kuului alun perin monia eri uskontoja sekä monia eri kansoja, koska laajentuva valtakunta antoi vallattujen alueiden ja niillä asuvien kansojen pitää tapansa ja uskontonsa. 1800-luvulla laitettiin kuitenkin alulle reformeja, joiden tarkoituksen oli ottomaanien kansalaisuuden perustaminen. Tämän taustalla oli valtakunnan hajoamisen pysäyttäminen, josta kertoivat Kreikan valtion synty vuonna 1832 sekä Bulgarian ja Serbian itsenäisyys vuonna 1878. Näiden tapahtumien tuloksena valtakunta alkoi menettää moniuskontoisen luonteensa ja tulla entistä enemmän islamilaiseksi. Islamilaistumista vauhditti vuosien 1877–1878 sota Venäjää vastaan sekä hävitty Balkanin sota vuonna 1912, joiden myötä islamin uskoon sidottu turkkilainen identiteetti alkoi muotoutua. Etnisen turkkilaisuuden[10] ja Turkin kansallisvaltion syntyminen vauhdittui edelleen vuoden 1915 armenialaisten karkotuksen[11], vuosien 1919–1922 Kreikka-Turkki sodan ja Lausannen sopimuksen allekirjoittamisen myötä. Kreikan ja Turkin välisen sodan aikana tuhansia kreikkalaisperäisiä Ottomaanien valtakunnan kansalaisia tapettiin tai pakotettiin muuttamaan Kreikkaan. Lausannen sopimuksen myötä noin 1.2 miljoonaa Ottomaanien valtakunnassa asunutta kreikkalaista lähti Kreikkaan ja noin 400 000 muslimia muutti Turkkiin. (Kuyucu 2005, 368–369.) Turkkilainen Turkki alkoi muotoutua.

[10] Ayla Göl (2005, 125) korostaa, että ottomaanisuus ja turkkilaisuus eivät ole koskaan tarkoittaneet samaa poliittista identiteettiä.

[11] Turkin armeija, kurdimilitantit ja siviilit tappoivat lähes miljoona armenialaista kun heidät karkotettiin Syyrian aavikoille vuonna 1915 (Kuyucu 2005, 369). Euroopan parlamentti hyväksyi vuonna 1978 ensimmäisen kerran päätöslauselman, jossa se vaatii Turkkia tunnustamaan armenialaisten joukkomurhan yhtenä Turkin EU-jäsenyyden ehtona (Dorronsoro 2004, 55). Siitä lähtien ko. kohta on sisältynyt kaikkiin parlamentin hyväksymiin teksteihin jotka koskevat Turkkia ja EU-jäsenyyttä.

2.2. Kemalismi – Atatürkin perintö

Turkin tasavalta perustettiin 29. lokakuuta 1923 Ottomaanien valtakunnan raunioille. Turkin vapauttaja, 'turkkilaisten isä', Mustafa Kemal Atatürk oli maan ensimmäinen presidentti kuolemaansa saakka vuoteen 1938. Hän toteutti monia uudistuksia länsimaalaistumisen ja eurooppalaistumisen nimissä: muun muassa erotti valtion ja uskonnon, sekä otti käyttöön latinalaiset aakkoset arabialaisten sijaan vuonna 1928. Maata johtava ideologia oli *kemalismi*, jonka kuusi perusperiaatetta kirjattiin tasavallan perustuslakiin vuonna 1937. Turkin kuului näiden periaatteiden mukaan olla populistinen, sekulaari, reformistinen, nationalistinen ja etatistinen tasavalta[12]. (Burdy 2004, 141–143.) Edelleen Turkin hallintoa ohjaavat modernin kemalismin periaatteet, joita ovat etenkin kansan ja alueen erottamattomuus, uskonnon ja valtion erottaminen toisistaan (Rouleau 2000, 103) sekä suuntautuminen kohti länttä.

Turkin yksi tärkeimmistä tavoitteista on liittyä EU:n jäseneksi. Nasuh Uslun mukaan jäsenyys on Turkille tärkeää jo edellä esitellyn länsimaalaistumista tavoittelevan perinteen vuoksi. Vastaaminen globalisoituvan maailman haasteisiin, Turkkia ympäröivien kriisipesäkkeiden hallinta ja Egeanmeren kiistan ratkaisumahdollisuus Turkin eduksi ovat myös jäsenyyttä puoltavia argumentteja. EU:n jäsenenä myös Turkin taloudellinen tilanne kohentuisi ja yhteiskunnallisen järjestelmän uudistaminen olisi helpompaa. Lisäksi Turkin identiteettikysymyksen[13] ratkaisu toisi maahan rauhaa ja vakautta, minkä avulla Turkki voisi keskittyä sisäisten konfliktien sijaan kehittämään asemaansa alueellisena ja globaalina toimijana. EU-jäsenyyden tavoittelun taustalla on lisäksi Turkin halu vähentää taloudellista ja sotilaallista riippuvuuttaan Yhdysvalloista. (Uslu 2003, 44–46.)

---

[12] Käsitteet ovat hieman hankalasti käännettävissä suomen kieleen. Buzan ja Diez (1999, 44) selittävät termit kemalismin yhteydessä seuraavasti: populismi = ei hyväksy luokkajakoa, ihmisten hyvinvointi politiikan tärkein asia; sekularismi = uskonnollisten johtajien suoran vaikutuksen poistaminen poliittisessa päätöksenteossa ja koulutuksessa; reformismi = valtion jatkuva sopeutuminen muuttuviin oloihin; nationalismi = yhden ja yhtenäisen Turkin kansan luominen yli uskonnollisten ja etnisten linjojen; etatismi = valtiojohtoisuuden varmistamin enetenkin taloudessa ja tasavaltalaisuus = yhteiskunnan järjestäminen modernin valtion muotoon vastakohtana Ottomaanien valtakunta.

[13] Burhenettin Duranin mukaan (2004, 125) islamismin tarkoituksena on syrjäyttää Turkin valtion hallinnon seuraama kemalismi, ja palauttaa maahan perinteinen islamin uskolle perustuva identiteetti ja islamilaiselle demokratialle perustuva yhteiskunnallinen järjestys. Müftüler-Bacin (2000, 31) mukaan Turkin valtio on pystynyt tukahduttamaan perinteisen islamilaisen identiteetin, mutta liike on vahvistunut aina EU:n hylkäämisten ja niiden aiheuttamien pettymysten vuoksi. Islamisteja ei pidä sekoittaa islamilaisiin fundamentalisteihin, jotka käyttävät väkivaltaa ja terroria tavoitteidensa saavuttamiseksi. Islamisteilla tarkoitetaan tässä tutkielmassa Durania seuraten rauhanomaisia islamilaisia poliittisia puolueita, intellektuelleja sekä uskonnollisia koulukuntia.

2.3. Ankarasta Helsingin kautta Brysseliin

> ”Jos Turkki jonain päivänä liittyy unioniin toteutettuaan ensin siltä vaaditun taloutta ja demokratiaa koskevan uudistusprosessin, sen liittyminen olisi unionille luonnollisesti taloudellisesti ja poliittisesti hyödyllistä, mutta kulttuurilliseen yhdentymiseen liittyvää ongelmaa ei voitaisi välttää. Ongelma tulee kuitenkin esille, kun Turkin liittymisen kannustamana unionin itä- tai eteläpuolella sijaitsevat maat jättävät liittymishakemuksensa. Sama koskee kysymyksiä siitä, mitä perusteita pitäisi soveltaa Euroopan uusien rajojen määrittelyssä. […] Tosiasia on, että parlamentti on tällä hetkellä jakaantunut kahtia tässä kysymyksessä.”
>
> (Fontaine 1999.)

Turkki on pyrkinyt kiinnittymään aktiivisesti Eurooppaan ja läntiseen maailmaan toisen maailmansodan päättymisestä saakka. Turkista tuli nykyisen OECD:n jäsen vuonna 1949, Euroopan Neuvoston jäsen vuonna 1949 ja Naton jäsen vuonna 1952 (Dorronsoro 2004, 49). Turkki haki Euroopan talousyhteisön (EEC) jäsenyyttä samoihin aikoihin Kreikan kanssa vuonna 1959. Turkin osalta assosiaatiosopimus (Ankaran sopimus) allekirjoitettiin 12.9.1963 [14]. Assosiaatiosopimuksen tarkoituksena on hakijamaan kehityksen tukeminen taloudellisten ja kaupallisten suhteiden kehittämisen kautta, jotta varsinainen jäsenyys voisi tulla myöhemmin kysymykseen. (Kahraman 2000, 2.) Ankaran sopimuksen 28 artiklan mukaan sopimuksen täytäntöönpanon edettyä riittävän pitkälle osapuolet harkitsevat (shall examine the possibility) Turkin mahdollisuutta liittyä Euroopan yhteisön (EY) jäseneksi. Ankaran sopimuksessa luotiin perusta Turkin ja EY:n väliselle tulliunionille, mutta Turkin protektionistinen talouspolitiikka 1960-luvun jälkeen ja sisäiset levottomuudet (armeijan toteuttamat vallankaappaukset vuosina 1971 ja 1980, sekä interventio Kyprokselle vuonna 1974) siirsivät tulliunionin toteutumisen tulevaisuuteen. Vuonna 1970 allekirjoitettiin kuitenkin Ankaran sopimuksen lisäpöytäkirja, jossa määriteltiin tulliunionin toteutumisen aikataulu. (Kahraman 2000, 3–4; Amar 2005, 21–22.)

Turkkilaisesta näkökulmasta tulliunionin luominen oli 1980-luvun puoliväliin tultaessa epäonnistunut, ja Turkki haki EY:n täysjäsenyyttä vuonna 1987. Hakemus hylättiin vuonna 1990 (Kramer 1996, 209). Hylkäämisen syyt liittyivät ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamiseen, Turkin kiistoihin jäsenmaa Kreikan kanssa sekä Kyproksen kysymykseen (Amar 2005, 22). Neuvotteluja tulliunionista jatkettiin, ja vuonna 1995 EU:n ja Turkin välinen tulliunioni vihdoin toteutui. Tulliunionin myötä Turkilla oli läheisemmät suhteet unionin kanssa kuin millään toisella ei-jäsenmaalla lukuun ottamatta Norjaa ja Islantia.

[14] Ankaran sopimus astui voimaan 1.12.1964.

Tulliunioni symboloi Yesiladan (2002, 95) näkemyksen mukaan turkkilaisille kuulumista Eurooppaan ja paluuta EU-jäsenyyden tielle.

Vuoden 1997 Eurooppa-neuvoston kokous Luxemburgissa merkitsi kriisiä unionin ja Turkin välisille suhteille. Luxemburgissa päätettiin, minkä hakijamaiden kanssa aloitetaan jäsenyysneuvottelut vuonna 1998. Päätökset tehtiin komission Agenda 2000 -strategiaan tukeutuen ja Kööpenhaminan kriteerien [15] perusteella. Neuvottelut päätettiin aloittaa seuraavana vuonna Puolan, Tšekin Tasavallan, Slovenian, Viron ja Kyproksen kanssa. Turkin ehdokkuus torjuttiin vedoten ihmisoikeusrikkomuksiin, Kyproksen miehitykseen sekä huonoihin suhteisiin Kreikan kanssa, ja Turkille tarjottiin uusi strategia jäsenyyteen valmistautumista varten. Päätös loukkasi turkkilaisia siinä määrin, että Turkin silloinen pääministeri Mesut Yilmaz syytti unionia uuden, kulttuurisen Berliinin muurin pystyttämisestä ja Turkin syrjimisestä uskonnollisin perustein. (Müftüler-Bac 1998, 241–242.) Jäsenyysneuvotteluiden aloittaminen Kyproksen ja muiden Turkin näkökulmasta sitä vähemmän kehittyneiden maiden kanssa, sekä tulliunionin kautta saavutetun taloudellisen integraation huomiotta jättäminen kuohuttivat mieliä Turkissa. Turkin hallitus torjui Luxemburgin päätökset vuoden 1997 lopulla antamassaan julkilausumassa ja päätti rajoittaa suhteensa unionin kanssa ainoastaan taloudelliseen kanssakäymiseen. Kaikki poliittinen dialogi lopetettiin. (Kahraman 2000, 12.) Poliittista kriisiä yritettiin ratkaista vuonna 1998 Cardiffin kompromissilla, jossa Turkille luvattiin taloudellista apua jäsenyyskriteereiden täyttämiseksi (Dorronsoro 2004, 49).

Helsingin Eurooppa-neuvoston kokous loppuvuodesta 1999 oli seuraava merkittävä etappi Turkin ja EU:n välisten suhteiden kehityksessä. Turkista tuli ehdokasvaltio, mutta sen kanssa ei sovittu neuvotteluiden aloittamisesta tai niiden aikataulusta (Yesilada 2002, 98). Myönteiseen päätökseen vaikutti ratkaisevasti yleisen poliittisen ilmapiirin keventymisen lisäksi Kreikka, joka oli alkanut lähentyä Turkin kanssa aikaisemmin samana vuonna. Oguzlun mukaan lähentyminen on ollut molemmilta puolin instrumentaalista: Kreikka haluaa parantaa mainettaan EU:n ja Naton kontekstissa ja Turkki parantaa jäsenyysnäkymiään EU:ssa. Oguzlu huomauttaa Kreikan ja Turkin välisten suhteiden olevan tästä syystä täysin riippuvaisia Turkin suhteista EU:n kanssa. Kriisi Turkin ja EU:n välillä johtaisi kriisin

[15] Vuonna 1993 Kööpenhaminassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto määritteli perusteet, jotka jokaisen hakijamaan tulee täyttää jotta jäsenyys voisi olla mahdollinen. Nämä kriteerit ovat: 1) Vakaat instituutiot, jotka takaavat demokratian, lakiin perustuvan hallinnon, ihmisoikeuksien sekä vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisen. 2) Toimiva markkinatalous ja kyky selvitä kilpailun paineesta ja markkinavoimista unionin sisällä. 3) Hakijan kyky suoriutua jäsenyyden aiheuttamista sitoumuksista mukaan lukien unionin poliittiset ja taloudelliset sekä rahaliittoon liittyvät sitoumukset. (European Council 1993, 13.)

syvenemiseen ja konfliktisten suhteiden palautumiseen myös Turkin ja Kreikan välillä. (Oguzlu 2004, 94–103.) Kreikka suostui Turkin asettamiseen ehdokasvaltioksi Helsingin Eurooppa-neuvostossa kahdella ehdolla. Ensiksi Kyproksen kysymykseen täytyy löytyä ratkaisu ennen kuin Turkki voi liittyä unionin jäseneksi, ja toiseksi, jos Turkin ja Kreikan välisiä erimielisyyksiä ei saataisi ratkaistua neuvottelemalla, riidat vietäisiin kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistaviksi. (Amar 2005, 24.)

Vuonna 2002 poliittinen paine muun muassa Yhdysvaltojen suunnalta oli kova päivämäärän asettamiselle jäsenyysneuvotteluiden aloittamiseksi Turkin kanssa. Komission kanta oli kuitenkin, että Turkki ei täyttänyt Kööpenhaminan kriteerejä riittävässä määrin ja päätöksen tekeminen siirrettiin vuoteen 2004. Tällöin Turkki täytti kriteerit komission mukaan riittävässä määrin ja jäsenyysneuvotteluiden aloittamispäivämääräksi määrättiin 3.10.2005, jolloin neuvottelut myös avattiin Brysselissä. (Mt. 25–26.)

2.4. Ongelmat Turkin tiellä Eurooppaan

Turkin tie kohti Eurooppaa on ollut vaikea. Ankaran sopimuksessa vuodelta 1964 Turkki tunnustettiin kelpoiseksi hakemaan jäsenyyttä, ja vuonna 2005 – 41 vuotta myöhemmin – neuvottelut vihdoin avattiin. Unionin kielteiset päätökset Turkin asiassa on yleensä perusteltu Kööpenhaminan poliittisten kriteerien puutteellisena täyttymisenä; ongelmia on ollut demokratian vakiinnuttamisessa, ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen oikeuksien turvaamisessa, Turkin suhteissa Kreikkaan sekä yhteisymmärryksen löytymisessä Kyproksen kysymyksessä.

Demokratian vakiinnuttaminen. Turkissa armeijan rooli on perinteisesti ollut vahva yhteiskunnallisissa asioissa ja politiikassa. Valta-aseman takaa Turkin perustuslaki, jossa kansalliselle turvallisuusneuvostolle (National Security Council, NSC) annetaan oikeus tarkastella kaikkea maata koskevaa politiikka. Aikaisemmin maan hallituksen tuli antaa neuvoston tekemille suosituksille etusija, mutta vuoden 2001 perustuslain muutoksen jälkeen hallituksen tulee ainoastaan arvioida suosituksia. Myös neuvoston kokoonpano on muutettu siviilienemmistöiseksi[16]. (Dorronsoro 2004, 54.) Armeija näkee roolinsa Turkin vartijana ja Atatürkin perinnön vaalijana, jossa keskeistä on uskonnon ja valtion erottaminen toisistaan sekä Turkin valtion yhtenäisyys. Näistä syistä armeija vastustaa poliittisen islamin nousua

[16] Ennen vuoden 2001 uudistusta neuvostoon kuului puhetta johtanut Turkin presidentti ja jäseninä toimineet neljä ministeriä sekä kuusi kenraalia, joista yksi toimi neuvoston sihteerinä (Rouleau 2000, 105–106).

sekä Kurdien separatismiksi katsottua toimintaa. (Müftüler-Bac 1998, 247). Neljä kertaa Turkin tasavallan historiassa (1960, 1971, 1980 ja 1997 [17]) armeija on tehnyt vallankaappauksen siviilihallinnon haastettua kemalismin periaatteet tai armeijan vallan. Joka kerta valta on annettu takaisin siviilihallinnolle olojen rauhoituttua. (Phillips 2004, 86–97.)

Demokratian vakiinnuttamiseen ja vähemmistöjen oikeuksien takaamiseen liittyy *Kurdien kysymys*, jonka juuret ovat vuonna 1923 solmitussa Lausannen sopimuksessa. Sopimuksella määriteltiin Turkin vähemmistöt, joille annettiin erityinen status Turkin valtion sisällä. Kaikki muut ovat määritelmän mukaan turkkilaisia, mukaan lukien kurdit[18] (Yesilada 2002, 107), jotka haluavat Turkin valtion tunnustavan oman kulttuurisen identiteettinsä ja virallistavan kurdin kielen aseman. Kurdien kysymyksestä kehittyi aseellinen konflikti Abdullah Öcalanin johtaman terroristijärjestön perustamisen myötä 1980-luvun puolivälissä. Turkin hallituksen mukaan kyseessä on ollut aseellinen konflikti, eikä vähemmistö- tai kansalaisoikeuskysymys. (Müftüler-Bac 1998, 250.) Haluttomuus myöntää kurdeille vähemmistöstatusta liittyy kemalismin periaatteeseen jakamattomasta ja etnisesti homogeenisestä kansallisvaltiosta, joka on turkkilaisen kansallisen yhtenäisyyden perusta (Kramer 1996, 220 ja Uslu 2003, 62). Vuoden 2001 perustuslakiuudistus mahdollisti kuitenkin myös kurdinkieliset sanomalehdet ja televisiolähetykset (Yesilada 2002, 107), ja vuonna 2002 Turkin parlamentti hyväksyi kurdinkielisen opetuksen järjestämisen (Dorronsoro 2004, 54). Demokratian vakautta Turkissa uhkaa lisäksi radikalisoitunut islamilainen fundamentalismi, jonka Ayoob määrittää islamin uskon instrumentaaliseksi käyttämiseksi poliittisten tarkoitusperien saavuttamiseksi (Ayoob 2005, 952).

Ihmisoikeudet. Turkki liittyi Euroopan neuvostoon vuonna 1949 ja ratifioi Euroopan ihmisoikeussopimuksen vuonna 1954. Yksilön oikeuden tehdä kanteita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen Turkki tunnusti vuonna 1987. Kanteita Turkkia vastaan on nostettu kaikkiaan 3958 vuonna 2004 ja Turkki on tuomittu 158 jutussa. Vastaavat luvut ovat Ranskan kohdalla 3065 kannetta ja 70 tuomiota, Suomen kohdalla 306 kannetta ja 12 tuomiota. (Council of Europe 2006.) Turkki on 2000-luvulla allekirjoittanut ja ratifioinut useita YK:n ihmisoikeuksiin liittyviä sopimuksia. Vuonna 2003 Turkki ratifioi YK:n ihmisoikeussopimusjärjestelmän perussopimukset vuodelta 1966: yleissopimuksen taloudellisista, sosiaalisista ja kulttuurisista oikeuksista sekä yleissopimuksen poliittisista ja

[17] Vuoden 1997 vallankaappaus oli ns. pehmeä kaappaus jossa ei käytetty voimakeinoja, vaan hallitus erosi poliittisen painostuksen tuloksena.
[18] Kurdeja on Turkissa arviolta 12 miljoonaa, mikä merkitsee viidesosaa koko Turkin väestöstä (Müftüler-Bac 1998, 250).

kansalaisoikeuksista. Vuonna 2004 Turkki on allekirjoittanut molemmat poliittisten ja kansalaisoikeuksien sopimuksen lisäpöytäkirjat[19]. Kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun kieltävän sopimuksen Turkki on ratifioinut jo vuonna 1988 ja vuonna 2005 Turkki allekirjoitti myös sopimuksen lisäpöytäkirjan. Naisten syrjinnän vastaista sopimusta Turkki ei ole allekirjoittanut. (OHCHR 2006.) Turkki on edelleen mukana kansainvälisen ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalin vuosiraportissa, vaikka vuoden 2004 tilanteesta kertovassa raportissa kerrotaan lisäksi hienoisista parannuksista ihmisoikeusasioissa etenkin lainsäädännöllisellä puolella. Toimeenpanossa Turkilla on järjestön mukaan edelleen paljon heikkouksia, ja esille nousivat etenkin mielenosoittajien kohtelu sekä naisiin kohdistuvan, usein perheväkivallan, rankaisematta jättäminen. (Amnesty International 2005.) Turkin perustuslaki tunnustaa demokratian periaatteet samoin kuin ihmisoikeudet, mutta niiden yläpuolelle on asetettu valtion etu etenkin valtion yhtenäisyyttä koskevissa asioissa. Yksilön oikeuksia voidaan perustuslain nojalla rajoittaa, jos valtion etu niin vaatii. (Bockel & Karakaş 2005, 34.)

Turkin ja Kreikan suhteet; *Kyproksen kysymys*. Turkin ja Kreikan väliset huonot suhteet näkyvät nykyisin Egeanmeren hallintaa koskevissa kiistoissa ja niin sanotussa Kyproksen kysymyksessä. Kyproksen kysymys politisoitui vuonna 1954, kun brittihallinnon alla olevalla saarella Kyproksen kreikkalaisten keskuudessa heränneiden kansallisten pyrkimysten vuoksi Kreikka vei Kyproksen asian YK:n ratkaistavaksi. Tavoitteena oli Kyproksen itsemääräämisoikeus. Vaatimus hylättiin lähinnä Turkin vastustuksen vuoksi ja Kyproksella muodostui Kreikan tukemia kolonisaation vastaisia liikkeitä, joista muotoutui myös väkivaltaisia ryhmittymiä. Terroristit käyttivät väkivaltaa lähinnä brittiläisiä hallinnon edustajia ja Kyproksen turkkilaisia vastaan. Britit yrittivät tuloksetta sovitella tilannetta ja Turkissa kansalaisten keskuudessa kansallistunne vahvistui jopa siinä määrin, että Istanbulissa ja Izmirissä syntyi väkivaltaisia mellakoita kreikkalaisperäisiä Turkin kansalaisia kohtaan. (Kuyucu 2005, 374–376.) Kyproksen kysymys nykymuodossaan sai alkunsa Turkin miehitettyä Kyproksen pohjoisosan vuonna 1974. Koko Kyproksen saarta edustaa kansainvälisen oikeuden mukaan Kyproksen tasavalta, mutta todellisuudessa saaren poikki kulkee neutraali YK-joukkojen vartioima vyöhyke, jonka eteläpuolta hallitsevat Kyproksen kreikkalaiset ja pohjoispuolta Kyproksen turkkilaiset. Vuonna 1983 saaren pohjoisosa julistautui Pohjois-Kyproksen turkkilaistasavallaksi, jonka Turkki ainoana maana tunnustaa. Kyproksen kysymystä on yritetty ratkaista moneen otteeseen: YK:n pääsihteeri Kofi Annan

[19] Toinen lisäpöytäkirja koskee kuolemantuomion kumoamista.

esitteli viimeisimmän ehdotuksensa vuonna 2004. Ehdotuksesta pidettiin Kyproksella kansanäänestys ja se tuli hylätyksi. (Chiclet 2005, 88–90.)

Kreikan EU-jäsenyyden myötä vuodesta 1981 alkaen Turkin ja EU:n suhteet eivät ainakaan ole helpottuneet. Ennen 1990-luvun lopun lähentymistä Turkin kanssa, Kreikka pyrki estämään kaikki Turkin ja EU:n väliset lähentymisyritykset viittaamalla Kyproksen ratkaisemattomaan kysymykseen ja Turkin ihmisoikeustilanteeseen. (Kramer 1996, 216.) Tilanne oli ja on edelleenkin hankala, koska unionin ulkosuhteista päätetään neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Tällöin jokaisella jäsenvaltiolla on veto-oikeus päätöksen estämiseksi. (Boucher & Echkenazi 2005, 20.) Müftüler-Bac (2002, 83) korostaa kuitenkin, että Kreikkaa ei pidä yksin syyttää Turkin jäsenyyden hitaasta etenemisestä. Hänen mukaansa monet jäsenmaat ovat yhtä mieltä Kreikan kanssa ja ovat hyötyneet Kreikan vastustuksesta joutumatta itse ottamaan asiasta poliittista vastuuta. Kyproksen kysymyksestä tuli osa EU:n suhteita vuonna 1988 ja siitä lähtien se on ollut osa EU:n ja Turkin välistä dialogia (Kramer 1996, 217). Kyproksen liityttyä unioniin vuonna 2004 Kyproksen kysymyksestä tuli unionin sisäpolitiikkaa, ja Turkin jäsenyyden tiellä on kaksi hyvin vastahakoista jäsenmaata veto-oikeuksineen.

Turkin sisäpoliittinen tilanne. Myös Turkin sisällä on monia erilaisia mielipiteitä suhtautumisessa unioniin ja Turkin mahdolliseen jäsenyyteen. Kööpenhaminan kriteerien täyttäminen kokonaisuudessaan aiheuttaisi Öniksen mukaan (2001, 40) suurta vastustusta Turkissa, koska nationalismi on Turkissa edelleen vahvassa asemassa. Esimerkiksi vähemmistöstatuksen myöntämistä kurdeille vastustetaan Turkissa laajalti ja kansalaisia tyydyttävän ratkaisun saaminen aikaan Turkin ja Kreikan välisissä kiistoissa ei ole helppoa. Aikaisemmin Turkin islamistit ovat vastustaneet maan liittymistä unioniin ajatellen sen tarkoittavan viimeistä sinettiä islamilaisen Turkin identiteetille ja lopullista sulautumista kristilliseen länteen. 1990-luvun lopulla heidän ajatuksensa kuitenkin muuttuivat ja nyt Turkin islamistit kannattavat maan EU-jäsenyyttä, koska ajattelevat omien mielipiteidensä pääsevän paremmin esille jäsenyyden myötä tulevan liberaalisdemokraattisen poliittisen ilmapiirin avulla. (Delanty 2003, 12; Duran 2004, 125 ja 127; Colin 2005, 52.) Pääministeri Erdogan, ulkoministeri Gül sekä suurin osa kenraaleista haluaa Turkin EU:n jäseneksi, kun taas etenkin maavoimat ja tiedusteluyksikköjen komentajat vastustavat jäsenyyttä. Liberaalit, liike-elämän eliitti ja kurdit kuuluvat jäsenyyden kannattajiin. (Phillips 2004, 90–91.) Keväällä 2004 tehdyn Eurobarometrin mukaan 70 % turkkilaisista oli sitä mieltä, että EU:n jäsenyys olisi hyvä asia, kun taas 9 % piti jäsenyyttä huonona asiana (Eurobarometri 2004).

3. EUROOPAN PARLAMENTTI JA JÄSENVALTIOT

3.1. Euroopan parlamentti – eliitin keskustelupaikka

3.1.1. Parlamentti ja euroedustajien rooli

Jo vuonna 1986 allekirjoitetussa Euroopan yhtenäisasiakirjassa (SEA) Euroopan parlamentille annettiin *hyväksyntämenettelyn* kautta valta vaikuttaa EU:n laajentumiseen (Boucher & Echkenazi 2005, 22). Turkin kannalta tämä merkitsee sitä, että ilman parlamentin hyväksyntää Turkin EU-jäsenyys ei voi toteutua. Euroopan parlamentilla on myös oikeus esittää mielipiteensä eräistä komission lainsäädäntöehdotuksista *kuulemismenettelyssä*; tämän menettelyn piiriin kuuluvat muun muassa kansainvälisten sopimusten tarkistamiset. Kuulemisessa parlamentilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä hyväksymällä, hylkäämällä esitys tai se voi esittää siihen myös tarkistuksia. Parlamentin kanta ei kuitenkaan sido neuvostoa. (Mt. 32). Oli menettelyn muoto mikä tahansa, Euroopan parlamentti on jäsenmaiden kansalaisten eurooppalainen edustuselin ja aktiivinen keskustelun paikka. Täysistuntoon tulevan asian tiimoilta pidetään esittelyn jälkeen yleiskeskustelu, jossa parlamentin poliittiset ryhmät ja yksittäiset parlamentaarikot voivat esittää mielipiteensä. Kaikki täysistunnossa käytetyt puheenvuorot, päätöslauselmaesitykset, mietinnöt ja hyväksytyt tekstit julkaistaan parlamentin internet-sivustolla osoitteessa http://www.europarl.eu.int/. Euroopan parlamentti on näin ollen avoin keskustelufoorumi, ja käytetyt puheenvuorot ovat kaikkien niistä kiinnostuneiden saatavilla.

Bertingin ja Heinemeijerin mukaan Euroopan parlamentin eurokansanedustajat kuuluvat Euroopan poliittiseen eliittiin. He työskentelevät monikulttuurisessa ympäristössä Strasbourgissa sekä Brysselissä ja matkustavat paljon. Tällaisen eliitin joukossa eurooppalainen identiteetti on mahdollisesti jo olemassa, mutta tämä ei merkitse, että eurooppalaisuus olisi yhdentävä tekijä myös tavallisen kansan keskuudessa. (Berting & Heinemeijer 1995, 62.) Tämän tutkielman kontekstissa liikun koko ajan tässä eurooppalaisten eliittien maailmassa, ja tutkimuksen kohteena ovat nimenomaan heidän käymänsä keskustelut, käsitykset ja mahdollinen eurooppalainen identiteetti.

3.1.2. Kokoonpano ja poliittiset ryhmät tarkasteluvuosina 1999–2005

Tutkimukseni ajanjaksolle sijoittuu kaksi parlamentin istuntokautta: 1999–2004 (5. kausi) ja 2004–2009 (6. kausi). Vuoden 1999 vaalit pidettiin kesäkuussa ja parlamenttiin valittiin yhteensä 626 jäsentä 15 jäsenmaasta (Euroopan parlamentin vaalit 1999). Viimeisimmät vaalit pidettiin kesäkuussa 2004, joissa parlamenttiin valittiin Nizzan sopimuksen mukaiset 732 euroedustajaa laajentuneen unionin 25 jäsenmaasta. Parlamentti toimii poliittisiin ryhmiin jakautuneena. Ryhmät eivät ole pysyviä, vaan ne voivat muodostua, hajota, yhdistyä ja muuttaa kokoaan riippuen edustajien järjestäytymisestä. (Euroopan parlamentin työjärjestys 2006.)

Taulukko 1. Edustajien jakautuminen poliittisiinryhmiin vuosina 1999 ja 2004.

Ryhmän nimi ja lyhenne	1999	2004
Euroopan kansanpuolueen ja Euroopan demokraattien ryhmä (EPP-ED)	233	279
Euroopan parlamentin sosialidemokraattinen ryhmä (PES)	180	199
Euroopan liberaalidemokraattien liiton ryhmä (ALDE)	50	67
Vihreät/Euroopan vapaa allianssi -ryhmä (Verts/ALE)	48	40
Euroopan yhtyneen vasemmiston konfederaatioryhmä/Pohjoismaiden vihreä vasemmisto (GUE/NGL)	42	39
Unioni kansakuntien Euroopan puolesta -ryhmä (UEN)	30	27
Itsenäisyys/Demokratia -ryhmä (EDD ja IND/DEM[20])	16	15
Riippumattomien jäsenten tekninen ryhmä (sekaryhmä) (TDI[21])	18	-
Sitoutumattomat	9	66
Yhteensä edustajaa	626	732

(Euroopan parlamentin vaalisivusto 2004a.)

Parlamentti toimi tutkimusajankohtana suurimman osan ajasta 7 poliittisena ryhmänä ja yhtenä sitoutumattomien löyhempänä yhteenliittymänä. Edellä mainituista syistä tarkkoja ja ajanmukaisia tietoja ryhmistä on vaikea esittää. Taulukko 1 kuvaa parlamentin edustajien

[20] Istuntokauden 1999–2004 ryhmä oli nimeltään Group for a European Democracies and Diversities (EDD). Vuoden 2004 vaalien jälkeen ryhmä järjestäytyi uudelleen samojen periaatteiden ympärille ja otti nimekseen Independence/Democracy Group (IND/DEM).

[21] Ryhmä perustettiin vuoden 1999 vaalien jälkeen, ja sen perustamissäännön mukaan ryhmän jäsenet ovat poliittisesti täysin riippumattomia, eivätkä voi esittää koko ryhmää sitovia lausuntoja. Parlamentti päätti syyskuun lopulla 1999, että ryhmä on muodostunut parlamentin työjärjestyksen poliittisista ryhmistä sääntelevän 29 artiklan vastaisesti ja hajotti ryhmän. Eräät ryhmään kuuluneet jäsenet nostivat kanteita parlamenttia vastaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa parlamentin päätöksen kumoamiseksi ja ryhmän palauttamiseksi, mutta kanteet hylättiin lokakuussa 2001 annetulla tuomiolla. TDI-ryhmän jäsenistä tuli tuomion jälkeen sitoutumattomia. (Recent case-law 2001.) Tämän tutkielman aineistossa TDI-ryhmän jäseniä esiintyy keskusteluissa 6.10.1999 ja 14.11.2000. Ryhmän jäsenten puheenvuoroja ei analysoida edellä mainitusta syystä ryhmäpuheenvuoroina, vaan ainoastaan yksittäisten edustajien puheenvuoroina.

jakautumista ryhmiin vuoden 1999 europarlamenttivaalien jälkeen (22.7.1999) ja vuoden 2004 vaalien jälkeen (30.6.2004).

Taulukosta voi huomata, että parlamentissa kaksi selvästi muita suurempaa ryhmää ovat oikeisto-konservatiivinen EPP-ED ja sosiaalidemokraattinen PES, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä vastasi molempina istuntokausina melkein kahta kolmasosaa koko parlamentin jäsenmäärästä. *EPP-ED* -ryhmä muodostuu kristillisdemokraateista, konservatiiveista ja muista keskustaoikeistolaisista edustajista, ja ryhmässä on jäseniä kaikista 25 EU:n jäsenmaasta[22] ja yli 40 kansallisesta poliittisesta puolueesta. Ryhmän puheenjohtajana on toiminut molemmat tutkielman kannalta relevantit istuntokaudet saksalainen Hans-Gert Pöttering[23]. EPP-ED -ryhmä painottaa arvojen Eurooppaa ja haluaa rakentaa kilpailukykyisen Euroopan mahdollisuuksien ja vaurauden perustaksi. Ryhmä painottaa erityisesti unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan rakentamisen tärkeyttä sekä institutionaalisten uudistusten tarvetta. (EPP-ED 2006.) *PES* -ryhmässä on edustajia 23 jäsenmaasta ja ryhmälle tärkeitä asioita ovat muun muassa perusoikeuskirjan saaminen osaksi unionin lakipohjaa, sosiaalisen ulottuvuuden ja työllisyyden korostaminen talouspolitiikassa sekä saastuttaja maksaa -periaatteen ajaminen unionin suhtautumisessa ympäristöasioihin. PES -ryhmää johti vuosina 1999–2004 espanjalainen Enrique Barón Crespo ja vuodesta 2004 alkaen saksalainen Martin Schulz. (Pse GroupNET 2006.)

Liberaaliryhmä ALDE koostuu 20 jäsenmaan edustajista ja on parlamentin kolmanneksi suurin ryhmä. Ryhmässä on lähinnä eri jäsenmaiden liberaalidemokraattisten ja poliittista keskustaa edustavien puolueiden jäseniä. Ryhmän puheenjohtajana on toiminut vuodesta 2002 saakka Skotlannista peräisin oleva Graham Watson. (ALDE 2006.) Myös vihreiden (Verts/ALE) ja vasemmistolaisten (GUE/NGL) poliittinen painoarvo on huomattava parlamentin enemmistön kannatuksen kääntämisessä puoleen tai toiseen EPP-ED ja PES -ryhmien ollessa hyvin usein asioista keskenään eri mieltä. *Verts/ALE* -ryhmässä yhdistyvät Euroopan vihreiden puolueiden ja 'valtiottomien kansojen', regionalistien, edustajat. Ryhmä syntyi vuonna 1999 ja sen puheenjohtajuus on jaettu italialaisen Monica Frassonin (vuodesta 2001 alkaen) ja saksalaisen Daniel Cohn-Benditin (vuodesta 2002 alkaen) kesken. Verts/ALE -ryhmä koostuu 13 eri jäsenmaan edustajista ja sen tavoitteita parlamentissa ovat kestävä taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen kehitys sekä Euroopan kehittäminen

[22] Ryhmissä edustettuina olevien jäsenmaiden lukumäärät ovat kaikkien ryhmien kohdalla maaliskuun 2006 tietoja, ja eroavat sen vuoksi joissakin kohdin liitteenä olevan taulukon (Liite 1) tiedoista.
[23] Ryhmien puheenjohtajien kohdalla on kyse myös maaliskuun 2006 tilanteesta, jollei tekstissä erikseen ole mainittu muuta.

läheisyysperiaatteen mukaan rauhanomaisin keinoin kansojen asemaa korostaen. (Verts/ALE 2006.) *GUE/NGL* on Verts/ALE -ryhmän tapaan kahden poliittisen kokonaisuuden yhteenliittymä, ja ryhmä korostaa molempien ryhmän puoliskojen omaa identiteettiä ja poliittisia tavoitteita. Ryhmässä on jäseniä 13 eri jäsenmaasta ja sen puheenjohtajana toimii ranskalainen Francis Wurtz. (GUE/NGL 2006.)

(EDD)IND/DEM ja UEN ovat molemmat profiloituneet voimakkaan kansallisen näkökulman kannattajina. Itsenäisyys ja demokratia ryhmä *IND/DEM* muodostui vuonna 2004 vaalien jälkeen EDD -ryhmän ajatuksia jatkaen. IND/DEM -ryhmässä on jäseniä 8 maasta ja sen puheenjohtajina toimivat tanskalainen Jens-Peter Bonde sekä britti Niger Farage. Ryhmän päätavoitteena tällä hetkellä on saada unionin perustuslakihanke kaadettua lopullisesti ja ryhmässä vastustetaan päätösvallan siirtymistä jäsenvaltioilta unionin tasolle. Merkittävä osa IND/DEM -ryhmän jäsenistä kuuluu brittiläiseen UK Independece Party -nimiseen puolueeseen, jonka edustajat haluavat maansa irtautuvan unionista kokonaan. (ID 2006.) *UEN* -ryhmä koostuu 6 jäsenmaan edustajista ja ryhmän puheenjohtajina toimivat irlantilainen Brian Crowley ja italialainen Cristiana Muscardini. Ryhmä korostaa kansallisten identiteettien, kulttuuriperimän ja eri kielten asemaa unionissa ja sen ajatusmaailma perustuu perheyhteisön ylläpitämien arvojen varaan. (UEN 2006.)

Taulukkoon 2 olen koonnut parlamentin paikkojen jakautumisen jäsenmaittain. Vuonna 2003 voimaan tulleella Nizzan sopimuksella valmistauduttiin vuoden 2004 itälaajentumiseen ja taulukosta on nähtävissä miten sopimus vaikutti jäsenmaiden paikkajakaumaan. Uusi paikkajako tuli voimaan vuoden 2004 vaalien jälkeen, kun parlamentti kokoontui ensimmäiseen täysistuntoonsa 20.7.2004. Bulgarian ja Romanian jäsenyyden mahdollisesti toteutuessa vuonna 2007, paikkajakoa uudistetaan jälleen Nizzan sopimuksen mukaisesti parlamentin koon pysyessä kuitenkin 732 edustajassa. (Euroopan komissio 2001, 8.) Liitteeseen 1 olen koonnut sekä parlamentin edustajien jakautumisen jäsenmaittain ja puolueryhmittäin ennen vuoden 2004 vaaleja, sekä niiden jälkeen.

Taulukko 2. Parlamentin paikat jäsenmaittain 1999 ja 2004.

Jäsenmaa	1999	2004
Alankomaat (NL)	31	27
Belgia (BE)	25	24
Espanja (ES)	64	54
Irlanti (IE)	15	13
Italia (IT)	87	78
Itävalta (AT)	21	18
Kreikka (EL)	25	24
Kypros (CY)	-	6
Latvia (LV)	-	9
Liettua (LT)	-	13
Luxemburg (LU)	6	6
Malta (MT)	-	5
Portugali (PT)	25	24
Puola (PL)	-	54
Ranska (FR)	87	78
Ruotsi (SE)	22	19
Saksa (DE)	99	99
Slovakia (SK)	-	14
Slovenia (SI)	-	7
Suomi (FI)	16	14
Tanska (DK)	16	14
Tšekki (CZ)	-	24
Unkari (HU)	-	24
Viro (EE)	-	6
Yhdistynyt Kuningaskunta (UK)	87	78
Yhteensä	626	732

(Boucher & Echkenazi 2005, 23 ja Euroopan parlamentin vaalisivusto 2004b.)

3.2. Jäsenvaltioiden näkemykset EU:n tulevaisuudesta

3.2.1. Kansalaisten mielipiteet laajentumisesta ja Turkin EU-jäsenyydestä

Jean-Pierre Colinin (2005, 54) mukaan Turkin EU-jäsenyydestä on tullut suuressa määrin jäsenvaltioiden sisäpoliittinen asia. Hän huomauttaa, että Ranskan vuoden 2007 presidentinvaalien tiimoilta käydään jo nyt keskustelua Turkin EU-jäsenyyden puolesta ja sitä vastaan. Hän on myös sitä mieltä, että Turkin kysymyksestä tulee vaalien tärkeimpiä keskustelunaiheita. Kansalaisten mielipide on tärkeä yleensäkin unionin päätöksenteossa ja etenkin Turkin jäsenyyden toteutumisen kannalta, koska uusien jäsenten liittymissopimusten tulee ensin saada Euroopan parlamentin hyväksyntä ja vielä tämän jälkeen ne tulee ratifioida jokaisessa jäsenvaltiossa kansallisesti.

Kansalaisten mielipiteiden mittaamisessa on omat hankaluutensa, koska tutkimukset perustuvat aina pieneen otokseen suhteessa koko väestömäärään. Mielipidemittauksilla on kuitenkin tämän tutkielman kannalta se arvo, että voimme saada edes hieman kuvaa siitä, miten eri jäsenmaiden kansalaiset kokevat Turkin EU-jäsenyyden ja laajentumisen yleensä. Komissio on julkaissut vuodesta 1973 lähtien eri asioita mittaavia seikkaperäisiä survey-tutkimuksia. Laajentumista koskevia mielipidemittauksia on tehty niin vanhoissa jäsenmaissa kuin hakijamaissakin. Viimeisin julkaistu Standard Eurobarometer[24] 64 on loppuvuodelta 2005, jonka keskeisimpiä tuloksia tarkastelen ja teen muutamia huomioita hiljattain julkaistusta Flash Eurobarometer[25] -tutkimuksesta.

Eurobarometri 64:n mukaan laajentumista yleensä kannattavat eniten Kreikka (74 % laajentumisen puolesta) sekä vuonna 2004 liittyneet jäsenmaat (kaikissa yli 50 % puolesta; Puola ja Slovenia yli 70 %). Eniten laajentumista vastustetaan Itävallassa (puolesta 29 %), Luxemburgissa, Ranskassa (molemmissa 31 %), Saksassa (36 %) sekä Britanniassa (43 %) ja Suomessa (45 %). Kaikissa vanhoissa jäsenmaissa (EU-15) lukuun ottamatta Kreikkaa, Italiaa, Portugalia ja Espanjaa laajentumisen kannatus jää alle 50 prosentin. Turkin jäsenyyttä vastustetaan enemmän kuin minkään muun ehdokas- tai hakijavaltion jäsenyyttä (mukaan lukien Albania, Serbia-Montenegro ja Ukraina). Eniten Turkin jäsenyyttä vastustetaan Kyproksella ja Itävallassa (80 % vastustaa), Kreikassa (79 %), Saksassa sekä Luxemburgissa

[24] Standard Eurobarometer toteutetaan haastattelemalla kasvokkain noin 1000 ihmistä jokaisessa jäsenmaassa paitsi Saksassa, jossa haastatellaan noin 2000 ihmistä. Tällainen mielipidemittaus tehdään kahdesti vuodessa. (Public Opinion 2006a.)

[25] Flash Eurobarometer toteutetaan puhelinhaastatteluilla, ja ne ovat temaattisia tai muuten tarkemmin kohdistettuja mielipidemittauksia, joita tehdään tarpeen mukaan jonkin EU-instituution pyynnöstä. (Public Opinion 2006b.)

(molemmissa 74 %). Suomalaisista 64 prosenttia vastustaa Turkin jäsenyyttä. Missään jäsenmaassa Turkin jäsenyys ei saa yli 50 prosentin kannatusta; Sloveniassa kannatus on suurinta (49 % kannattaa). (Eurobarometri 64 2005, 55–56.)

Vuoden 2006 alussa julkaistiin Flash Eurobarometer ranskalaisten näkemyksistä Euroopan tulevaisuudesta. Ranskalaisten mielipiteitä on tutkittu useaan otteeseen Euroopan perustuslaillisen sopimuksen hylänneen kansanäänestyksen jälkeen.[26] Kun ranskalaisilta kysyttiin, haluaisivatko he Turkin liittyvän EU:n jäseneksi, suurin osa oli jäsenyyttä vastaan tai ajatteli Turkin voivan liittyä jäseneksi ”myöhemmin”[27]. Samaan aikaan Turkin kanssa jäsenyysneuvottelut aloittaneen Kroatian jäsenyyttä ei vastusteta läheskään yhtä paljon. (Flash Eurobarometer 2006, 35–36.)

3.2.2. Jäsenvaltiot ja EU:n tulevaisuuden suunta

Jäsenmaiden suhtautumista Turkin jäsenyyteen sääntelee paitsi kansalaisten mielipiteet myös jäsenmaan odotukset ja suhtautuminen EU:n tulevaisuuteen yleensä. Müftüler-Bac (2002, 85) huomauttaa, että muun muassa Britannian hallitus kannattaa Turkin jäsenyyttä, koska se ei halua unionin syventymistä, vaan haluaa pitää päätöksenteon mahdollisimman pitkälti kansallisissa käsissä. Brittiläisestä näkökulmasta islamilaisen Turkin jäsenyys hidastaisi poliittista integraatiota ja on siksi kannatettavaa. (Ks. Delanty 2003, 13.) Toisaalta taas unionin syvemmän integraation kannattajat vastustavat ajatusta Turkista EU:n jäsenmaana. Tämä selittää muun muassa Ranskassa esiintyvää vastustusta (Nugent 1992, 311). Taustalla tässä ajattelussa on Turkin näkeminen vieraana etenkin kulttuuriselta kannalta ja tässä uskonnolla on erityisen suuri rooli. Myös Kramer on esittänyt tämänsuuntaisia ajatuksia. Kramerin mukaan mitä yhtenäisempi EU haluaa olla, sitä tarkemmin rajattu sen alueen tulee

[26] Ranskalaiset hylkäsivät perustuslain 29.5.2005 ja sama tapahtui Alankomaissa 1.6.2005. Kahden hylkäämisen jälkeen Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuun 2005 kokouksessaan jäädyttää tilanteen ja perustuslain tilanteeseen palataan uudelleen luultavimmin vuoden 2007 puolella. (Euroopan perustuslaki 2006.) Ranskan kohdalla äänestystuloksen syyn arvioitiin olevan lähinnä sisäpoliittiset ongelmat (Le Monde 30.5.2005). Kansanäänestykseen liitettiin myös kysymys Turkin jäsenyydestä, jota oikeistolainen presidentti Jacques Chirac, sekä silloinen Saksan liittokansleri Gerhard Schröder kannattivat. Tämän näkökannan mukaan Ranskan ”ei” perustuslaille olisi ollut ”ei” myös Turkin jäsenyydelle. (Le Monde 31.5.2005.) Saksalainen oikeisto syyttikin Turkkia Ranskan kansanäänestyksen tuloksesta, ja nykyisen liittokanslerin Angela Merkelin mukaan Eurooppa täytyisi selkeästi rajata, jotta se tulisi kansalaisille lähestyttävämmäksi kokonaisuudeksi. Merkelin mielestä Turkin ja EU:n suhteet tulisi järjestää ”etuoikeutetun kumppanuuden” pohjalle täysjäsenyyden sijaan. (Le Monde 1.6.2005.)

[27] Yhteensä 65 prosenttia vastanneista halusi Turkin tulevan jäseneksi 10–15 vuoden kuluttua, myöhemmin tai ei koskaan.

olla. Tässä tilanteessa on pakko hänen mukaansa harjoittaa poissulkemisen politiikka, jolla yhtenäisyyttä uhkaavat voimat jätetään unionin ulkopuolelle. (Kramer 1996, 224.)

Hallituksen vaihtuminen voi muuttaa radikaalisti jäsenmaan suhtautumista Turkin jäsenyyteen. Saksassa uudeksi liittokansleriksi nousi vuonna 2005 kristillisdemokraatti Angela Merkel, joka vaalikamppailun aikana kannatti Turkille etuoikeutettua kumppanuutta jäsenyyden sijaan (Le Monde 1.6.2005). Hallitukset vaihtuvat jäsenmaissa useaan otteeseen Turkin jäsenyysprosessin aikana, joten mitään sen suurempia johtopäätöksiä nykyisen tilanteen perusteella ei voi tehdä. Saksan kohdalla kuitenkin historiasta voidaan löytää jotain selityksiä maan ja kansalaisten kielteiselle suhtautumiselle Turkin EU-jäsenyyttä kohtaan. Saksan ja Turkin vuonna 1961 tehdyn sopimuksen mukaisesti turkkilaisia tuli Saksaan vierastyöläisiksi. Tarkoituksena oli saada Saksaan nopeasti lisää työvoimaa. Tietyn ajan jälkeen työläiset saivat Saksan kansalaisuuden ja saivat tuoda maahan myös muun perheensä. 30 vuotta sopimuksen loppumisen jälkeen Saksaan muuttaa edelleen vuosittain 50 000 – 80 000 turkkilaista, joiden sopeutuminen saksalaiseen yhteiskuntaan ei ole ollut ongelmatonta. Saksassa ajatellaan, että Turkin jäsenyyden myötä maahanmuutto lisääntyisi huomattavasti ja tämän myötä kasvaisivat myös sosiaaliset ongelmat. (Teitelbaum & Martin 2003, 97–111.) Samoin Itävallassa juuri maahanmuuttoryntäyksen pelko ja sen mukanaan tuomat ongelmat lienee suurin syy Turkin jäsenyyden vastustamiselle. Näiden ajatusten kehikkoon sopii Jörg Haiderin johtaman äärioikeistolaisen puolueen FPÖ:n yllättävä vaalivoitto maan vuoden 1999 parlamenttivaaleissa ja sitä seurannut oikeistohallituksen kausi. Kyproksen ja Kreikan suuri vastustus Turkin jäsenyydelle liittyy niiden keskinäisiin suhteisiin, joita on käsitelty edellä jo aikaisemmin.

3.3. Unionin puolueettomuudesta

Unionia on kritisoitu toiminnasta Turkin jäsenyysasiassa ja muun muassa Apostoloun (1999, 199–120) mukaan komissiolla on kaksi suhtautumistapaa ihmisoikeusasioissa. Hänen mukaansa maan ihmisoikeusasiat käydään todella tarkkaan läpi, jos komission tavoitteena on maan jäsenyys unionissa. Turkin kohdalla tämä merkitsee Apostoloun ajattelun mukaan sitä, että kiinnostuksen ollessa Turkkia kohtaan ainoastaan taloudellista ja strategista, nostetaan ihmisoikeusasiat esille vain jotta saadaan parempi tulos esimerkiksi kauppaneuvotteluissa. Apostolou ei näe Turkilla olevan aitoa mahdollisuutta tulla EU:n jäseneksi. Rumford (2001, 96) ja Müftüler-Bac (2002, 80) kiinnittävät artikkeleissaan huomiota siihen, että vaikka

Luxemburgin kielteistä päätöstä perusteltiin puutteellisella Kööpenhaminan kriteerien täyttämisellä ja etenkin kiinnitettiin huomiota ihmisoikeustilanteeseen, Turkissa ei tapahtunut Luxemburgin ja Helsingin kokousten välillä mitään sellaista parannusta, jonka perusteella jäsenyysstatus olisi oikeutettu. Parkin (2000, 44) mukaan EU:lla ei ole koskaan ollut yhtenäistä politiikkaa Turkkia kohtaan, vaan suhteiden suunta on määräytynyt ulkoisista paineista joihin on sitten reagoitu välistä jopa ristiriitaisesti. Myös Kahraman (2000, 8) arvostelee unionia objektiivisten tarkastelukriteerien puutteesta ottaen esille Turkin jättämisen taloudellisen avun ja ohjelmien ulkopuolelle, minkä hän näkee sen suurimmaksi syyksi Turkin ongelmille. Önis (2001, 34) ihmettelee hänkin unionin epäjohdonmukaisuutta. Kreikan, Espanjan ja Portugalin kohdalla tärkeimpiä jäsenyyttä puoltavia argumentteja olivat nimenomaan demokratian vakiinnuttamiseen ja kehityksen edistämiseen liittyvät argumentit. Önis toteaa, että tällaista ajattelua ei ole esiintynyt Turkin jäsenyydestä keskusteltaessa. Müftüler-Bac (2000, 24) tekeekin sen päätelmän, että Turkin kohdalla on olemassa lisäksi joku muu jäsenyyteen vaikuttava kriteeri niiden ohella, joilla virallisesti ehdokasmaita arvioidaan. Hänen mukaansa tämä kriteeri on identiteetti. Park (2000, 42–43) korostaakin päätöksen poliittista luonnetta, jos Turkin jäsenyys unionissa toteutuu. Turkin ulkoministeri näkee asian seuraavalla tavalla:

> ”Turkin EU jäsenyys tarkoittaa että Eurooppa on saavuttanut sellaisen kypsyyden asteen että se voi sisällyttää suuren muslimimaan joukkoonsa ja todistaa että EU edustaa yhteisiä arvoja ja instituutioita yhteisen uskonnon sijaan.”
>
> (Gül 2004, 2.)

4. SOSIAALINEN KONSTRUKTIONISMI

”*Communicamus ergo sum.*”[28]

(Gergen 1999, 221.)

4.1. Järki modernin todellisuuden määrittäjänä

Sosiaalinen konstruktionismi[29] on kriittinen postmoderni teoreettis-metodologinen viitekehys, joka on kehittynyt monen eri tieteenalan yhteisvaikutuksesta (Burr 1995, 2; Gergen 1999, 19). Politiikan tutkimusta, ja tieteellistä ajattelua ja tutkimusta yleensä, on pitkään hallinnut modernistisesta maailmankuvasta noussut realismin teoriasuuntaus, jonka peruslähtökohdat sosiaalinen konstruktionismi kyseenalaistaa. Stuart Hall (2005, 160) toteaa rodullisten ja etnisten erojen representaatiota kuvaavassa kirjoituksessaan *Toisen spektaakkeli,* että erot ja erilaisuus ovat välttämättömiä muun muassa merkitysten luomisen kannalta ja tästä syystä lähden käsittelemään sosiaalisen konstruktionismin perusperiaatteita saman ajatuskulun mukaisesti sen vastaparin avulla. [30]

Moderni maailmankuva syntyi Euroopassa uskonpuhdistuksen, renessanssihumanismin, tieteellisten vallankumousten ja etenkin *valistuksen* myötä 1500- ja 1700-lukujen välisenä aikana. Kun kristillinen kirkko oli jo aiemmin antanut ihmiselle sielun, ihminen sai valistuksen filosofeilta järjen. *Cogito ergo sum* – Ajattelen, siis olen – kiteytti René Descartes ihmisen syvimmän olemuksen. (Gergen 1999, 7; Hall 2005, 30–31.) Moderni ihminen on suvereeni yksilö – individuaali – jonka toimintaa ohjaa järki ja rationaalinen ajattelu kirkon antamien moraalisäännösten sijaan.

---

[28] ”Kommunikoin – siis olen.” Mikhail Bakhtinin ajattelusta muotoiltu Kenneth Gergenin vastaus Descartesin ajatteluun.

[29] Kenneth Gergen (1999, 60 ja 236–237) tekee eron sosiaalisen *konstruktionismin,* sosiaalisen *konstruktivismin* ja *konstruktivismin* välillä. Sosiaalinen konstruktionismi on tämän tutkielman teoreettinen pohja ja sen peruslähtökohtana on diskurssin – kielen – asema sosiaalisen todellisuuden rakentajana ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Sosiaalisen konstruktivismin mukaan todellisuus rakentuu mielen mentaalisissa prosesseissa saaden vaikutteita sosiaalisista suhteista ja konstruktivismi puolestaan on yhdistettävä muun muassa Jean Piaget’n teoreettiseen malliin, jonka kautta selitetään todellisuuden rakentumista mielessä. Nämä kolme ovat peruslähtökohdiltaan erilaisia teoreettisia ajattelumalleja, ja ne johtavat erilaisiin käsityksiin todellisuuden rakentumisesta ja tästä syystä ne tulee pitää toisistaan erillään.

[30] Käsitteitä kuten traditionaalinen, esimoderni, moderni, myöhäismoderni, jälkimoderni ja postmoderni on erittäin vaikeaa määritellä. Niiden merkitykset ovat hyvin laajoja ja myös sidottuja asiasisältöön. Moderni voi merkitä esimerkiksi uutta, tyyliä, ajatussuuntaa… Samoin melkein mikä tahansa voi olla modernia: maalaustaide, kirjallisuus, sisustus, tavarat, musiikki… Encyclopædia Britannica Online antaa ”modern” sanan haulla tulokseksi 16 894 erilaista viittausta. Haku sanalla ”traditional” antaa 7917 viittausta ja sanalla ”postmodern” 108 viittausta.

Modernin ihmisen tuli itse määritellä itsensä sekä oma paikkansa ja roolinsa maailmassa, kun traditionaalisessa yhteiskunnassa ihmisen olemuksen määrittänyt syntyperä menetti yhteiskunnallisten mullistusten myötä merkityksensä (Greenfeld 2005, 339; Hall 2005, 30). Stuart Hall erottaa kolme käsitystä identiteetistä, jotka kertovat mielestäni oivalla tavalla ihmiskäsityksessä tapahtunutta muutosta siirryttäessä traditionaalisesta yhteiskunnasta moderniin ja edelleen postmoderniin. Valistuksen myötä syntyi Hallin (2005, 21) mukaan käsitys ihmisistä: ”[K]eskuksen omaavina, täysin yhtenäisinä yksilöinä […] joiden ”keskus” koostui sisäisestä ytimestä, joka sai alkunsa samalla kuin ihminen syntyi, minkä jälkeen se vain ikään kuin kehittyi auki pysyen kuitenkin olemukseltaan samana […] koko yksilön olemassa olon ajan.” Keskeistä on huomata tästä lainauksesta esiin nouseva ajatus identiteetistä synnynnäisenä ja pysyvänä.

Gergenin mukaan modernismin myötä syntyneeseen ihmiskäsitykseen liittyy aina *konflikti* ihmisten välisissä suhteissa (Gergen 1999, 150–152). Thomas Hobbes tunnisti saman konfliktin teoksessaan *Leviathan* (1651) ja pyrki osoittamaan, että ihmisten välinen kanssakäyminen voidaan toteuttaa rauhanomaisesti sopimuksella perustetussa valtiossa (Gergen 1999, 120 ja 5). Hobbesin ideaalivaltion myötä konflikti ei kuitenkaan hävinnyt, vaan se siirtyi valtion rajojen pintaan ja niiden ulkopuolelle – tilaan jossa vallitsee poliittisen realismin mukaan anarkia. Modernisaation myötä (kansallis)valtio nousi perimmäisen auktoriteetin ja vallan haltijaksi ja samalla yksilön identiteetin lähteeksi traditionaalisten siteiden katkettua (Berting & Heinemeijer 1995, 60). James Boothin (1999, 250–251) käsityksen mukaan ihmisen identiteetti ei ole ainoastaan pysyvä ja muuttumaton, vaan sidottu nimenomaan kansalaisuuden käsitteeseen[31]. Modernisaatiota ja kansallisvaltion syntyä lienee mahdotonta käsitellä, jollei mainitse nationalismia. Vaikka modernisteiksi luettavien tutkijoiden kesken vallitseekin erilaisia käsityksiä modernismin ja nationalismin keskinäisestä syntyjärjestyksestä, heistä suurin osa tuntuu jakavan ajatuksen nationalismin ja modernin maailmankuvan erottamattomuudesta (Göl 2005, 123). Liah Greenfeldin (2005, 326) tulkinnan mukaan nämä kaksi liittyvät toisiinsa jopa siinä määrin, että hän toteaa: ”Nationalismi, lyhyesti määriteltynä, on yhtä kuin moderni kulttuuri.”

Modernismin rationaaliseen maailmankuvaan nojaten realismin perinteessä tieto on suora havainto olevasta. Tiedon vastaanottajan tehtävänä on ainoastaan ikään kuin todeta oikea asioiden laita. Jumalalliset opit korvaamaan astuneen modernin *tieteen* tarkoituksena on

[31] Booth käyttää termiä ”constitutional patriotism”, joka on lainattu Jürgen Habermasilta. Boothin ajattelu perustuu suurelta osin Habermasin aikaisempiin kirjoituksiin.

objektiivisen totuuden etsiminen järjen ja rationaalisen päättelyn avulla. Tämä on nähtävissä yhteiskuntatieteissä luonnontieteiden mallia seuraten monina pyrkimyksinä paljastaa yhteiskunnan toimintaa säätelevä logiikka – metateoria – jonka mukaan kaikki yhteiskunnallinen toiminta on ymmärrettävissä. Tunnetuimpia esimerkkejä ovat varmaankin Karl Marxin ja Sigmund Freudin teoreettiset työt. (Burr 1995, 6, 12–13.)

Edellä lyhyesti esitellyt ajatukset ihmisen rationaalisuudesta, valtion keskeisestä asemasta yhteiskunnallisen elämän järjestäjänä, sen konfliktuaalisesta luonteesta ja käsitys objektiivisesta tiedosta ovat realistisen teoriasuuntauksen sekä poliittisen realismin peruslähtökohtia yhteiskuntatieteissä edelleen.

4.2. Postmoderni todellisuus – kieli ja vuorovaikutus

> ”Kieli tuo menneisyyden nykyisyyteen luodakseen tulevaisuuden.”
>
> (Gergen 1999, 62.)

Postmodernismi on lähinnä taiteen, arkkitehtuurin, kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimuksen piirissä syntynyt vastareaktio modernistiselle maailmankuvalle. Modernin ja postmodernin voi nähdä vastakkaisina, mutta yhtä aikaa vaikuttavina ajattelun tapoina. (Burr 1995, 12.) Stuart Hallin (2005, 57) mukaan siirtymää modernista kohti postmodernia määrittää: ”Joukko prosesseja ja muutosvoimia, jotka voidaan kätevästi liittää toisiinsa globalisaation käsitteen avulla.”[32] Modernismin suurimpana heikkoutena on nähty *kielen* itsestään selvänä pidetty asema. Kieli on käsitetty objektiivisena ja totuudenmukaisen kuvan asioista ja tuntemuksista antavana välineenä. (Gergen 1999, 19 ja 116.) Tästä lähtökohdasta lähtee liikkeelle modernin postmoderni kritiikki ja sosiaalisen konstruktionismin teoreettinen pohja. [33]

Kielitieteilijä Ferdinand de Saussure (1857–1913) jakoi merkitysjärjestelmän perusyksikön sanaan (signifyer) ja merkitykseen (signified). Saussuren mukaan näiden kahden suhde on loppujen lopuksi sattumanvarainen. Merkitysjärjestelmät toimivat hänen mukaansa omaan

[32] Globalisaatio ”viittaa niihin maailmanlaajuisella tasolla vaikuttaviin prosesseihin, jotka ylittävät kansalliset rajat sekä yhdentävät ja yhdistävät yhteisöjä ja organisaatioita uusiksi ajan ja paikan yhdistelmiksi, minkä seurauksena maailma sisältää sekä reaalisesti että kokemuksellisesti entistä enemmän keskinäisiä yhteyksiä.” (Hall 2005, 57.) Globalisaatio yhdistetään yleisesti teknologian kehitykseen sekä median ja massakommunikaation kasvuun. (Ks. Esim. Burr 1995, 14.)

[33] Tämä osuus perustuu suurelta osin Kenneth Gergenin teokseen *An Invitation to Social Construction* (1999).

logiikkaansa perustuen. Tämä tarkoittaa sitä, että sanat saavat merkityksensä toisten sanojen kautta. Toisten sanojen avulla voi selittää tietyn sanan merkityksen. (Burr 1995, 36–38 ja Gergen 1999, 24–26.) Jacques Derridalle kieli on ensisijaisesti erojen järjestelmä, jossa sanan merkityksen voi ymmärtää tekemällä eron sen suhteen, mitä sana *ei* tarkoita (Gergen 1999, 27). Päivä on päivä, koska se ei ole yö. Ymmärrämme sanan päivä merkityksen vertaamalla sitä sen vastakohtaan. Hall (2005, 82) toteaakin: ”Tällaiset kaksinapaiset vastakohtaisuudet eli ”binaariset oppositiot” näyttävät olevan perustava kaikille kielellisille ja symbolisille järjestelmille ja merkitysten tuotannolle ylipäätänsä.” Ludwig Wittgensteinille kieli ja sitä ympäröivä toiminta oli ”kielipeli”, joka tapahtuu jossain tietyssä yhteydessä ja jossa sanat saavat merkityksensä niiden käytön kautta. Kieli ja sen käyttö onkin nähtävä *toimintana*, jolla saavutetaan aina jotain ihmistenvälisissä suhteissa. (Gergen 1999, 34–35.)

Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta kielen sana (tai mikään muukaan representaation muoto) ei siis itsessään kanna mitään merkityksiä. Merkitykset syntyvät *ihmisten välisissä suhteissa*. Nämä merkitykset ovat Foucault’n mukaan aina sidottuja aikaan ja paikkaan – historiaan ja kulttuuriin – jotka puolestaan määrittävät miten kielen erilaiset merkitykset voi ymmärtää. (Burr 1995, 8; Gergen 1999, 47–48.) Kielen merkitysten kulttuurinen ja historiallinen sidonnaisuus merkitsee lisäksi sitä, että kaikki tieto sisältää aina ennakkokäsityksiä. Nämä ovat aikaisempien vuorovaikutussuhteiden perintöä ja ovat muokkautuneet erilaisten yhteiskunnallisten ja sosiaalisten tekijöiden myötä. (Gergen 1999, 151.) Sosiaalinen konstruktionismi näkee kielen Derridan ajattelua seuraten erojen järjestelmänä, jossa jokainen sana ilmaisee mitä se merkitsee ja samalla mitä se ei merkitse (Gergen 1999, 148). Merkityksen ymmärtämisen myötä rakentuu ajatus *erilaisuudesta*. Derridan mukaan nimenomaan länsimaiselle traditiolle on ominaista arvostaa binaarin toista vastaparia toisen yli. Tämä käy selväksi ajateltaessa vastaparia nainen/mies; naiseen liitettyjä määreitä ovat muun muassa heikkous ja tunteellisuus, kun taas mieheen liitetään fyysinen ja psyykkinen vahvuus ja järkevyys. (Gergen 1999, 27; Hall 2005, 154.)

Ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa kielen merkitykset ovat lisäksi jatkuvan uusintamisen ja uudistamisen – mahdollisesti myös *muutoksen* kohteena (Gergen 1999, 146). Kielen käyttöön ja kommunikointiin liittyy *diskurssin* käsite. Hall määrittää termin seuraavasti:

> ”Diskurssi on ryhmä lausumia, jotka tarjoavat kielen sitä varten, että voitaisiin puhua tietynlaisesta jotakin aihetta koskevasta tiedosta – toisin sanoen representoida tätä tietoa. Kun jostakin aiheesta esitetään lausumia jonkin erityisen diskurssin sisällä, diskurssi mahdollistaa aiheen näkemisen jollakin tietyllä tavalla. *Se myös rajoittaa muita tapoja, joilla aihe voitaisiin esittää.*”
> (Hall 2005, 98. Kursivointi JS.)

Hallin määritelmästä käy hyvin ilmi, että diskurssin käsitteeseen sisältyy väistämättä aina *valta*. Foucault'n ajattelua seuraten Hall toteaakin (2005, 105) diskurssin toimivan aina suhteessa valtaan. Diskurssin myötä leviää tietty tapa ajatella jostakin asiasta, ja lopulta asia muotoutuu valitsevaksi totuudeksi. Hyväksytty, diskurssin myötä muodostunut totuus puolestaan oikeuttaa tietynlaisen toiminnan eli vallankäytön. Hyvin tunnettuja esimerkkejä on monia. Kolonialismin mukainen diskurssi mahdollisti muun muassa orjakaupan. (Ks. Esim. Hall 2005, 77–137.) Hitlerin muotoilema diskurssi puhtaasta arjalaisesta ihmisrodusta mahdollisti miljoonien juutalaisten joukkomurhat. George W. Bushin luoma diskurssi sodasta terrorismia vastaan lienee paras esimerkki viimeaikaisesta suurimittaisesta poliittisesta kampanjasta jonkin asian puolesta jotakin vastaan.

Sosiaalisen konstruktionismin perusajatuksena on näin kielen ymmärtäminen sosiaalisena toimintana, vuorovaikutuksena, *dialogina*, jossa rakennetaan jatkuvasti sosiaalista todellisuutta. Muutos, kasvu ja uusi ymmärrys on mahdollista, kun dialogia käyvät ihmiset haastavat toistensa näkemyksiä ja tuovat esiin uusia tapoja ajatella asioista. Dialogin sisällä tapahtuvan *kamppailun* myötä myös laajemmin yhteiskunnassa vallitseva diskurssi tai tapa ajatella asioista voi muuttua.

4.3. Sosiaalikonstruktionistinen tutkimus

Sosiaalisen konstruktionismin peruslähtökohdista johtuen tutkijan rooli ja tutkimuksen merkitys eroaa modernismin lähtökohdista. Tutkijan tuottama tieto ei eroa muusta tiedosta, ja samoin tutkija on aina osa jotain tiettyä historiaa ja yhteiskuntaa. Tutkijoiden nähdään yhtä lailla osallistuvan merkitysten tuottamiseen ja sosiaalisen todellisuuden rakentamiseen (Gergen 1999, 55; Jokinen 2006, 41).

Tutkimuksen tulokset ovat myös aina sosiaalisesti rakennettuja totuuksia, joihin sisältyy historian ja kulttuurin kautta tuotetut perusolettamukset (Gergen 1999, 62). Tutkijan rooli – ja samalla vastuu – sosiaalisen todellisuuden tuottamisessa on erikoisen korostunut, koska etenkin yhteiskuntatieteellinen tutkimus hyvin usein kuvaa, kategorisoi ja myös arvostelee todellisuutta jostain näkökulmasta. Tutkijan auktoriteetti ja tutkimus tuottavat merkityksiä, joilla on vaikutuksia ihmisten elämään nyt ja tulevaisuudessa. Tästä syystä sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta tutkimusta pitäisi voida arvioida ottaen huomioon taustat, josta tutkimus on noussut. (Gergen 1999, 43, 51 ja 231.) Iver B. Neumann korostaa tutkijan

vastuuta etenkin tutkittaessa identiteetin muodostumista Toiseus[34] -näkökulmaan tukeutuen (Neumann 1999, 37).[35]

Postmodernismin ja sosiaalisen kontruktionismin tarkoituksena on kyseenalaistaa itsestäänselvyyksiä ja antaa tätä kautta marginaalisemmiksi ajatelluille ideoille mahdollisuuden osallistua keskusteluun ja tulevaisuuden määrittämiseen. Kenneth Gergen muistuttaa: ”Kun teemme julistuksia totuudesta – suljemme samalla mahdollisuuden dialogilta. Tuollaiset julistukset […] rajoittavat sitä mitä muut voivat sanoa tai kuka voi tulla kuulluksi.” (Gergen 1999, 223.)

[34] Toiseus määritellään seuraavassa luvussa.
[35] Myös näistä lähtökohdista on arvosteltu jo edellä hieman käsiteltyä Huntingtonin (1993) sivilisaatioiden törmäykseen keskittyvää teesiä. (Ks. Esim. Neumann 1999, 37; Harle 1998, 12.)

5. EUROOPPALAISEN IDENTITEETIN JÄLJILLÄ

5.1. Identiteetti

5.1.1. Yksilön identiteetin rakentuminen

Sosiaalista konstruktionismia yleisellä tasolla käsittelevästä luvusta on käynyt jo selville, että merkitykset rakentuvat ihmisten välisissä suhteissa kielen kautta. Näin rakentuu myös sosiaalisen konstruktionismin mukaisesti käsitykset Euroopasta ja eurooppalaisuudesta, sekä identiteetistä yleensä.

Mikhail Bakhtinin teoria dialogista (*dialogismi*) on määrittänyt sosiaalisen konstruktionismin teoreettista pohjaa etenkin identiteetin muodostumisen kannalta (Gergen 1999, 130–131). Teorian mukaan suhde Toiseen[36] on välttämätön, jotta käsitys itsestä voisi muodostua. Bakhtinin ajattelussa yksilön identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa Toisen kanssa. (Koczanowicz 2000, 54–59.)[37] Aina kun jollekin asialle on annettu jokin merkitys, on samalla tullut määritellyksi Toinen. Minä en ole sinä. Identiteetin muodostumiselle keskeistä on siten vastakohta johon itseä voi verrata. Erilainen Toinen mahdollistaa juuri itselle ominaisten piirteiden tunnistamisen, jonka varaan oma identiteetti voi rakentua. Vilho Harle on ottanut edellä mainitut lähtökohdat analyysinsä perustaksi. Hän määrittää identiteetin seuraavasti: ”[I]dentiteetti on *sosiaalisen vuorovaikutuksen* tulos. Identiteetti […] [on] relaatio – suhde – minun ja toisen välillä. Identiteetti kertoo siitä, kuka minä olen – mutta myös siitä kuka minä *en* ole.”[38] (Harle 1998, 5.) Identiteettiä postmodernissa maailmassa luonnehtii moninaisuus. Ihmisellä on monia identiteettejä, joista hän voi ”ottaa käyttöön” tilanteeseen sopivimman (Hall 2005, 23; Bauman 2006, 9-13). Itseäni esimerkkinä käyttäen Suomessa tunnen olevani etupäässä tamperelainen, Ranskassa päällimmäisenä on suomalainen identiteetti ja serkkuni amerikkalaisen aviomiehen kanssa keskusteltaessa tunnen kuuluvani vahvasti Eurooppaan.

---

[36] Selvyyden vuoksi ja termin merkittävyyden takia tässä tutkielmassa kirjoitan sanan Toinen isolla alkukirjaimella ilman lainausmerkkejä niissä tapauksissa, jolloin se merkitsee identiteetin luomiselle olennaista Toiseutta.

[37] Bakhtinin mukaan: ”Olla olemassa merkitsee olemassa oloa toisen vuoksi ja toisen kautta itselle. Henkilöllä ei ole olemassa sisäistä omaa aluetta, vaan hän on kokonaan ja aina rajalla; ja katsoessaan itseään, hän katsoo toisen silmiin tai toisen silmillä.” (”To be means to be for another, and through the other, for oneself. A person has no internal sovereign territory, he is wholly and always on the boundary; looking inside himself, he looks *into the eyes of another or with the eyes of another*.”) Lainaus artikkelissa Koczanowicz 2000, s. 60. (Kursivointi Bakhtinin alkuperäisessä tekstissä.)

[38] Kursivointi alkuperäisessä.

Palatakseni Stuart Hallin esittämiin käsityksiin erilaisista identiteeteistä[39], hänen mukaansa postmoderni identiteetti: ”[M]uotoutuu ja muokkautuu jatkuvasti suhteessa niihin tapoihin, joilla meitä representoidaan tai puhutellaan meitä ympäröivissä kulttuurisissa järjestelmissä.” (Hall 2005, 23.) Paitsi että sosiaalisen konstruktionismin mukaan identiteetti tarvitsee muotoutuakseen Toisen, identiteetti on myös moninainen ja muuttuu tilanteiden ja ajan kulumisen myötä. Ihminen ei ole toisin sanoen koskaan ”valmis”, eikä ihmiselle ole olemassa mitään tiettyä ennalta määrättyä olemusta. Zygmund Bauman (2006, 51) kuvaa samaa ilmiötä termin ’fluid modernity’ avulla, mikä hänen mukaansa merkitsee identiteetin kohdalla juuri edellä kuvattua alttiutta muutokselle, sekoittumiselle, muokkaamiselle ja uudelleenrakentamiselle.[40] Baumanin analyysi voidaan rinnastaa siirtymiseen modernista postmoderniin maailmaan, vaikka hän pitäytyykin määrittämään muutosta moderni -käsitteen kautta.

5.1.2. Minkälainen on Toinen?

Vilho Harle on pyrkinyt määrittämään Toiseuden sisältöä osana viholliskuvia koskevia tutkimuksiaan.[41] Hänen määritelmänsä mukaan yksinkertaisimmillaan Toinen on *erilainen* verrattuna minuun tai meihin. (Harle 1994, 232.) Alun perin erilaisuus (Toiseus) on yhdistetty etenkin kieleen ja puheeseen. Barbaari -sanan alkuperä juontaa juurensa antiikin Kreikkaan, jossa barbaareiksi kutsuttiin kaikkia ”mutisijoita”, jotka eivät puhuneet kreikan kieltä. Tämä oli osoitus myös puutteellisesta järjen käytöstä (Mikkeli 1999, 15). Tzvetan Todorov (1992, 76) on tunnistanut erilaisuuden liittämisen kieleen monissa muissakin menneissä kulttuureissa. Sittemmin erilaisuuden käsittäminen on muuttunut tarkoittamaan poikkeavaa, epänormaalia tai jopa hullua (Harle 1994, 232).

Toiseuden tarkoitus on sulkea pois ja erottaa erilaiset samanlaisten joukosta (Harle 1998, 6). Toinen voi olla passiivinen ja ”meistä” kokonaan tietämätön. Toiseuteen ei Harlen mukaan välttämättä sisälly minkäänlaista vihamielisyyttä, vaan käsite on sinällään neutraali. Käytännössä Toiset jakautuvat kuitenkin kahteen ryhmään: ystäviin ja vihollisiin. Näiden kohdalla määrittely perustuu suhteen laatuun; suhde ystävään pohjautuu neutraaliin tai

[39] Hall (2005, 21–22) erottaa myös sosiologisen subjektin (käsityksen identiteetistä), joka sijoittuu valistuksen ja postmodernin käsityksen väliin. Identiteetti muodostuu minän ja yhteiskunnan välisessä vuorovaikutuksessa, mutta ihmisellä on edelleen modernin ajattelun mukainen sisäinen ydin.
[40] Ks. tarkemmin Zygmund Bauman: *Liquid Modernity*. (2000).
[41] Harle on julkaissut aiheesta useita artikkeleja, sekä kirjat: *Hyvä, paha, ystävä, vihollinen* (1991), *The Enemy with a Thousand Faces* (2000).

positiiviseen suhteeseen, kun puolestaan suhdetta viholliseen määrittää konflikti. (Harle 1994, 233 ja 237.) Stuart Hall kutsuu Toiseuden jakautumista ”halkaisemiseksi” tai *dualismiksi* ja tarkoittaa tällä nimenomaan edellisessä luvussa esiteltyjen binaaristen oppositioiden muodostamista (Hall 2005, 123–124). Toisen muodostumiselle on kaikkien muiden merkitysten rakentumisen tavoin ominaista historiallinen ja kulttuurinen sidonnaisuus sekä sosiaalinen vuorovaikutus. Tämän vuoksi on loppujen lopuksi täysin sattumanvaraista kenestä tai mistä ryhmästä Toinen muodostuu. Samasta syystä perinteisesti jopa viholliseksi aikaisemmin nähty voi diskurssin muutoksen myötä muuttua positiiviseksi Toiseksi – ystäväksi. Tämä on helppo ymmärtää vaikka Saksaa ja Ranskaa ajateltaessa. (Neumann & Welsh 1991, 331.)

Tzvetan Todorov näkee suhteen Toiseen moniulotteisemmin. Hänen ajattelussaan tässä suhteessa on kolme ulottuvuutta, joiden kautta käsitys erilaisuuden luonteesta ja siihen suhtautumisesta muotoutuu. Ensiksi arvovalinnan kautta määritellään Toisen asema suhteessa itseen; Toinen on joko samanarvoinen tai itseä alempiarvoinen. Joko hyvä tai paha. Todorov kutsuu tätä aksiologiseksi tasoksi. Seuraavaksi on mahdollista joko identifioida Toinen itseen (omien arvojen tyrkyttäminen Toiselle), identifioitua Toisen kanssa (ottaa Toisen arvot omikseen) tai olla tämän suhteen neutraali. Tämä on Todorovin prakseologinen taso. Kolmanneksi suhtautumista Toiseen määrittää episteeminen taso, jossa joko jollain tasolla tuntee tai ei tunne Toisen identiteettiä.[42] Todorov huomauttaa lisäksi, ettei tietämys Toisesta tee Toisen kanssa identifioitumisesta enemmän todennäköistä kun jos tietämystä ei ole. (Todorov 1992, 185.)

Vaikka Todorovin määrittelemä moniulotteinen Toiseuden käsite selventää ja luo ulottuvuutta itsen ja Toisen suhteeseen, olen valinnut tämän tutkimuksen lähtökohdaksi Harlen määritelmän Toiseudesta *erilaisuutena*. Harlen määritelmästä tekee käyttökelpoisen tässä tilanteessa nimenomaan sen yksinkertainen ja erotteleva perusluonne.[43] Analysoidessani euroedustajien ryhmäpuheita retoriikka-analyysin keinoin minua kiinnostaa, kuinka Turkki määritetään suhteessa Eurooppaan ja eurooppalaisuuteen. Käyttävätkö edustajat Turkin EU-

[42] ”First of all, there is a value judgment (an axiological level): the other is good or bad, I love or do not love him, or, as was more likely to be said at the time, he is my equal or my inferior (for there is usually no question that I am good and that I esteem myself). Secondly, there is the action of *rapprochement* or distancing in relation to the other (a praxeological level): I embrace the other’s values, I identify myself with him; or else I identify the other with myself, I impose my own image upon him; between submission to the other and the other’s submission, there is also a third term, which is neutrality, or indifference. Thirdly, I know or am ignorant of the other’s identity (this would be the epistemic level); of course, there is no absolute here, but an endless gradation between the lower or higher states of knowledge.” (Todorov 1992, 185.)

[43] Nämä elementit sisältyvät toki myös Todorovin määritelmän aksiologiseen tasoon.

jäsenyydestä puhuessaan argumentteja, jotka sitovat Turkin Eurooppaan ja ”meidän” eurooppalaisten joukkoon vai erotetaanko Turkki Euroopasta ja ”meistä”? Vai määrittelevätkö edustajat Turkin erilaiseksi Toiseksi suhteessa Eurooppaan sitomalla sen johonkin muuhun kokonaisuuteen. [44] Tämän tutkielman kehikossa ei ole erityisesti tarvetta määrittää suhteen ”laatua” Toiseen Todorovin tavoin, vaan ainoastaan päästä selvyyteen siitä, argumentoidaanko Turkista Euroopan Toisena vai ei, ja minkälaisten lähtökohtien varaan argumentointi perustuu.

Edellä on puhuttu niin sanotuista ”ulkoisista Toisista”. Näistä on erikseen erotettu ”sisäiset Toiset”. Tällä termillä Neumann ja Welsh (1991, 330) tarkoittavat etnisesti tai kulttuurisesti perifeerisiä vähemmistöjä, joiden erilaisuuteen identiteetin rakentuminen alueen enemmistön kohdalla voi pohjautua. Harle ja Linjakumpu ovatkin huolissaan siitä, että Euroopan yhdentyminen voi vaatia tällaisten sisäisten Toisten muodostumista unionin sisälle. Tästä seurauksena voi olla rasismin ja muukalaisvihan lisääntyminen Euroopassa (Harle 1990, 11; Linjakumpu 1998, 64). Müftüler-Bacin näkökulmasta rasismista on tulossa suuri tekijä eurooppalaisessa politiikassa, mistä esimerkkinä muun muassa jo aikaisemmin mainittu Itävalta (Müftüler-Bac 2000, 29–30).

5.2. Kollektiivinen identiteetti

5.2.1. Kollektiivisen identiteetin rakentuminen ja kansallinen identiteetti

Tutkijat jakavat ja käyttävät ryhmien identiteetteihin liittyviä käsitteitä erilaisin tavoin ja eri merkityksissä, eikä käsitteiden rinnastaminen ole aina tämän vuoksi ongelmatonta. Tässä tutkielmassa olen jäsentänyt tutkimuskirjallisuudessa esiintyneet käsitteet seuraavasti: *Kollektiivinen identiteetti* merkitsee jonkinlaiseen ryhmään identifioitumisen yläkäsitettä. Se on terminä epämääräinen ja mahdollista jakaa osiin sen mukaan, minkälaiseen ryhmään identifikaatio perustuu. Kollektiivisen identiteetin alaluokkia ovat siten muun muassa kansallinen identiteetti, etninen identiteetti ja tämän tutkielman kannalta merkittävä eurooppalainen identiteetti. [45]

---

[44] Perelman jakaa uuden retoriikan teoriassaan argumentaation tekniikat sidosmuotoisiin ja erottelumuotoisiin argumentteihin. Näitä käsitellään luvussa seitsemän.

[45] Erilaisia ryhmiin perustuvia identiteettejä voi muodostua melkeinpä minkä tahansa suhteen, jos yksilöt vain kokevat ryhmän omakseen. Hyvä esimerkki tästä on jalkapallo, jonka ympärille on muotoutunut vahvoja ryhmäidentiteettejä saman joukkueen kannattajien kesken. Olen Harlen kanssa samaa mieltä siinä, että etuliitteiden lisääminen identiteetti -sanan eteen ei aina palvele tarkoitustaan (Harle 1998, 4-5). Esimerkiksi Saukkonen (1998, 216) määrittää kansallisvaltion identiteetin tarkoituksenaan selittää termin tarkka

Kollektiivisten identiteettien kohdalla pätevät samat sosiaalisen konstruktionismin peruslähtökohdat kuin yksilön identiteetin muodostumisen kohdalla. Kollektiivinen identiteetti on siten käsitettävissä Toiseuden määrittämäksi suhteeksi kahden ihmisyhteisön välillä. Suomen historiassa suomalaisen identiteetin rakentaminen kiteytyy hyvin A.I. Arwidssonin esittämään lauseeseen: ”Ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme halua tulla, olkaamme siis suomalaisia.” (Jussila & Hentilä & Nevakivi 1995, 38). Minkälaista kollektiivista identiteettiä tahansa etsivä haluaa löytää vastauksen kysymykseen ”Keitä me olemme” tai ”Mihin minä kuulun?” Edellä esitetty lainaus kuvastaa hyvin myös identiteetin keinotekoista ja rakennettua luonnetta. Nationalismin tutkimuksen uranuurtaja Benedict Andersonin (1991, 6–7) mukaan kansallinen identiteetti perustuu *kuvitellun poliittisen yhteisön* pohjalle. Tällöin yhteisön identiteetti on yhtä lailla kuviteltu. Zygmund Baumanin (2006, 20–23) mukaan identiteetti (ja etenkin kansallinen identiteetti) onkin perustaltaan fiktiivinen rakennelma, jonka avulla moderni valtio on alistanut kansalaiset valtansa alle.

Kansallisen identiteetin perustana pidetään jatkuvuuden tunnetta sukupolvien vaihtumisesta huolimatta, jaettuina pidettyjä muistoja, symboleita, tapahtumia, paikkoja, historioita ja uskoa yhteiseen tulevaisuuteen (Hall 2005, 62; Smith 1992, 58). Siirtolaisuuden ja ihmisten liikkuvuuden lisääntymisen myötä valtion ”alkuperäiskansaa” alkaa olla mahdotonta määritellä, joten identifikaation lähteeksi on nostettu joissain tutkimuksissa *kansalaisuus* (Ks. Booth 1999, 251). Koko ajatus amerikkalaisuudesta ja kulttuurien ”sulatusuunista” perustuu selkeästi tälle ajattelulle. Modernistit näkevät kansallisen identiteetin suhteellisen pysyvänä ja pakottavana, vaikka samaan aikaan muutoin hyväksyvätkin identiteettien moninaisuuden ja tilannesidonnaisuuden periaatteet. Esimerkiksi uskonto nähdään tällaiseksi pakottavaksi identiteetiksi, joka ei ole vaihdettavissa. (Smith 1992, 59; Kaunismaa 1997, 8.)

---

merkityssisältö. Cerutti (2003, 27–28) puolestaan puhuu samassa tarkoituksessa poliittisesta identiteetistä, mikä on ongelmallista jo sen vuoksi, että se erottaa politiikka-aspektin muista kollektiivisen identiteetin ”muodoista”. Mayer ja Palmowski (2004, 573) taas puolestaan lanseeraavat institutionaalisen ja lakiin perustuvan identiteetin kytkemällä eurooppalaisen identiteetin yhteisiin instituutioihin ja lakeihin. Kaikissa näissä esimerkeissä on ongelmana se, että niissä pyritään absoluuttisesti määrittämään identiteetin sisältöä, ja siis niihin kuuluvia määreitä. Tämän tutkimuksen lähtökohta on kuitenkin sosiaalisen konstruktionismin ajatus siitä, että merkityssisällöt ovat sosiaalisissa suhteissa muuttuvia. Tutkimuksen keinoin voi ainoastaan selvittää minkälaisia merkityksiä toimijat itse identiteetille antavat tiettynä hetkenä historiassa.

5.2.2. Turkki ja Islam Euroopan Toisena

> ”Euroopan hyvinkin erilaisten kansallisten identiteettien kohtaamisessa eivät riitä kauniit visiot yhteisestä eurooppalaisesta (lue: länsieurooppalaisesta) henkisestä perinnöstä[.]”
>
> (Mikkeli 1998, 8.)

Europa oli tarinan mukaan Foinikian kuninkaan tytär, johon Zeus-jumala rakastui. Zeus ryösti Europan valkoisen härän muodossa Kreetalle ja tämän seurauksena uusi sivistys seurasi pian perässä (Mikkeli 1999, 11–12). Euroopan ja eurooppalaisuuden määrittely on ilmeisen hankalaa. Eurooppalaisen identiteetin ja Euroopan yhtenäisyyden peruslähtökohdiksi on määritetty yleensä: 1) antiikin kreikan rationaalinen ajattelu, 2) roomalainen oikeus, 3) kristinusko, 4) tieteen vallankumous sekä 5) valistuksen perinne. (Mikkeli 1998, 8.) Nämä näkemykset ovat kuitenkin hyvin ongelmallisia.

Edellisestä eroavasti ajatellaan, ettei Euroopalla ole mitään edellä mainitunlaista kulttuurista pohjaa jolle kollektiivinen identiteetti olisi voinut rakentua. Eurooppa on rakentunut samanlaisissa historiallisissa prosesseissa kuin muutkin merkitykset. Näissä prosesseissa on ollut vahvasti läsnä Toiseus. Edward Said kuvaa teoksessaan *Orientalism* (1978), kuinka eliitin muoti-ilmiöksi kasvanut kiinnostus Orienttiin synnytti sen peilikuvaksi käsitetyn ”Lännen”. Neumann ja Welsh muotoilivat kansainvälisen politiikan alalla teesin, jonka mukaan Euroopan määrittämisellä Toiseuden kautta oli keskeinen rooli eurooppalaisen identiteetin muotoilemisessa ja järjestyksen pitämisessä Euroopan valtioiden kesken. Heidän mukaansa Eurooppaa on määrittänyt historian kuluessa useat Toiset, mutta etenkin Turkki (Ottomaanien valtakunta). Tämä johtui sotilaallisesta voimasta, maantieteellisestä läheisyydestä ja sen uskonnollisten traditioiden voimasta. Neumann ja Welsh korostavat, että Euroopassa syntyi tämän seurauksena eräänlaiseen ”kulttuurin logiikkaan” perustuva yhteisöllisyys. Tämä selittää heidän mukaansa esimerkiksi Turkin jättämisen Euroopan yhteisöjen ulkopuolelle 1980-luvun lopulla, kun realismin ”raison d’etat” -ajattelu ei tätä pystynyt selittämään. (Neumann & Welsh 1991, 329–331, 346.)

Kylmän sodan alkamisen jälkeen kommunismin uhka otti Turkin ja islamilaisen maailman paikan Euroopan Toisena. Islamilainen maailma kuului pääosin kapitalistien leiriin, ja Turkki nähtiin tärkeänä kumppanina Neuvostoliiton laajentumisen pysäyttämisessä. (Müftüler-Bac 2000, 29; Männistö 2000, 64.) Kylmän sodan jälkeen Turkin merkitys Euroopassa väheni ja lopulta siitä muodostui jälleen Euroopan Toinen, tällä kertaa rakentamaan

yhteisöllisyyttä ”vanhan” Euroopan ja Itä-Euroopan välille. Mortimerin mukaan kristinusko tarjosi helposti tällaisen yhteisen identifioitumisen lähteen, vaikka muuten kristinuskon merkitys etenkin ”vanhassa” Euroopassa ei ollut kovin suuri. Tämän seurauksena edelleen Eurooppa määritetään hänen mukaansa joissain yhteyksissä nimenomaan uskonnon kautta. (Mortimer 1991, 10–13.) Tämä puolestaan vahvistaa Harlen esittämiä ajatuksia eurooppalaiseen ”kulttuuriperintöön” liitetystä *dualismista*, eli tässä yhteydessä tarpeesta kokea asiat vastakohtaisuuksien kautta. Harlen mielestä tällainen perinne on jopa niin vahva, että koko Euroopan idean ja eurooppalaisen yhtenäisyyden tulee perustua tälle vastakkaisuudelle ja yhteisen vihollisen olemassaololle. (Harle 1990, 2 ja 11.)

5.2.3. Identiteettipolitiikka

Monet etenkin globalisaatiota pohtivat tutkijat ovat ottaneet työnsä keskiöön ajatuksen identiteettikriisistä, johon liittyy identiteettien pirstoutuminen ja paikoiltaan siirtyminen. (Ks. esim. Hall 2005, Bauman 2006.) Identiteettikriisi liittyy nimenomaan edellisessä luvussa neljä esiteltyyn yhteiskunnalliseen muutokseen, jota voidaan määrittää siirtymänä modernista postmoderniin. Tämän myötä ihmisestä on tullut entistä enemmän irtonainen, juureton ja turhautunut, kun oma paikka ja rooli maailmassa ei enää ole itsestäänselvyys ja tiettyyn paikkaan sidottavissa (Greenfeld 2005, 232). Tämä ajattelu johtaa siihen, että kansallisen identiteetin suhteellisen pysyvä käsite on yksinään riittämätön selittämään postmodernin maailman identiteetin muodostumista ja sen sisältöä.

Siirtymään modernista postmoderniin liittyy myös valtion aseman muuttuminen. Kansallisen identiteetin ja kansallisvaltion rakentamisen kaudella nimenomaan valtio ja sen poliittinen eliitti määritti Toisen, jota vastaan kansallinen identiteetti rakennettiin. (Neumann & Welsh 1991, 332; Harle 1998, 11.) Nationalismin voiman avulla valtion onnistui yhdistämään valtion kansalaiset erottamalla Toiset (Laffan 1996, 84). Tämä tulee hyvin esille Suomen kohdalla Arwidsonilta lainatusta tekstistä edellä. Nykyisessä tilanteessa valtio ei ole enää kykenevä ottamaan edellä mainittua roolia kansalaistensa identiteetin määrittämisestä, joten valtio on menettänyt ”identiteettimonopolinsa”. Identiteettipolitiikka lähtee liikkeelle nimenomaan ajatuksesta, jonka mukaan valtio on menettänyt yksinoikeuden identiteetin määrittämiseen. (Harle 1998, 11–13.)

Kollektiivinen identiteetti on Harlen mukaan erottelevan luonteensa vuoksi aina poliittinen käsite. Kun jokin ryhmä määrittää oman identiteettinsä Toisen kautta, se samalla tietoisesti tekee valinnan sulkea tämä Toisten ryhmä ulos. Näiden ryhmien välillä on olemassa tämän vuoksi aina mahdollinen konflikti, mikä on olennaista kaikelle poliittiselle. (Harle 1998, 11.) Identiteettipolitiikan voidaan siten ajatella olevan retoriikan tasolla tapahtuvaa jatkuvaa kamppailua siitä, kenet lasketaan kuuluvaksi ”meihin” ja ketkä taas lasketaan Toisiksi ja suljetaan ulos.

5.2.4. Käsityksiä eurooppalaisesta identiteetistä

> ”*Moninaisuudessaan yhtenäinen*.”
>
> (Sopimus Euroopan unionista 2002.)

> ”Postmoderniin identiteettiin sisältyisi siten sitoutuminen kulttuuriseen pluralismiin, joka perustuu postmodernille kansalaisuudelle. Tämä olisi yhtäläinen muslimeille, kristityille ja muille maailmauskonnoille, ateisteille, itä- ja länsieurooppalaisille, mustille ja valkoisille, naisille ja myös miehille.”[46]
>
> (Delanty, 1995, 163.)

Kollektiivista identiteettiä pohtivat tutkijat ovat esitelleet useita erilaisia visioita siitä, minkälaiselle pohjalle eurooppalaisen identiteetin on mahdollista muotoutua. Smithin mukaan käsitteellisellä tasolla konfliktia kansallisen ja eurooppalaisen identiteetin välillä ei ole, koska kansan (nation) käsite voi aivan yhtä hyvin olla olemassa eurooppalaisella tasolla. Smithin mukaan keskeistä eurooppalaisen identiteetin muodostumisessa on kansallisen identiteetin tapaan muun muassa jaettu historia, muistot ja symbolit. (Smith 1992, 56–58.) Smith huomauttaa kuitenkin, että todellisuudessa tällaisia yhdistäviä tekijöitä ei Euroopan tasolla ole olemassa ja tästä johtuen eurooppalainen identiteetti ei pysty kilpailemaan kansallisten identiteettien kanssa. Smithin mukaan eurooppalaisen identiteetin muodostuminen on mahdollista ainoastaan ajan kulumisen ja yhteisten kulttuuristen traditioiden kehittymisen myötä. (Smith 1993, 134.)

Laffan on sitä mieltä, että ”eurooppalainen projekti” on ollut monille EU:n jäsenvaltioille keino vahvistaa kansallisia identiteettejä. Hänen mukaansa eurooppalaisen identiteetin ei

[46] Olen suomentanut Delantyn käyttämän hankalasti kääntyvän termin ”post-national” termillä postmoderni.

tarvitse kuitenkaan kilpailla kansallisten identiteettien kanssa, vaan se voi olla yksi ihmisen monista identiteeteistä. Sen tulee Laffanin mielestä rakentua eurooppalaisten kansojen moninaisuudelle, eikä keksittyihin tarinoihin yhteisestä historiasta ja alkuperästä. (Laffan 1996, 87–99.) Delanty ei myöskään usko eurooppalaisen identiteetin muodostumiseen, jos sen lähtökohdaksi otetaan ainoastaan länsimaisen kansallisen identiteetin muodostumisen prosessi. Hänen mukaansa ei ole olemassa yhtä eurooppalaista yhteiskuntaa, joka olisi helposti tunnistettavissa nimenomaan eurooppalaiseksi. [47] Delanty ehdottaakin eurooppalaisen identiteetin pohjaksi eräänlaista löyhää, erilaisuuden hyväksymiseen pohjautuvaa kosmopoliittista eurooppalaista identiteettiä. (Delanty 2003, 20–21.)

Neumann huomauttaa lisäksi, että suuri joukko erilaisia identiteettejä on muodostunut ”ilman historiaa”, joten tämä on mahdollista myös eurooppalaisen identiteetin kohdalla. Hänen mukaansa Euroopan tasolla voi muodostua eurooppalaisia identiteettejä (monikossa), kuitenkin erilaisten periaatteiden myötä kuin aikaisemmin kansallisten identiteettien kohdalla. (Neumann 1998, 415–417.)

Eurooppalaista identiteettiä on pyritty lähestymään myös toisenlaisista lähtökohdista käsin. Muun muassa Önis hylkää perinteisen käsityksen kollektiivisen identiteetin muodostumisesta kulttuurisille traditioille ja muistoille sekä nostaa eurooppalaisen identiteetin lähtökohdaksi Euroopan ja Yhdysvaltojen vastakkainasettelun. Hänen mukaansa ”eurooppalaisen projektin” tärkein päämäärä on rakentaa sosiaalisesti vastuuntuntoinen kapitalismin muoto Yhdysvaltojen mallin rinnalle. Tällöin eurooppalainen identiteetti perustuisi demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseen maailmanpolitiikassa. (Önis 1999, 109–112.)

[47] Tämä johtuu siitä, että moderni Eurooppa on muotoutunut historian kuluessa suhteessa bysanttilais-slaavilaiseen Euraasiaan ja Ottomaanien islamilaiseen kulttuuriin (Delanty 2003, 16).

6. AINEISTO

6.1. Aineiston esittely

Aineiston tässä tutkielmassa muodostaa Euroopan parlamentin jäsenten [48] käyttämät puheenvuorot Euroopan parlamentin täysistunnoissa käydyissä keskusteluissa. Tarkempi analyysi kohdistuu poliittisten ryhmien näkökantoja esitteleviin ryhmäpuheenvuoroihin, jotka usein esittää tärkeän yleispoliittisen asian ollessa kyseessä ryhmän puheenjohtaja. Jos käsittelyssä oleva asia liittyy johonkin erityisasiaan, ryhmäpuheenvuoron käyttää yleensä ryhmän asiasta vastaavan valiokunnan edustaja. Yksittäisten edustajien puheenvuorot käsittelen luokittelevan ja kevyemmän kvantitatiivisen sisällön erittelyn avulla. Aineisto on kokonaisuudessaan saatavissa Euroopan parlamentin internet-sivustolta osoitteen http://www.europarl.eu.int/ kautta. Sivustolla julkaistaan kaikki parlamentin täysistunnossa käydyt keskustelut useimmiten kaikilla unionin 20 virallisella kielellä.

Tutkielmani on ajallisesti rajattu koskemaan vuosia 1999–2005 sen vuoksi, että 10.–11.12.1999 Helsingissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Turkin virallisesti hakijavaltioksi ja 3.10.2005 Brysselissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätti virallisesti aloittaa jäsenyysneuvottelut Turkin kanssa. Rajaus oli varsin luonnollinen ja helppo tehdä. Aineistoa on riittävästi, mutta se on silti hyvin käsiteltävissä. Aineistosta on mahdollista saada selville ajallista muutosta, jos sellaista edustajien argumentoinnissa on noiden vuosien aikana tapahtunut.

6.2. Aineiston rajaus

Aineiston kokoamisen periaatetta määrittävät tutkielman aihe, tarkoitus ja aineiston olemassaolo. Tämän vuoksi en ole voinut pidättyä tavanomaisessa otannan avulla tehtävässä aineiston rajaamisessa, joka takaisi tutkimuksen puolueettomuuden. Olen pyrkinyt analysoimaan kaikki saatavilla olevat parlamentin keskustelut Turkin EU-jäsenyydestä tutkimuksen ajallisen rajauksen puitteissa, pyrkien jonkinlaiseen vuosittaiseen tasapainoon. Aineiston kokosin parlamentin sivustolla olevan palvelimen avulla ja otin tarkasteluun kaikki keskustelut alkaen loppuvuodesta 1999 päättyen vuoden 2005 loppuun (kaudet 5. ja 6.),

[48] Käytän Euroopan parlamentin jäsenestä jatkossa termiä ”edustaja”.

joiden otsikossa esiintyi lyhennys sanasta ”Turkki” (Turk*). Näin sain yhteensä 22 viittausta eri keskusteluihin, jotka on nimeltä esitetty tutkielman lopussa olevassa liitteessä 2. Taulukkoon 3 olen kerännyt kaikki haulla saatujen keskustelujen määrät tarkasteluvuosien mukaan järjestettynä. Karsin aluksi pois sellaiset keskustelut, jotka eivät suoraan liittyneet Turkin EU-jäsenyysprosessiin[49] (Ei liity -sarake) ja jäljelle jäi 11 suoraan aiheeseen liittyvää (Varsinainen) ja 4 mitä luultavimmin aiheeseen viittauksia sisältävää keskustelua (Luultava).

Taulukko 3. Turk* haku parlamentin keskusteluista.

Vuosi	Varsinainen	Luultava	Ei liity
1999	2		3
2000	3		
2001	2	1	
2002		1[50]	1
2003	1	1	1
2004	2		2
2005	1	1	

Seuraavassa karsintavaiheessa pudotin pois Luultava -sarakkeen keskustelun, jos samalta vuodelta oli olemassa Varsinainen -keskustelu. Seuraavaksi tarkastelin Varsinainen -keskustelujen kohdalla tarkemmin, mitä keskustelut käsittelivät. Komissio on antanut vuodesta 1998 alkaen Turkin tilanteesta erityisen vuosiraportin ja parlamentissa on keskusteltu komission raportin tiimoilta Turkin EU-jäsenyydestä kolme kertaa: 14.11.2000 (raportti 1999), 24.10.2001 (raportti 2000) sekä 1.4.2004 (raportti 2003). Vuosien 2001 ja 2002 komission raporteista ei löytynyt keskusteluja. Komissio on antanut tarkastelujakson aikana yhden Turkkia koskevan ehdotuksen neuvoston päätökseksi. Tätä ehdotusta, joka koski erityisen Turkkia avustavan toimintaohjelman perustamista, käsiteltiin parlamentissa 14.11.2000. [51] Komission tekemiä, varsinaiseen lainsäädäntöön liittyviä ehdotuksia on käsitelty parlamentissa seuraavasti: 1.12.1999 käsiteltiin tulliliiton syventämiseen sekä taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseen liittyvät ehdotukset, 14.2.2001 käsittelyssä oli liittymistä valmistelevaan strategiaan liittyvä apu ja 24.10.2001 yhdessä komission raportin kanssa Turkille annettava rahoitustuki. Keskustelut 6.10.1999, 11.4.2000,

[49] Näissäkin keskusteluissa olisi varmasti ollut aineksia analyysille, mutta tästä huolimatta ensimmäisessä vaiheessa poisjätettyjä keskusteluja olivat seuraavat - 1999: Turkin ja Kreikan maanjäristykset, Turkin osallistuminen Sokrates- ja Nuoriso-ohjelmiin, Takuu Turkissa toteutettaviin hankkeisiin myönnetyille lainoille; 2002: Maanjäristys Turkissa; 2003: Turkmenistan ja Keski-Aasia; 2004: Turkin edustalla tapahtuneen, myrkyllistä tuhkaa kuljettaneen aluksen uppoamisen seuraukset, Kyproksen turkkilainen yhteisö.
[50] Keskustelun otsikko: Demokraattiset oikeudet Turkissa ja erityisesti Hadep-puolueen tilanne.
[51] Parlamentti on usein käsitellyt kaksi Turkkiin liittyvää asiaa yhdessä keskustelussa, olen käsitellyt näitä tästä huolimatta yhtenä keskusteluna.

27.2.2002 ja 28.9.2005 käsittelivät neuvoston ja komission antamia julkilausumia. 4.6.2003 käytiin keskustelu Turkin hakemuksesta liittyä Euroopan unioniin ja 13.12.2004 Turkin edistymisestä liittymisvalmisteluissa.

Tarkastelussa ovat mukana kaikki komission raportteihin, lainsäädäntöhankkeisiin ja päätöksiin liittyvät keskustelut sekä komission ja neuvoston antamien julkilausumien tiimoilta käydyt keskustelut. Vuosien 2003 ja 2005 keskustelut on otettu mukaan, koska ne liittyvät suoraan tutkielman aiheeseen. Vuosi 1999 oli erityisen merkittävä Turkin EU-jäsenyyttä ajatellen siinä suhteessa, että 10–11.12.1999 Helsingissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Turkin virallisesti hakijavaltioksi. Vuoden 1999 molemmat keskustelut on käyty loppuvuodesta ja niiden tarkoituksena on ollut valmistautua tulevaan huippukokoukseen. Tästä syystä päätin ottaa molemmat keskustelut analyysiin mukaan. Vuoden 2000 kohdalla tiputin yhden keskustelun tarkastelusta pois sen vuoksi, että siinä käytettiin ainoastaan muutama puheenvuoro.

Valitettavasti vuoden 2002 kohdalla aineisto jää yksittäisten edustajien puheenvuorojen osalta puutteelliseksi. (Ks. taulukko 4). Aineistoa ei ollut muutenkaan mahdollista saada vuositasolla tasapainoon, vaan se painottuu keskustelujen määrässä mitattuna tarkastelukauden loppuun. Myös ryhmäpuheenvuorojen kohdalla jouduin tinkimään ajallisen edustavuuden periaatteesta. Tutkimuksen tarkoitukseen liittyvistä syistä jouduin jättämään kahden keskustelun (24.11.2001 ja 27.2.2002) ryhmäpuheenvuorot analyysin ulkopuolelle. Kaikki analyysiin valitut keskustelut on esitetty taulukossa 4. Keskustelujen käymisen päivämäärä on mainittu ennen keskustelun nimeä ja ryhmäpuheenvuorojen sekä yksittäisten edustajien puheenvuorojen lukumäärä keskustelussa on mainittu suluissa nimen jälkeen (ryhmäpuheenvuoroja/yksittäisten edustajien puheenvuoroja)[52].

[52] Tässä tutkielmassa ei analysoida neuvoston ja komission jäsenten esittämiä puheenvuoroja, eikä istunnossa puhetta johtaneen puhemiehen kommentteja. Päädyin myös jättämään analyysistä ulos esittelijöiden puheenvuorot sekä eri valiokuntien puolesta puhuneiden puheenvuorot.

Taulukko 4. Valituksi tulleet keskustelut koko tarkastelujaksolta vuosilta 1999–2005.

	Keskustelun päivämäärä, nimi ja (ryhmä-/yksittäiset puheenvuorot)
1999	A) 6.10: Turkin ja Euroopan unionin suhteiden tila (8/23) B) 1.12: Turkki (7/10)
2000	C) 11.4: Turkin tilanne (5/7) D) 14.11: Turkki (8/16)
2001	E) 14.2: Turkin liittyminen (8/14) F) 24.10: Turkki (6/15)
2002	G) 27.2: Demokraattiset oikeudet Turkissa ja erityisesti Hadep-puolueen tilanne (6/1)
2003	H) 4.6: Turkin hakemus liittyä Euroopan unioniin (7/13)
2004	I) 1.4: Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa (8/27) J) 13.12: Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa (8/78)
2005	K) 28.9: Neuvottelujen aloittaminen Turkin kanssa ETY:n ja Turkin assosiointisopimuksen lisäpöytäkirja (8/48)

7. TUTKIMUSMETODIT

7.1. Chaïm Perelmanin uusi retoriikka

7.1.1. Uusi retoriikka metodina

Retoriikka merkitsee yleisön vakuuttamista jonkin väitteen pätevyydestä ja sen tavoitteena on saada yleisö sitoutumaan siihen ja toimimaan sen mukaisesti. Retorista argumentointia määrittää sosiaalisen konstruktionismin perinteestä lähtöisin oleva avoimuus, jonka hengessä viimeistä sanaa (lopullista totuutta) ei ole olemassa. (Jokinen 2006, 46.) Chaïm Perelman (1912–1984) oli belgialainen oikeustieteilijä-filosofi, jonka ajatukset pohjautuvat antiikin retoriikkaan ja etenkin Aristoteleen klassiseen ajatteluun (Golden ym. 2000, 263). Keskeinen metodinen lähde tässä tutkimuksessa on Perelmanin vuonna 1996 suomeksi julkaistu *Retoriikan valtakunta*, jossa hän käy läpi uuden retoriikan teoriaansa. Perelman itse on määritellyt teoriansa käytännöllisen päättelyn tutkimukseksi, jonka tarkoituksena oli esittää miten arvopäätelmien uskottavuus rakennetaan vakuuttavan kielenkäytön avulla. Uuden retoriikan lähtökohtana Perelmanilla oli arvopäätelmien hyvyyden tai huonouden järjellinen arviointi. Tätä toteutettaessa on tutkittava, miten arvopäätelmää puoltavia tai vastustavia kantoja *perustellaan* ja miten ne saavuttavat uskottavuutensa. Päätelmän hyvyys on arvioitavissa argumentoinnin laadusta. (Summa 1998, 63–64.) Jotta yleisö saadaan vakuutettua oman väitteen paremmuudesta toisten esittämiin nähden, sen uskottavuutta täytyy erilaisten argumentoinnin tekniikoiden avulla lisätä ja vastaavasti kilpailevien argumenttien uskottavuutta täytyy pyrkiä vähentämään (Jokinen 2006, 46).

7.1.2. Argumentoinnin lähtökohdat

Keskeinen elementti Perelmanin teoriassa on *yleisö*, koska argumentointi edellyttää aina tietynlaista kohtaamista ja yhteisymmärrystä (Perelman 1996, 16–17). Perelmanin yleisö koostuu kaikista niistä, joihin argumentoija haluaa vaikuttaa. Hän jakaa yleisön universaaliyleisöön ja erityisyleisöön. *Universaaliyleisö* voi koostua kenestä tahansa määrittelemättömästä kuulijasta tai kuulijoiden joukosta, kun puolestaan *erityisyleisön* koostumus, sekä näin ollen intressit ja odotukset ovat jo ennalta tiedossa. Erityisyleisön *suostutteleminen* edellyttää ainoastaan vetoamista tiedossa oleviin intresseihin. (Mt. 21; Summa 1998, 67–68.) Tärkeää tämän tutkimuksen kannalta on se, ettei yleisö välttämättä

koostu niistä, joille puhe suoraan suunnataan (Perelman 1996, 21). Jotta argumenttien esittäjän puheella olisi vaikutusta yleisöön, hänen tulee sovittaa puheensa yleisön mukaan. Puhuja voi käyttää vain sellaisia väitteitä, jotka kyseessä oleva yleisö voi hyväksyä. Tämä on Perelmanin esittämä argumentoinnin lähtökohta. (Mt. 1996, 28.) Universaaliyleisöön vaikuttaminen edellyttää Perelmanin mukaan järkeen vetoavaa, *vakuuttavaa* argumentointia. Tällaisen argumentoinnin perusteet ovat yleistettävissä ja periaatteessa jokaisen hyväksyttävissä. (Mt. 25; Summa 1998, 68.) Summan mukaan Perelmanin universaaliyleisö edustaa puhujan mielessä olevaa kuvaa hyväksyttävistä argumentoinnin perusteista, jotka ovat aikaan ja paikkaan sidottuja. Universaaliyleisön hyväksymät premissit edustavat Perelmanin ajattelussa ko. kulttuurin arvoperustaa ja siten moraalista argumentointia. (Summa 1998, 68.)

Argumentoinnin tarkoituksena on siirtää premisseille, eli argumentoinnin lähtökohdille, osoitettu hyväksyntä koskemaan myös puhujan johtopäätöksiä. Puhujan tulee lähteä liikkeelle riittävän hyväksynnän saavuttaneista premisseistä, jotta hyväksynnän siirtämiseksi tarpeellinen sidos premissien ja johtopäätösten välille tulee mahdolliseksi. (Perelman 1996, 28.) Perelman jakaa argumentoinnin premissit kahteen pääryhmään: *Todellisuutta* koskeviin ja *suotavuutta* koskeviin premisseihin. Kummankin ryhmän hän jakaa edelleen kolmeen alaryhmään. (Ks. Kuva 2.)

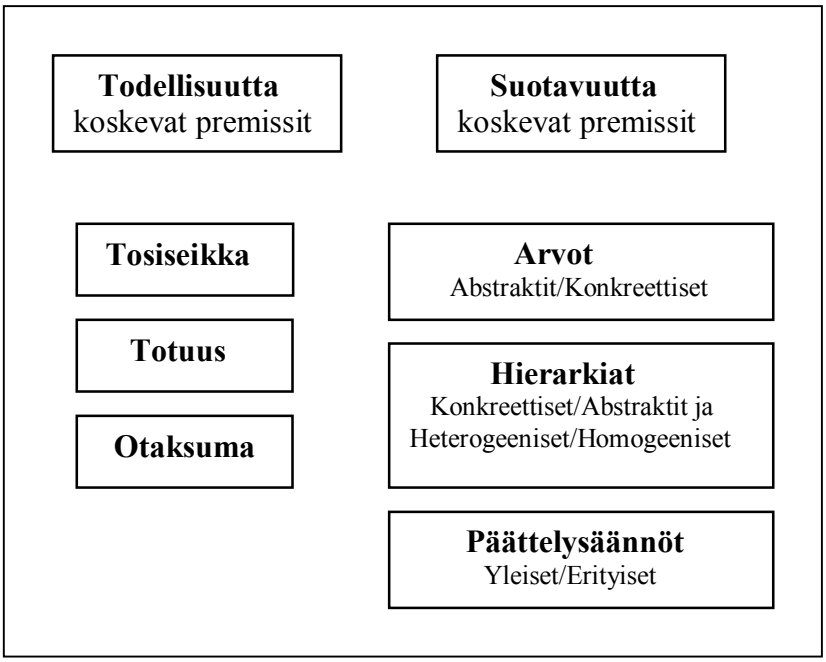

Kuva 2. Perelmanin argumentoinnin premissit
(Perelman 1996, 30–38).

Todellisuutta koskevista premisseistä *tosiseikkaa* ja *totuutta* ei voi käsittää objektiivisiksi seikoiksi, mutta jos niille osoitettu hyväksyntä on riittävän yleistä, ne voivat tästä huolimatta toimia argumentoinnin lähtökohtina. Kuitenkaan tällaisen premissin käyttäminen ei ole enää mahdollista, jos joku kiistää totena esitetyn väitteen paikkansapitävyyden. Tosiseikan tai totuuden pätevyys kumotaan osoittamalla sen yhteensopimattomuus muiden, varmemmiksi koettujen totuuksien kanssa. (Perelman 1996, 30–31.) *Otaksumaan* turvautuminen ei ole yhtä varmaa kuin muihin totuutta koskeviin premisseihin. Perelmanin mukaan otaksumat pohjautuvat usein kokemukseen ja arkijärjen ajatukseen siitä mitä vastaavassa tilanteessa ”normaalisti” tapahtuisi ja otaksuma voi toimia riittävänä perustana argumentille (mt., 32).

Suotavuutta koskevat premissit Perelman jakaa arvoihin, hierarkioihin sekä päättelysääntöihin. *Arvot* ovat hänen mukaansa universaalisti hyväksyttävissä ainoastaan silloin kun niitä ei määritellä. Määrittely ja täsmentäminen aiheuttavat aina erimielisyyttä. Perelman painottaa arvojen kohdalla jakoa *abstrakteihin arvoihin*, kuten kauneus ja oikeus, sekä *konkreettisiin arvoihin*, kuten isänmaa ja kirkko. Konkreettinen arvo liittyy aina johonkin ainutkertaiseksi ymmärrettyyn ja pysyvyyden arvostamiseen. Perelman näkeekin konkreettisten arvojen korostamisen olevan luonteenomaista konservatiivisille yhteisöille, kun puolestaan abstrakteihin arvoihin tukeutuvat ennemmin yhteiskuntakriittisiä näkökulmia edustavat ja muutosta toivovat tahot. *Hierarkiat* Perelman jakaa puolestaan konkreettisiin, abstrakteihin, heterogeenisiin ja homogeenisiin hierarkioihin. *Konkreettinen hierarkia* merkitsee esimerkiksi ihmisen ylemmyyttä eläimeen nähden, *abstrakti hierarkia* on nähtävissä vaikka oikeuden ylemmyytenä hyötyyn nähden. *Heterogeenisen hierarkian* ollessa kyseessä toisiinsa rinnastettavat asiat ovat eriluonteisia; lämpö on tärkeämpää kuin rakkaus. *Homogeeninen hierarkia* perustuu määrään; enemmän rahaa on parempi kuin vähemmän ja vähemmän surua on parempi kuin enemmän. Päättelysäännöistä Perelman toteaa *yleisten päättelysääntöjen* olevan yleisluontoisia väittämiä, jotka koskevat kaikilla alueilla arvokkaampana pidettyä, kun taas *erityiset päättelysäännöt* koskevat sitä, mikä on arvokkaampana pidettävää erityisalueella.[53] (Mt. 34–37.)

[53] Perelman mainitsee usean premissin kohdalla vielä syvemmälle meneviä jaotteluja, mutta edellä esitetyt antavat jo riittävän tarkan kuvan tämän tutkielman analyysia ajatellen.

7.1.3. Argumentoinnin tekniikoiden luokittelu

Argumentoinnin premissien lisäksi Perelmanin uuden retoriikan teoriaan kuuluvat argumentoinnin tekniikat, joita käyttämällä väitteiden vakuuttavuutta voidaan lisätä. Vaikka Perelmanin teoriaa kohtaan on esitetty monenlaista kritiikkiä, Summa (1998, 71) toteaa Perelmanin määrittelemien argumentoinnin tekniikoiden olevan esimerkkeineen yleensä hyvinkin osuvia ja ne auttavat jäsentämään moninaisia argumentoinnin retorisia keinoja. Kuvassa 3 esitän Perelmanin argumentoinnin tekniikat hänen omaan jäsentelyynsä perustuen. Olen pyrkinyt hänen teoreettisen metodinsa suhteellisen tarkkaan kuvaamiseen, mutta joitain alaluokkia olen jättänyt harkintani mukaan kokonaan pois tai ainoastaan maininnan varaan.

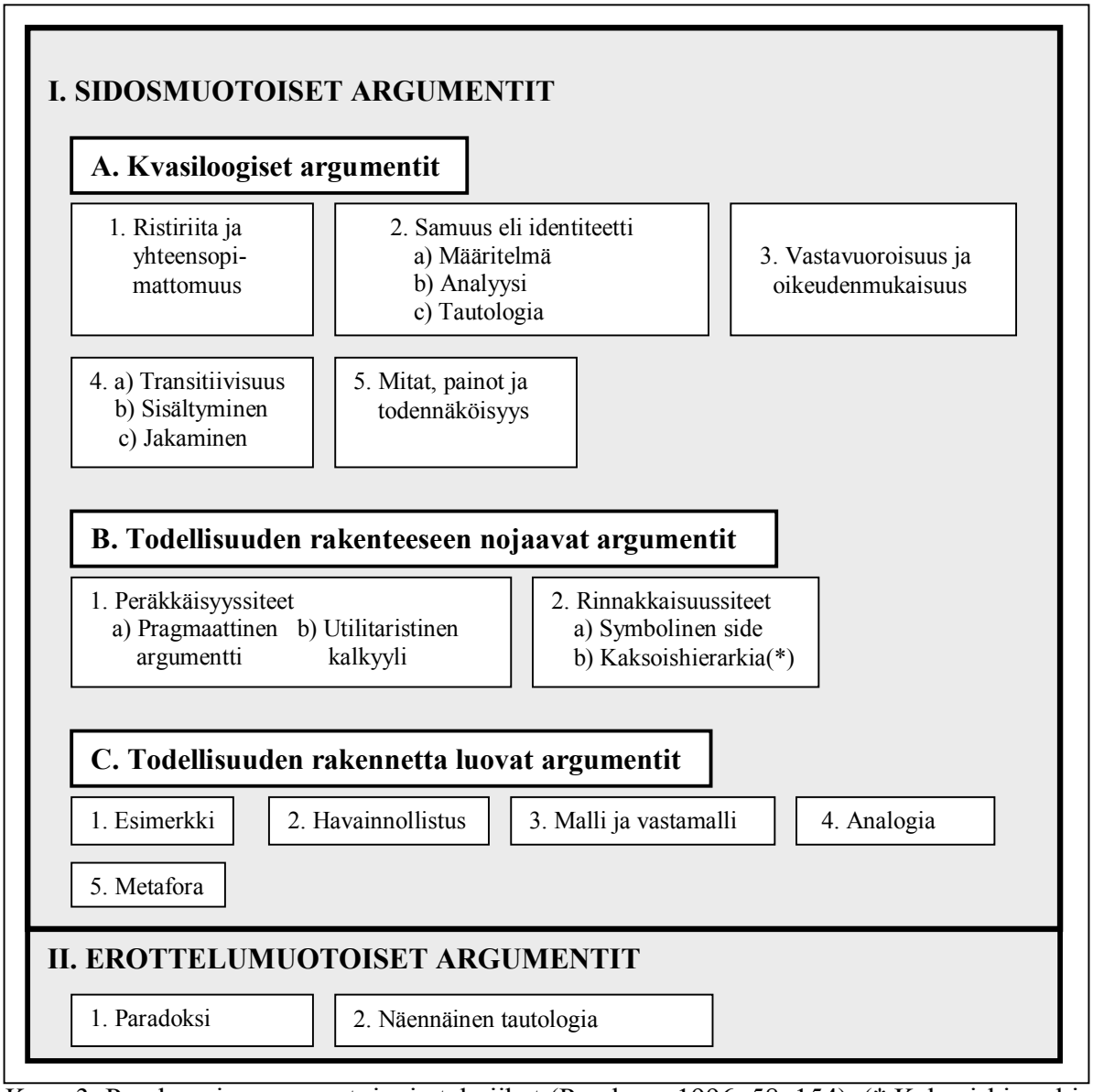

Kuva 3. Perelmanin argumentoinnin tekniikat (Perelman 1996, 58–154). (* Kaksoishierarkia voi kuulua joko peräkkäisyys- tai rinnakkaisuussiteisiin.)

Perelman jakaa argumentoinnin tekniikat aluksi kahteen luokkaan: Sidosmuotoisiin ja erottelumuotoisiin argumentteihin. *Sidosmuotoisilla* (I)[54] argumenteilla premisseille annettu hyväksyntä on mahdollista siirtää koskemaan myös johtopäätöksiä. *Erottelumuotoisia* (II) argumentteja käyttämällä pyritään erottelemaan tekijöitä, joita yleensä ajatellaan yhteen sidottuina. [55] Sidosmuotoiset argumentit jakautuvat kolmeen argumenttityyppiin: kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen nojaaviin ja todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin. *Kvasiloogiset* (A) argumentit voi ymmärtää rinnastamalla ne loogiseen tai matemaattiseen vertailuun. Niiden käyttökelpoisuus liittyy vahvemman argumentin löytämiseen heikomman kumoamiseksi. *Todellisuuden rakenteeseen nojaavat* (B) argumentit lähtevät liikkeelle todellisuuden eri osien välisistä suhteista, kun puolestaan *todellisuuden rakennetta luovissa* (C) argumenteissa jostakin annetusta tilanteesta tehdään Perelmanin sanojen mukaan ennakkotapaus, malli tai yleinen sääntö, jonka varaan päättely voidaan rakentaa. (Perelman 1996, 58–61.)

Kvasiloogiset argumentit jakautuvat Perelmanin teoriassa viiteen alaluokkaan. *Ristiriita tai yhteensopimattomuus* (A1) argumentoinnissa pakottaa valitsemaan yhden argumentin niiden joukosta, joiden välillä on ristiriita ja perustelemaan tätä valintaa tai löytämään ristiriidalle pätevän säännön. Jos puhuja huomaamattaan käyttää ristiriitaisia tai yhteen sopimattomia argumentteja, hän voi joutua naurunalaiseksi. Vastustajan naurunalaiseksi saattaminen on Perelmanin mukaan erityisen tehokas väittelyase ja oman argumentoinnin vakuuttavuutta lisäävä keino. *Samuus* (A2) eli identiteetti argumentoinnin tekniikkana merkitsee pyrkimystä samaistamaan kaksi tekijää joko kokonaan tai osittain. Ilmaisujen samaistaminen voi tapahtua joko määritelmän, analyysin tai tautologian avulla. *Määritelmän* (A2a) avulla samaistamisessa määrittelijä ja määritelmä samaistetaan toisiinsa, jolloin niistä tulee keskenään vaihdettavia.[56] Ilmaisut voidaan samaistaa myös *analyysin*[57] (A2b) ja *tautologian*[58] (A2c) kautta. *Vastavuoroisuuden* ja *oikeudenmukaisuuden* (A3) kohdalla on Perelmanin mukaan kyse osittaisesta samaistamisesta. Vastavuoroisuus argumentoinnin tekniikkana

[54] Suluissa oleva tunnus viittaa kuvassa 3 käytettyihin tunnisteisiin. Samoja tunnisteita käytän myös varsinaisen analyysin suorittamisen yhteydessä.
[55] Nimistä huolimatta myös sidosmuotoiset argumentit voivat toimia erottelevina. Tämä riippuu siitä miltä kannalta puhuja asiaa käsittelee. Esimerkiksi Turkki voidaan erottaa Euroopasta suoraan erottelumuotoisella argumentilla, mutta yhtä lailla sitomalla se Aasiaan.
[56] Perelman esittää lisäksi neljä erilaista määritelmä tyyppiä (normatiivinen, deskriptiivinen, tiivistetty ja sekamääritelmä).
[57] Analyysityyppeinä Perelman erottaa sisällöllisen (käytetyn termin selittäminen), muodollisen (lausuman loogisen rakenteen osoittaminen) ja filosofisen (monimutkaisesta yksinkertaiseen etenevä) analyysin.
[58] Tautologia merkitsee saman asian toistamista eri sanoilla. Perelmanin mukaan ristiriita voidaan tautologiassa muuttaa näennäiseksi antamalla termeille eri merkityksiä. Yhtäläisyyden ilmaiseminen pakottaa hänen mukaansa hakemaan termeille erilaisia merkityksiä. Tautologiaa ja näennäistä ristiriitaa käytetään retoriikassa keinoina, joilla sanaan voidaan liittää useampia merkityksiä. (Perelman 1996, 74.)

merkitsee sitä, että kaksi asiaa, ihmistä tai tilannetta samaistetaan toisiinsa ja osoitetaan, että niitä täytyy kohdella samalla tavalla. Tämä perustuu oikeudenmukaisuuden ajatukseen. (Mt. 62–80.)

Transitiivisia (A4a) rakenteita argumentoinnissa ovat muun muassa: ”on yhtäläinen”, ”sisältyy” ja ”suurempi kuin”. Osien *sisältyminen* (A4b) kokonaisuuteen mahdollistaa Perelmanin mukaan väitteen, että kokonaisuus on jokaista osaansa suurempi. *Jakamiseen* (A4c) perustuva argumentointi pyrkii joko todistamaan jotain tai luomaan läsnäoloa[59]. *Mitat*, *painot* ja *todennäköisyys* (A5) toimivat argumentoinnin tekniikoina lähinnä vertailun kautta. Kyseessä eivät ole niinkään mittaamiseen tai punnitsemiseen liittyvät argumentit, vaan vakuuttavuuden lisääminen sen kautta, että väite on mahdollista tarkastaa. Kvasiloogisille tekniikoille perustuvassa argumentoinnissa kaksi asiaa liitetään vertailun vuoksi toisiinsa, jolloin vertailun kohteet antavat erilaisia merkityksiä toisilleen. Perelmanin mielestä pelkät kvasiloogiset argumentit vain harvoin riittävät vakuuttamaan kuulijat ja tästä syystä niitä täytyy täydentää todellisuuden rakenteeseen nojaavilla argumenteilla. (Mt. 81–92.)

Todellisuuden rakenteeseen nojaavat argumentit (B) argumentoinnin vakuuttavuutta lisäävinä tekniikoina perustuvat siihen, että tietyt todellisuuden tekijät liitetään toisiinsa yleisesti tunnustetulla sidoksella. Perelman jakaa nämä argumenttien sidokset peräkkäisyys- ja rinnakkaisuussiteisiin. *Peräkkäisyyssiteiden* (B1) kautta todellisuutta jäsennetään suhteuttamalla toisiinsa saman tason ilmiöitä. Argumentointi voi suuntautua joko syiden tutkimiseen, seurausten toteamiseen, tosiseikan arvottamiseen tai motiivin toteamiseen[60]. *Rinnakkaisuussiteisiin* (B2) perustuvassa argumentoinnissa todellisuus jäsentyy eritasoisiin tekijöihin, joista yksi esitetään toisen ilmaukseksi tai ilmentymäksi; esimerkiksi henkilö suhteessa tekoihinsa ja arviointeihinsa. Rinnakkaisuussiteiden luokkaan kuuluvat muun muassa argumentit, joiden vakuuttavuus rakentuu ihmisen auktoriteetin, arvostuksen tai maineen varaan. Perelman nostaa rinnakkaisuussiteistä erityisesti esille *symboliset siteet* (B2a), joissa symboli ja sen kohde liitetään toisiinsa ja niiden välille luodaan osallisuussuhde. Tällä tekniikalla ajallisesti toisistaan kaukaisia seikkoja voidaan rinnastaa toisiinsa, jolloin symboliin kohdistuva teko saadaan yhdistettyä myös symboloituun. Perelmanin mukaan

[59] Jakamiseen perustuva argumentaatio on muun muassa *dilemman* perusta. Dilemmassa kahdesta vaihtoehdosta, jotka molemmat johtavat ei-toivottuun seurakseen, täytyy valita pienempi paha. Argumentoinnissa dilemmaa käyttämällä pyritään usein osoittamaan vastustajan pahat aikeet ja puolueellisuus. (Perelman 1996, 84–85.)

[60] Perelman erottaa peräkkäisyyssiteistä pragmaattisen argumentin sekä utilitaristisen kalkyylin. P*ragmaattisessa argumentissa* (B1a) tosiseikkaa arvioidaan sen seurausten perusteella. Seurauksia on mahdollista havainnoida, ennakoida, todentaa tai olettaa. *Utilitaristisen kalkyylin* (B1b) kohdalla arvioitavan toiminnan seuraukset pyritään palauttamaan kokonaissummaksi. Tämä merkitsee sitä, että jos jollakin toiminnalla on sekä hyviä että huonoja seurauksia, pyritään selvittämään onko lopputulos enemmän hyvä vai huono. (Perelman 1996, 94–97.)

symboli on usein välttämätön osa argumentointia uskonnollisen tai isänmaallisen kiihkon nostattamiselle. Myös *kaksoishierarkiat* (B2b) kuuluvat Perelmanin luokittelussa todellisuuden rakenteisiin nojaaviin argumentteihin ja ne voivat olla joko peräkkäisyys- tai rinnakkaisuussiteitä. Kaksoishierarkia voi perustua tilastolliseen vastaavuuteen (määrällinen) tai kun päämäärän ylemmyydestä päätellään siihen johtavan keinon ylemmyys (laadullinen). Tällaisten argumenttien vakuuttavuus edellyttää, että hierarkiasta vallitsee yksimielisyys. (Mt. 93–117.)

Todellisuuden rakennetta luovia argumentteja (C) ovat esimerkki, havainnollistus, malli ja vastamalli sekä analogia ja metafora. Kun argumentoinnissa käytetään *esimerkkiä* (C1), oletetaan olemassa olevan tiettyjä säännönmukaisuuksia, joita esimerkki konkretisoi ja jotka puhuja pyrkii paljastamaan. Esimerkin tulee olla kiistaton. *Havainnollistus* (C2) puolestaan tähtää jo hyväksytyn säännön esille nostamiseen vaikkapa mielikuvituksellisen fiktion avulla. *Malliin* (C3) perustuvassa argumentoinnissa oletetaan, että malli (ihailun kohde tai auktoriteetti) johon argumentoinnissa vedotaan, takaa nauttimansa arvostuksen kautta toiminnan tapahtumisen. *Vastamalli* (C3) toimii vastakkaiseen suuntaan. *Analogia* (C4) merkitsee kahden asian samankaltaisuuden toteamista. Sen tehtävänä on esimerkiksi selittää tuntematonta tutummalla. *Metafora* (C5) puolestaan merkitsee merkityksen siirtymistä tapauksissa, joissa asialle annetaan varsinaisesti jollekin toiselle kuuluva nimi. (Mt. 120–141.)

Erottelumuotoiset argumentit (II) perustuvat yleisesti toisiinsa liitettävien asioiden tai ilmiöiden erottamiseen toisistaan. Erotteluun nojaavalle päättelylle on ominaista ilmiön ja todellisuuden asettaminen toisiaan vastaan. Perelman mainitsee esimerkkinä muun muassa *paradoksin* (1), jossa muodostetaan antiteesi liittämällä yhteen sanoja, jotka näyttävät toisensa poissulkevilta. Toinen esimerkki on *näennäinen tautologia* (2), jonka mukaiset ilmaisut saavat merkityksensä siten, että jompikumpi termeistä määritellään tehdyn erottelun avulla uudelleen. (Mt. 142–152.)

7.2. Kvantitatiivinen sisällön erittely

7.2.1. Sisällön erittely metodina

Pietilä määrittää sisällön erittelyn joukoksi menettelytapoja, joiden avulla dokumenttien sisällöstä voidaan tehdä havaintoja ja kerätä tietoja tieteellisiä periaatteita noudattaen. Analyysi perustuu järjestelmällisyydelle ja muuttujien kvantifioinnille. Aineistolle annetaan

analyysin kuluessa usein numeerinen tai muuten yksinkertaistettu muoto. Dokumentilla Pietilä tarkoittaa mitä tahansa inhimillisen toiminnan tai käyttäytymisen tuotetta, jota voidaan pitää luonteeltaan esittävänä. (Pietilä 1976, 4–7.) Tässä tutkimuksessa Pietilän tarkoittamia dokumentteja ovat Euroopan parlamentissa käydyt Turkin EU-jäsenyyttä käsitelleet keskustelut. Havaintoyksiköllä tarkoitetaan yksikköä, joihin tutkittavat ilmiöt liitetään ja joiden yhteydessä niitä käsitellään (mt., 102). Tässä tutkimuksessa havaintoyksikkö on puheenvuoro.

Olen käyttänyt aineiston pelkistämiseen osittaista kvantifiointia. En ole muuttanut muuttujia varsinaisesti numeeriseen muotoon, koska aineistoni on suhteellisen pieni ja muuttujia etenkin mielipiteiden perusteluissa on paljon. Tästä syystä olen pelkistänyt aineistossa esiintyviä muuttujia ainoastaan sanallisesti lyhyempään muotoon. Aineistoon on tämän johdosta helpompi palata ja tehtyjä johtopäätöksiä on helpompi tarkastella ja arvioida jälkikäteen. Olen käyttänyt analyysissä aineistolähtöistä tutkimustapaa, jossa luokittelu nousee aineistosta pelkistämisen jälkeen.

7.2.2. Analyysin tarkoitus

Kvantitatiivisen sisällön erittelyn avulla analysoin yksittäisten edustajien puheenvuoroja, joita oli yhteensä 252. Analyysin tarkoituksena on toimia toisaalta pohjana ja toisaalta täydentää sekä laajentaa Perelmanin metodilla saatavaa tutkimustulosta. Retoriikka-analyysi olisi ollut liian raskas kaiken tutkielmassa käytettävän aineiston työkaluksi. Pelkän retoriikan keinoin suoritettavasta ryhmäpuheenvuorojen tutkimuksesta olisi jäänyt kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle mielestäni hyvin olennainen ulottuvuus; edustajan kansallinen tausta eli *jäsenmaa*. Toinen tutkimuksen kannalta tärkeä mielenkiinnon kohde on *poliittisten ryhmien sisällä esiintyvät erot*. Luonnollisesti myöskään tähän intressiin ei kokoavien ryhmäpuheenvuorojen tarkastelu voi antaa vastauksia. Sisällön erittelyn myötä minun on mahdollista tehdä lisäksi havaintoja mahdollisesta ajallisesta muutoksesta edustajien mielipiteissä ja näiden perusteluissa koskien Turkin EU-jäsenyyttä.

Kvantitatiivisen sisällön erittelyn tarkoituksena on selvittää, ovatko edustajien mielipiteet Turkin EU-jäsenyydestä oman poliittisen ryhmän kanssa yhteneviä ja/tai kansallisen taustan määrittämiä vai riippumattomia kummastakaan edellä mainitusta tekijästä. Analyysin perusteella on mahdollista tarkastella lähemmin myös niitä argumentteja, joilla Turkin EU-

jäsenyyden mahdollisuutta tai mahdottomuutta perustellaan suhteessa edustajien poliittiseen ryhmään ja kansalliseen taustaan. Koska kyseessä on Euroopan parlamentti ja keskustelut koskevat Turkin jäsenyyttä Euroopan unionissa, lähtökohtana on että argumentit kiinnittyvät seikkoihin, joiden kautta edustajat itse määrittävät Eurooppaa ja eurooppalaisuuden sisältöä. Analyysissä tarkastelen tämän vuoksi puhujan ”Eurooppa”/”eurooppalaisuus” ja ”Turkki” -termien käyttöä ja käyttöympäristöä.

7.2.3. Tutkittavat muuttujat ja niiden analysointi

Puhujan *poliittinen ryhmä* on jokin edellä esitellyistä seitsemästä varsinaisesta poliittisesta ryhmästä tai sitoutumattomien ryhmä. Nämä olen merkinnyt liitteenä 3 olevaan taulukkoon lyhentein, jotka olen esitellyt aiemmin taulukossa 1. Puhujan kansallinen tausta on yksi 25:stä unionin jäsenmaasta. Ne olen merkinnyt vastaavasti liitteeseen käyttäen samoja lyhenteitä kuin taulukossa 2. Puhujan *mielipide* koskien Turkin EU-jäsenyyttä on joko:

P = sanoo suoraan kannattavansa Turkin EU-jäsenyyttä;
P = selvästi kannattaa Turkin EU-jäsenyyttä;
N = sanoo suoraan vastustavansa Turkin EU-jäsenyyttä;
N = selvästi vastustaa Turkin EU-jäsenyyttä tai
x = ei kerro mielipidettään ollenkaan ja sen määrittämiseksi on liikaa tulkinnanvaraa.

Varsinaisessa analyysissä en kuitenkaan enää tee eroa suoraan kantansa sanoneiden ja tulkittujen mielipiteiden kesken, vaan mielipide on joko Turkin jäsenyyden puolesta, sitä vastaan tai ei tiedossa. Puhujan antamat perustelut kirjaan sanallisesti samoin kuin Eurooppa/eurooppalaisuus ja Turkki -termien käytön. Jokainen puheenvuoro on merkitty liitteenä olevaan taulukkoon aikajärjestyksessä juoksevalla numerolla, jonka avulla puheenvuoron voi helposti tunnistaa. Myös edustajan nimi on mainittu. Keskusteluille olen antanut aikajärjestyksessä kirjantunnuksen (A-K)[61].

[61] Kirjaintunnukset ovat samat myös taulukossa 4 sekä uuden retoriikan mukaisessa analyysissä, jonka tuloksia käsittelen luvussa kahdeksan yhdessä kvantitatiivisen sisällön erittelyn tuottamien tulosten kanssa.
A = 6.10.1999, B = 1.12.1999, C = 11.4.2000, D = 14.11.2000, E = 14.2.2001, F = 24.10.2001, G = 27.2.2002, H = 4.6.2003, I = 1.4.2004, J = 13.12.2004 ja K = 28.9.2005.

7.3. Metodien avulla saatava tieto

Perelmanin uuden retoriikan mukaisen analyysin tarkoituksena on selvittää, minkälaisia argumentoinnin premissejä ja tekniikoita Euroopan parlamentissa on käytetty puhuttaessa Turkin EU-jäsenyydestä. Taustalla on identiteetin rakentumisessa merkittävä Toisen -käsite, jonka olen sitonut osaksi retoriikka-analyysiä. Perelmanin argumentoinnin premissien ja tekniikoiden tunnistamisen kautta voin analysoida edustajien näkemyksiä Turkin eurooppalaisuudesta. Keskeistä on hahmottaa sidotaanko Turkki argumentoinnin keinoin osaksi Eurooppaa ja eurooppalaisuutta (”meitä”) vai erotetaanko se siitä, jolloin Turkki nähtäisiin erilaisena ja Euroopan Toisena. Tämä tarkoittaa sen diskurssin hahmottamista, jonka sisällä puheita pidetään. (Ks. Moisio 2003, 151.) Retoriikka-analyysillä voin lisäksi hahmottaa argumentoinnin yleistä luonnetta Euroopan parlamentissa.

Kvantitatiivisen sisällön erittelyn avulla saan selville ensinnäkin puhevuoroaan käyttäneiden euroedustajien mielipiteet koskien Turkin EU-jäsenyyttä, samoin kuin näiden mielipiteiden perustelut. Eurooppa/eurooppalaisuus ja Turkki -termien käyttöä tarkastelemalla pystyn hahmottamaan minkälaisen sisällön euroedustajat näille termeille antavat. Kvantitatiivisen tarkastelun avulla on mahdollista profiloida edustajia Turkin EU-jäsenyyteen suhtautumisen kautta. Mielenkiintoista on nähdä, onko löydettävissä jonkinlaisia säännönmukaisuuksia suhtautumisessa Turkin EU-jäsenyyteen, jotka liittyvät edustajien ryhmä- ja/tai kansalliseen taustaan.

Pitäen mielessä sosiaalisen konstruktionismin ajatukset merkitysten ja sosiaalisen todellisuuden tuottamisesta ihmisten välisissä suhteissa kielen avulla, sekä olettamus Euroopan parlamentista identiteettipolitiikan tekemisen paikkana, on edellä esitellyn perusteella mahdollista tehdä päätelmiä eurooppalaisen identiteetin rakentumisesta. Jos edustajien argumentointi Turkin EU-jäsenyydestä perustuu pitkälti jaettuun Turkin erottamiseen Euroopasta ja eurooppalaisuudesta, sekä näille annetuista määreistä edustajien poliittisesta ryhmästä tai kansallisesta taustasta riippumatta – voisi tämä hyvinkin olla merkki eurooppalaista identiteettiä rakentavan prosessin olemassaolosta. Tällöin eurooppalainen identiteetti rakentuisi nimenomaan vanhaa Toista, Turkkia ja islaminuskoista maailmaa, vastaan. Toisaalta, jos edustajien kesken esiintyy puolestaan jonkinlainen konsensus Turkin kuulumisesta Eurooppaan, voisi se olla merkkinä uudenlaisen eurooppalaisen identiteetin muotoutumisesta, ja Turkkia sekä islamilaisuutta koskevan diskurssin muuttumisesta Toisesta ”meiksi”. Kolmantena suuntana mahdollista on parlamentin mielipiteiden syvä

jakautuminen niin poliittisten ryhmien kuin myös kansallisuuksien perusteella, jolloin eurooppalaisen identiteetin rakentumisen prosessi voidaan kyseenalaistaa.

8. EUROOPAN PARLAMENTTI JA TURKIN EU-JÄSENYYS

8.1. Yksittäisten edustajien puheenvuorot

8.1.1. Puheenvuorojen jakautuminen ryhmien ja jäsenmaiden mukaan

Yhteensä valituissa keskusteluissa pidettiin 252 yksittäisten edustajien puheenvuoroa. Ne jakaantuivat eri ryhmien kesken alla esitetyn taulukon 5 mukaisesti. Puheenvuorot jakautuivat suhteessa ryhmien kokoon tasaisesti, koska ne jaetaan ryhmien kesken suhteellisuuden periaatetta noudattaen. Usea edustaja puhui useamman kerran eri keskustelujen aikana. Mielestäni tämä ei aiheuttanut ongelmia tutkimuksen kannalta, koska tutkimuksessa keskitytään tutkimaan erilaisten parlamentin ryhmittymien sekä parlamentin argumentointia kokonaisuutena yksittäisten kommenttien sijaan. Eräs yksittäistapaus nousi kuitenkin analyysin aikana niin selkeästi esille, että käsittelen sitä hieman tarkemmin jäljempänä.

Taulukko 5. Puheenvuorojen jakautuminen ryhmittäin.

EPP-ED	PES	ALDE	Verts/ALE	GUE/NGL	IND/DEM	UEN	Sit.	Yht.
83	64	32	13	23	12	8	17	252

Puheenvuoroja jäsenmaittain tarkasteltaessa huomataan, että eniten puheenvuoroja tarkasteltavana olleissa Turkin EU-jäsenyyttä koskevissa keskusteluissa käyttivät ns. vanhojen ja suurten jäsenmaiden edustajat: saksalaiset, kreikkalaiset, ranskalaiset, britit ja italialaiset. (Ks. taulukko 6.)

Taulukko 6. Puheenvuorojen jakautuminen jäsenmaittain.

Jäsenmaa	Puheen-vuorot
Alankomaat (NL)	19
Belgia (BE)	3
Espanja (ES)	12
Irlanti (IE)	2
Italia (IT)	23
Itävalta (AT)	17
Kreikka (EL)	32
Kypros (CY)	8
Latvia (LV)	1
Liettua (LT)	1
Luxemburg (LU)	1
Malta (MT)	0
Portugali (PT)	3
Puola (PL)	7
Ranska (FR)	28
Ruotsi (SE)	9
Saksa (DE)	37
Slovakia (SK)	0
Slovenia (SI)	2
Suomi (FI)	8
Tanska (DK)	9
Tšekki (CZ)	3
Unkari (HU)	3
Viro (EE)	1
Yhdistynyt Kuningaskunta (UK)	23
Yhteensä	252

Suhteessa jäsenmaiden edustajanpaikkojen määrään italialaiset, belgialaiset, espanjalaiset ja portugalilaiset edustajat eivät ole osallistuneet keskusteluihin kovinkaan innokkaasti, kun puolestaan kreikkalaiset ja itävaltalaiset ovat käyttäneet puheenvuoroja suhteellisessa tarkastelussa huomattavan usein. Uusista jäsenvaltioista kyproslaisten kiinnostus asiaa kohtaan on suhteessa voimakkainta.[62] Keskusteluun ovat luonnollisestikin osallistuneet aktiivisesti niiden maiden edustajat, joilla kansallinen intressi asiassa on suuri. Yleistäen voisi sanoa, että Kyproksen ja Kreikan intressiä ohjaa maantieteellinen läheisyys sekä konfliktinen suhde Turkin kanssa. Saksan, Ranskan ja Itävallan kiinnostus liittyy suurissa määrin maahanmuuttopolitiikkaan ja britit haluavat Turkin jäsenyyden kautta vaikuttaa EU:n tulevaisuuteen. Muiden maiden edustajien kohdalla pohjoismaiden edustajat ovat esittäneet mielipiteensä muita innokkaammin.

[62] Tarkasteluajankohdan sisälle sijoittuu vuoden 2004 laajentuminen, eikä tämän vuoksi ole mielekästä tarkastella uusien jäsenmaiden edustajien puheenvuorojen jakautumista pelkästään jäsenmaiden edustajanpaikkojen suhteen.

8.1.2. Edustajien mielipiteet

Analysoiduissa 11 keskustelussa Turkin EU-jäsenyyttä vastusti 109 edustajaa, sen puolesta puhui 99 edustajaa. 44 tapauksessa mielipidettä ei joko ilmaistu tai sitä ei pystynyt suoraan puheen perusteella tulkitsemaan. Useasti puheenvuoroissa, joissa mielipidettä varsinaisesta Turkin jäsenyyskysymyksestä ei suoraan tuotu julki, haluttiin kiinnittää huomio johonkin asiaan liittyvään ajankohtaiseen tapahtumaan tai Turkissa vallitsevaan epäkohtaan. Yleisesti voin todeta, että näissä puheenvuoroissa oli ainakin kriittinen, jollei suorastaan negatiivinen sävy, mutta tästä ei voinut suoraan tulkita edustajan vastustavan Turkin jäsenyyttä.[63]

Ryhmien sisäinen mielipiteiden jakautuminen Turkin EU-jäsenyyden puolesta ja sitä vastaan esitetään kaaviossa 1. PES -ryhmä kannattaa selkeästi Turkin EU-jäsenyyttä, kun taas EPP-ED -ryhmässä hajontaa on enemmän, vaikka vastustajien osuus onkin huomattavasti suurempi kuin kannattajien. Turkin jäsenyyttä vastustavat myös IND/DEM -ryhmän jäsenet sekä sitoutumattomien ryhmä melkein yksimielisesti. ALDE -ryhmän kohdalla kannattajia on vastustajia enemmän, mutta Verts/ALE, GUE/NGL ja UEN -ryhmissä kannattajia ja vastustajia on lähestulkoon yhtä paljon.

Kaavio 1. Mielipiteen jakautuminen ryhmittäin: yksittäiset puheenvuorot.

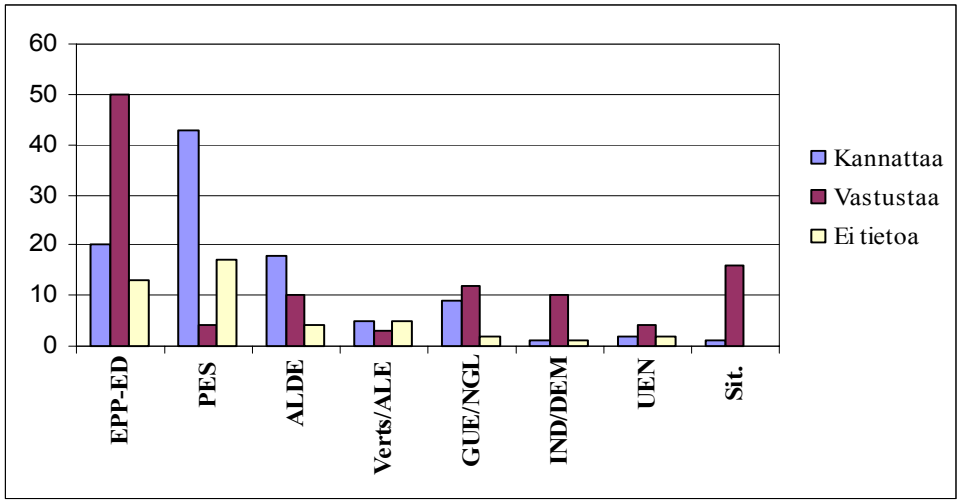

[63] Edustajat ovat ilmaisseet mielipiteensä Turkin EU-jäsenyydestä joko suoraan, hieman tulkinnanvaraisesti tai ei ollenkaan. Tulkinnanvaraisissa tapauksissa olen ollut suhteellisen varovainen, ja jos minulle on jäänyt edustajan mielipide yhtään epäselväksi, olen merkinnyt siihen kohtaan x -merkin, eli ei tiedossa. Näin merkittyjen puheenvuorojen suhteellisen suuri osuus selittyy osaksi myös sillä, että keskusteluiden luonteet eroavat hieman toisistaan. Kaikissa keskusteluissa ei ole ollut välttämättä oleellista ilmaista mielipidettään Turkin EU-jäsenyydestä, vaikka käsiteltävänä olleet asiat ovatkin liittyneet tavalla tai toisella tuohon prosessiin.

Syvempi aineistoon perehtyminen vahvistaa näkemystä EPP-ED -ryhmässä vallitsevasta negatiivisesta suhtautumisesta Turkin EU-jäsenyyteen. Ryhmän puheenvuoroista 20 on Turkin jäsenyyttä kannattavaa ja näistä 6 puheenvuoroa kuuluu brittiläiselle edustajalle Geoffrey Van Ordenille. Hän kannattaa puheenvuoroissaan unionin luonteen muutosta löyhäksi valtioiden välisen yhteistyön järjestöksi ja puhuu erittäin lämpimästi Turkin jäsenyyden puolesta tämäntyyppisessä unionissa.[64] Huomionarvoista on myös, että EPP-ED -ryhmän jäsenyyttä kannattavien joukossa ei ole yhtään ranskalaista, saksalaista tai itävaltalaista edustajaa. Kolme Kreikan EPP-ED -ryhmän edustaja antaa tukensa Turkin jäsenyyspyrkimyksille. Myös Kyproksen edustaja kannattaa Turkin pyrkimyksiä alueen rauhan ja vakauden vuoksi. EPP-ED -ryhmässä puolet jäsenyyttä vastustavista puhujista ovat Saksasta (16 edustajaa), Itävallasta (6) ja Ranskasta (5). Useassa EPP-ED -ryhmän jäsenen puheenvuorossa tulee esille, että edustaja kannattaa kyllä ”uudenlaisen Turkin” liittymistä unioniin, mutta tällä hetkellä mielipide on kuitenkin negatiivinen. Italialainen EPP-ED -ryhmän edustaja kiteytti mielipiteensä seuraavasti: ”Euroopan unioni ei halua osaksi Turkkia, vaan Turkki haluaa ottaa omakseen yhteiset arvot.” Edustaja jatkaa: ”Odotamme, että Turkki saa päätökseen prosessin, jonka aikana se omaksuu kulttuuriset arvomme.” (Gemelli 2004.)

PES -ryhmän sisällä kannatus Turkin EU-jäsenyydelle näyttää tarkastelun perusteella olevan yleistä ja edustajan jäsenvaltioista riippumatonta. Puheenvuorojen perusteella ainoastaan 4 edustajaa puhui jäsenyyttä vastaan[65]. Jäsenyyden kannattajia oli tasaisesti kaikista jäsenmaista, ja ainoana maana erityisesti esiin nousi Kreikka, jonka PES -edustajista 8 kannatti jäsenyyttä. Nämä edustajat toivovat Turkin EU-jäsenyyden tuovan alueelle rauhaa ja turvallisuutta. ALDE -ryhmässä jäsenyyden puolesta puhuivat erityisesti brittiedustajat. GUE/NGL -ryhmässä jäsenyyden kannattajia ja vastustajia on suhteellisen tasaisesti. Vastustajista suurin osa on kreikkalaisia. Sitoutumattomien ryhmän kohdalla esiin nousivat Ranskan ja Itävallan edustajat, jotka vastustivat vahvasti Turkin EU-jäsenyyttä. Muiden ryhmien kohdalla kannatus ja vastustus jakautuivat suhteellisen tasaisesti, eivätkä minkään jäsenmaan edustajat nousseet erityisesti tarkastelussa esille.

Jäsenmaittain tehdyssä tarkastelussa esille nousi muutama merkittävä huomio, näitä olen koonnut kaavioon 2. Saksan (DE) kohdalla on merkittävää, ettei kukaan saksalainen konservatiiviryhmän jäsen kannattanut jäsenyyttä. Saksalaisten edustajien pitämiä puheenvuoroja oli kaiken kaikkiaan yhteensä 37. Näistä 16 vastusti jäsenyyttä ja 8 kohdalla

[64] Van Ordenin puheenvuorot ovat liitteen 3 taulukossa numeroilla 25, 55, 57, 100, 143 ja 232.
[65] Kaksi ranskalaista, kreikkalainen ja suomalainen edustaja.

mielipidettä ei ollut mahdollista määrittää. Saksalaisista kannattajista suuri osa oli PES -ryhmän jäseniä. Saksalaisten edustajien mielipide tuntuu muotoutuvan enemmän poliittisen kuin kansallisen taustan mukaan. Toinen merkittävä huomio koskee ranskalaisia (FR) edustajia, jotka käyttivät tarkasteluajankohtana yhteensä 28 puheenvuoroa. Näistä 18 puheenvuorossa vastustettiin Turkin jäsenyyttä ja vastustajia oli lähes kaikista ryhmistä. Ranskalaisten osalta mielipiteeseen tuntuu vaikuttavan siten kansallinen tausta. Ranskan jäsenyyttä vastustaneet edustajat vetosivat etenkin kansalaisten kielteiseen mielipiteeseen, mikä on ymmärrettävää perustuslakia koskeneen kielteisen kansanäänestystuloksen valossa.

Kaavio 2. Turkin EU-jäsenyyden kannatus edustajien jäsenmaan mukaan.

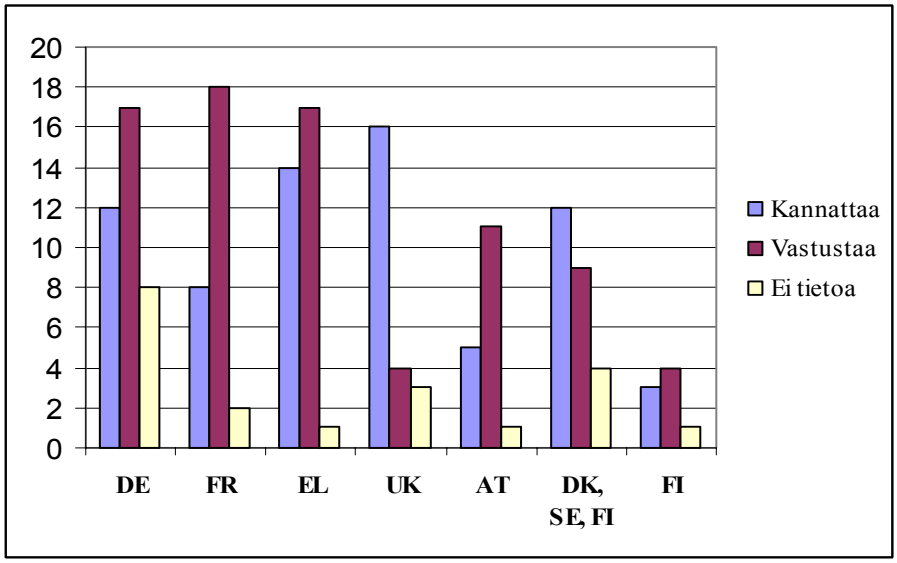

Kreikkalaisten (EL) edustajien mielipiteen jakautuminen on varsin mielenkiintoinen huomio, joka voi selittyä erilaisella suhtautumisella Turkin ja Kreikan tulevaisuuden suhteisiin. Edustajien 32 puheenvuoroa jakautuivat lähestulkoon tasan, ja jäsenyyttä vastustavien joukosta suurin osa kuului GUE/NGL tai EPP-ED -ryhmään. Kreikkalaiset PES -ryhmän edustajat kannattivat jäsenyyttä. Brittiedustajien (UK) mielipiteet puolestaan jakautuivat selkeästi jäsenmaan ja kansallisten unionin syventymistä vastustavien tavoitteiden mukaan. Suurin osa edustajista kannatti Turkin jäsenyyttä, ja joukossa oli edustajia tasaisesti lähes kaikista ryhmistä. Viimeinen aineistosta jäsenmaan perusteella esille noussut jäsenmaa on Itävalta (AT), jonka edustajien mielipiteet näyttävät myös määräytyvän kansalliselta pohjalta. Itävaltalaiset käyttivät yhteensä 17 puheenvuoroa, joista 11 puheenvuorossa vastustetaan Turkin EU-jäsenyyttä. Halusin myös nähdä olisiko pohjoismaisten edustajien kesken nähtävissä jonkinlaista yhtenäistä linjaa. Pohjoismaalaiset (DK, SE, FI) edustajat käyttivät Turkkia koskevissa keskusteluissa yhteensä 26 puheenvuoroa, jotka jakautuivat lähestulkoon

tasan kannattajien ja vastustajien kesken. Samoin jakautuivat suomalaisten (FI) edustajien mielipiteet, joita tarkastelin vielä erikseen. Mielipiteet olivat sidoksissa edustajan ryhmään, eikä se ollut sidoksissa edustajan jäsenmaahan tai ”pohjoismaalaisuuteen”.

8.1.3. Mielipiteiden perustelut – vastustajat

Kaikki edustajat ovat yhtä mieltä siinä, että Turkin tulee toteuttaa paljon ja syviä uudistuksia ennen kuin jäsenyys unionissa voi tulla mahdolliseksi. Tärkein kriteeri jäsenyydelle on Kööpenhaminan kriteerien täyttäminen. Kriteerien vaatimat toimet, kuten Kyproksen tilanteen selvittäminen ja suhteiden korjaaminen Kreikan kanssa, Kurdien ja muiden vähemmistöjen aseman parantaminen, ihmis- ja perusoikeuksien kunnioittaminen sekä demokraattisen valtion rakentaminen ovat edustajien mielestä peruslähtökohtia, joiden tulee olla kunnossa ennen kuin jäsenyys voi toteutua. Oikeusvaltion rakentamisen tärkeys, poliisin toiminta, vankiloiden olosuhteet sekä armeijan asema yhteiskunnassa tulevat puheissa jatkuvasti esille. Kutsun näitä yleisesti *demokratiaperusteluiksi*. Osa edustajista vaatii Turkkia tunnustamaan edellä mainitun armenialaisten joukkomurhan yhtenä jäsenyyden ehtona. Kaikkia näitä seikkoja yhdessä tai eri tavoin yhdisteltynä käytettiin lukumääräisesti eniten argumenteissa Turkin EU-jäsenyyttä vastaan; yhteensä 44 puheenvuorossa. Jäsenyyden kannattajat vaativat myös näihin asioihin puuttumista, jonka jälkeen Turkin liittyminen unioniin voi tapahtua. Näkemys siitä miten Turkki on edistynyt vaatimusten täyttämisessä, vaihtelee sen mukaan kannattaako vai vastustaako edustaja jäsenyyttä. [66]

EU:n olemukseen ja rakenteisiin liittyviä perusteluja esitettiin useasti. Euroopan yhdentymisen alkuperäinen tarkoitus, EU:n laadullinen muutos, EU:n vaikutusvallan vähentyminen ja EU:n mahdollisuus ottaa uusia jäseniä kuuluivat näihin perusteluihin. Muutamat edustajat perustelivat mielipiteitään siten, että EU häpäisee itsensä ja menettää uskottavuutensa tehdessään Turkille katteettomia lupauksia. Tähän perusteluiden ryhmään olen laskenut lisäksi kielteiset mielipiteet, joissa ehdotettiin Turkin ja EU:n suhteiden järjestämiseksi ns. etuoikeutettua kumppanuutta jäsenyyden sijaan. Näitä *rakenteellisia perusteluja* esiintyi 32 edustajan puheenvuoroissa, joista 21 oli EPP-ED -ryhmän jäseniä, suurin osa Ranskan tai Saksan edustajia.

[66] Kaiken kaikkiaan negatiiviset (ks. seuraava luku) demokratiaperustelut tulevat esille 110 puheenvuorossa.

Jäsenyyden vastustajat perustelivat mielipiteensä paitsi yllä esitetyillä argumenteilla, myös tukeutuen unionin kansalaisten Turkin jäsenyyden vastaiseen yleiseen mielipiteeseen. Tällaista argumenttia käytti 23 kaikista jäsenyyden vastustajista. 3 edustajaa mainitsi kielteisen mielipiteensä perusteluksi maahanmuuton. Näitä perusteluja nimitän *kansallisiksi perusteluiksi* ja näitä esiintyi yhteensä 26 puheenvuorossa.

Analyysissä käy ilmi, että erittäin kielteisesti Turkin jäsenyyteen suhtautuvat sanovat mielipiteensä suoraan ja käyttävät perusteluina muun muassa sitä, että Turkki ei ole eurooppalainen maa. Näin perusteli kantaansa 17 Turkin EU-jäsenyyden vastustajista. Usein näissä puheenvuoroissa ei edes tuoda esille muita argumentteja, koska aiemmin esitetty on jo riittävän voimakas ja asettaa kyseenalaiseksi koko jäsenyyden harkitsemisen. Useinkaan ei anneta mitään perusteluja sille miksi Turkki ei ole eurooppalainen.[67] Muutamissa puheenvuoroissa toki mennään pidemmälle ja rinnastetaan Turkki esimerkiksi seuraavalla tavalla: ”[J]os hyväksymme Turkin unioniin, mitä perusteita voisimme esittää jatkossa muita ovelle kolkuttavia ehdokasvaltioita, kuten Ukrainaa, Marokkoa tai Algeriaa, vastaan?” (De Veyrac 2005). Tämän tyyppisissä perusteluissa eurooppalaisuus on kytketty maantieteelliseen sijaintiin kulttuuristen tekijöiden lähtökohtana. Tähän perusteluiden ryhmään, jota kutsun *kulttuurisiksi perusteluiksi*, kuuluvat lisäksi suoraan kulttuurien ja uskontojen erilaisuuteen liittyvät syyt. Yhteensä kulttuurisia perusteluja esiintyi 26 puheenvuorossa. Yleisesti aineiston perusteella voi sanoa, että Turkin EU-jäsenyyttä vastustaneiden mielipiteiden perustelut eivät noudattaneet minkäänlaista yleistä linjaa edustajan ryhmän tai jäsenmaan mukaan tarkasteltuna rakenteellisia perusteluja lukuun ottamatta.[68] Erilaiset perusteluiden luokat ja niiden käyttö edustajien puheenvuoroissa on koottu kaavioon 3.

[67] Perelmanin mukaan tämä tehostaa argumentoinnin voimaa, koska mitä enemmän jotain tosiseikkaa täytyy perustella, sitä vähemmän se on kaikkien hyväksyttävissä oleva tosiseikka. Hänen esimerkkinsä mukaan: ”Jos Jumalan olemassaolo täytyy todistaa, se ei ole kiistämätöntä.” (Perelman 2002, 174).

[68] Yhdessä puheenvuorossa on esitetty monia eri perusteluja, joten annettujen lukuarvojen tarkoitus on ainoastaan havainnollistaa perustelun käytön yleisyyttä. Eri perustelu-tyyppien yhteenlasketusta summasta ei täten tule jäsenyyttä vastustavien lukumäärää.

Kaavio 3. Edustajien puheenvuoroissaan käyttämät perustelut.

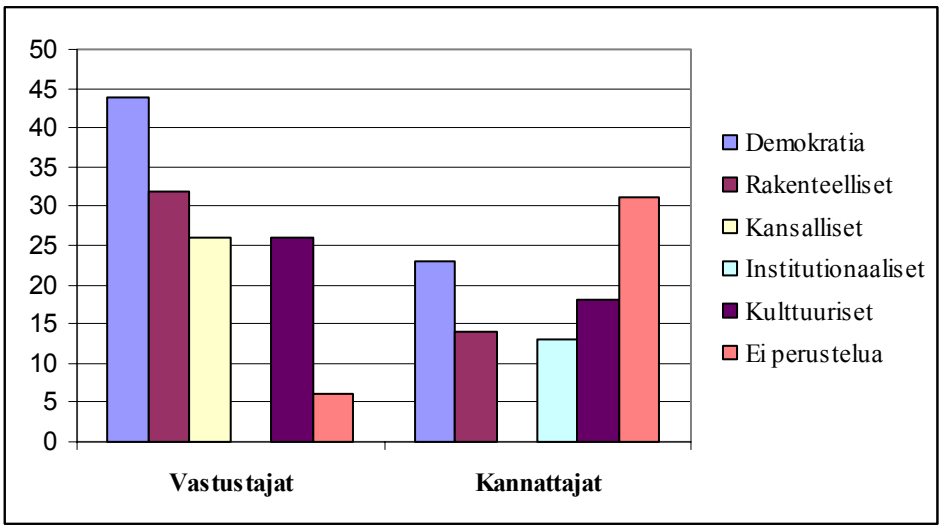

8.1.4. Mielipiteiden perustelut – kannattajat

Turkin EU-jäsenyyttä kannattavien edustajien puheenvuoroissa esiintyneiden perusteluiden luokitteluun voidaan soveltaa edellisessä luvussa esiteltyä perusteluiden luokittelua. Jäsenyyttä kannattavien perustelut voidaan vastustajien perusteluiden tapaan jakaa neljään luokkaan. Demokratiaperustelut, kulttuuriset ja rakenteelliset perustelut nousevat esiin myös jäsenyyttä kannattavien puheenvuoroista. Tällöin lienee paikallaan puhua positiivisista perusteluista erotuksena edellisen kappaleen negatiivisiin perusteluihin. Kansallisten perusteluiden sijaan Turkin EU-jäsenyyttä kannattavien puheenvuoroista oli poimittavissa institutionaalisia perusteluja.

Positiivisilla *demokratiaperusteluilla* tarkoitan edustajien puheenvuoroissa esiin noussutta kannatusta Turkin EU-jäsenyydelle sillä perusteella, että jäsenyys auttaa Turkin demokratisoitumista ja yleistä kehitystä oikeusvaltion suuntaan. Tähän luokkaan olen laskenut lisäksi perustelut, joissa on viitattu rauhan ja turvallisuuden edistämiseen Turkissa ja Lähi-idässä. Yhteensä tällaisia perusteluja löytyi 23. Suuri osa tällaiseen perusteeseen vetoavista edustajista kuului PES -ryhmään, mutta myös muista ryhmistä useat edustajat vetosivat demokratiaperusteluihin, jos ryhmässä ylipäätään kannatettiin Turkin jäsenyyttä.

Turkin eurooppalaisuus jäsenyyden kannatuksen perusteena on tietyssä mielessä negatiivisten kulttuuristen perusteiden peilikuva. Positiivisia *kulttuurisia perusteita* puheissaan käyttäneet edustajat kannattivat Turkin jäsenyyttä kulttuurisen rikastumisen vuoksi, sillan rakentamiseksi islamilaiseen maailmaan, monenlaisten identiteettien Euroopan rakentamisen sekä Euroopan

kristillisyyden leiman poistamisen vuoksi. Tällaisia perusteluja käytettiin puheenvuoroissa yhteensä 18 kertaa. Näitä puheenvuoroja leimasi negatiivisten kulttuuristen perusteiden maantieteeseen pohjautuvien perusteiden sijaan enemmän kulttuuriin ja historiaan liittyvät assosiaatiot.

Positiivisia *rakenteellisia perusteluja* löytyi yhteensä 14 ja näitä olivat muun muassa Turkin taloudellinen, poliittinen ja turvallisuuspoliittinen merkitys EU:n tulevaisuudelle sekä unionin kansainvälisen uskottavuuden ylläpitäminen. Jo edellä mainittu brittiedustaja Van Orden käyttää positiivista rakenteellista perustelua negatiivisessa merkityksessä kannattaessaan Turkin EU-jäsenyyttä sen vuoksi, että unionin luonne ja rakenteet sen myötä muuttuisivat. Se on hänen näkemyksensä positiivisesta tulevaisuuden näkymästä EU:n suhteen. Turkin EU-jäsenyyden vastustajien puheenvuoroista poiketen jäsenyyden kannattajat perustelivat kantaansa lisäksi *institutionaalisin perustein*. Tällä tarkoitan 13 edustajan esittämää perustelua, jonka mukaan Turkin jäsenyysprosessissa täytyy edetä aikaisempien sitoumusten ja annettujen lupausten täyttämisen vuoksi. Tutkimuksessa käytetyt edustajien mielipiteiden perustelut olen koonnut yhteen taulukossa 7. Mielestäni näitä perusteluiden ryhmiä voisi soveltaa myös muiden EU:n piirissä käytävien keskustelujen analysoimisessa.

Taulukko 7. Tutkimuksessa käytettyjen perusteluiden luokitus.

Negatiiviset	**Positiiviset**
Demokratiaperustelut	Demokratiaperustelut
Rakenteelliset perustelut	Rakenteelliset perustelut
Kulttuuriset perustelut	Kulttuuriset perustelut
Kansalliset perustelut	Institutionaaliset perustelut

Turkin jäsenyyden kannattajien kohdalla huomattavaa on, että jäsenyyttä kannattaneista 31 edustajaa jätti kertomatta miksi oikeastaan kannattaa Turkin EU-jäsenyyttä. Kielteisissä kommenteissa perusteluitta jäi vain muutama puheenvuoro. Jäsenyyttä kannattavien suhteen ei ollut löydettävissä mitään edustajan ryhmään tai kansalliseen taustaan liittyviä tiettyjä perusteluita. PES -ryhmän edustajien suuri osuus demokratiaperusteluiden kohdalla selittynee ryhmän jäsenyyttä kannattavien edustajien suurella määrällä.

8.1.5. Eurooppa, eurooppalaisuus ja Turkki

Euroopasta ja eurooppalaisuudesta puhuttiin keskusteluiden yhteydessä paljon ja näihin perustuvat argumentit olivat usein käytössä. Edustajat puhuivat eurooppalaisista arvoista, periaatteista, käsitteistä, oloista ja ajatuksista. Asiayhteyksistä voi päätellä, että näillä kaikilla tarkoitettiin demokratiaa, perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja oikeusvaltiota. Tällaiset määreet liitetään Eurooppaan ja eurooppalaisuuteen lähestulkoon jokaisessa puheenvuorossa. Edustajat puhuivat myös eurooppalaisista kriteereistä ja ehdoista. Näillä viitattiin Kööpenhaminan kriteereihin, joiden täyttäminen on jäsenyyden virallinen ehto. Kriteereissä on sisään kirjoitettuna edellä mainitut määreet, mikä tekee kriteereistä ”eurooppalaisia”. Uskonto sen sijaan esiintyi vain muutamassa puheenvuorossa liitettynä Eurooppaan ja eurooppalaisuuteen. Tätä useammin pelkästään kristinuskon määrittämästä Euroopasta haluttiin sanoutua irti.

Tärkeää on huomata, että edustajien antamat määreet Euroopalle, eurooppalaisuudelle ja Turkille ilmentävät binaaristen oppositioiden ja dualismin mukaista ajattelua, joka on yksi sosiaalisen konstruktionismin peruslähtökodista. Jos edustaja on määritellyt Euroopan (tai jossain tapauksissa EU:n) demokraattiseksi viitatessaan samalla Turkkiin, edustaja on samalla määritellyt Turkin epädemokraattiseksi. Näin ajateltuna demokratia nousee edustajien puheenvuoroissa keskeiseksi Turkkia ja Eurooppaa erottavaksi määreeksi. Tätä vahvistaa negatiivisilla demokratiaperusteluilla kantaansa perustelleiden suuri määrä, sekä positiivisilla demokratiaperusteluilla jäsenyyttä puoltavaa mielipidettään perustelleet. Jos Turkin nähtäisiin olevan demokraattinen, ei demokratiakehitystä enää tarvitsisi vahvistaa. Useissa jäsenyyden kannalta negatiivisessa puheenvuorossa määriteltiin Turkki kumppaniksi, jonka kanssa yhteistyötä pitää jatkaa ja kehittää, vaikka jäsenyys ei olekaan heidän mielestään siihen oikea keino. Provokatiivisia ja vihamielisiäkin kommentteja esiintyi, mutta suhteellisen vähän.

8.2. Poliittisten ryhmien puheenvuorot

8.2.1. Analyysin lähtökohdat

Perelmanin uuden retoriikan metodilla lähestyin edustajien ryhmäpuheenvuoroja siitä lähtökohdasta, että edustajat pyrkivät vakuuttamaan ensisijaisesti muiden ryhmien edustajia ja toissijaisesti kaikkia muita mahdollisia kuulijoita joko Turkin EU-jäsenyysprosessin edistäminen hyvistä tai huonoista puolista. Kyseessä on Perelmanin yleisöluokittelussa

universaaliyleisölle tarkoitetut puheenvuorot. Käytännössä onkin usein niin, että varsinaisesti täysistuntosalissa puhuja argumentit eivät tavoita kuin vain pienen osan varsinaisesta yleisöstä. Täysistuntokeskusteluihin osallistuvat ja niitä seuraavat komission ja neuvoston edustajat, mikä takaa edustajien viestin välittymisen näihin orgaaneihin. Parlamentin tiedotustoiminta on erittäin vilkasta, ja ryhmät lähettävät usein itse puheitaan median edustajille ja ne välittyvät myös järjestettävien tiedotustilaisuuksien kautta laajemmalle yleisölle. Puheet on yleensä saatavissa ryhmien yhteisiltä, sekä edustajien henkilökohtaisilta internet-sivuilta. Ongelmallista puheiden tulkinnassa oli välillä se, että edustajat puhuvat heille tutussa ympäristössä tutuille ihmisille. Heidän kantansa tässä kiistellyssä asiassa ovat suureksi osaksi muiden edustajien tiedossa ja sen vuoksi mielipide on joskus jätetty sanomatta.

Vaikka keskustelu ei suoraan olisikaan aina liittynyt Turkin mahdolliseen EU-jäsenyyteen, edustajat nostivat sen usein esille. Keskusteluissa puhuttiin luonnollisesti muistakin asioista kuin suoraan Turkin EU-jäsenyyttä vastustavista tai kannattavista seikoista. Ryhmäpuheenvuoroissa otettiin kantaa muun muassa siihen, pitäisikö armenialaisten kansamurha ottaa mukaan yhdeksi Turkin EU-jäsenyyden ehdoksi. Vaikka keskustelu koskikin Turkkia, se oli enemmän EU:n sisäinen keskustelu siitä, minkälaisia seikkoja jäsenyysehtojen tulisi sisältää. Näitä argumentteja en ottanut tästä syystä analyysissä huomioon. Ryhmänsä puolesta puhuvat edustajat esittävät myös omia mielipiteitään ja nämä olen jättänyt tarkastelun ulkopuolelle. Yleensä edustajat toteavat selvästi onko kyseessä ryhmän yhteinen mielipide vai oma henkilökohtainen. Yleisesti voi sanoa, että ryhmäpuheenvuoron vakuuttavuutta vähensi varmaankin eniten kaikista tekijöistä se, että edustaja joka puhuu esimerkiksi ryhmänsä kannattavan mielipiteen puolesta, toteaa samalla olevansa itse täysin toista mieltä.

24.11.2001 käyty keskustelu (F) oli hyvin erilainen muihin keskusteluihin nähden. Edustajat keskittyivät ryhmäpuheenvuoroissaan puhumaan melkeinpä poikkeuksetta muista kuin Turkin EU-jäsenyyttä koskevista asioista. Puhuttiin armenialaisten kysymyksestä ja Yhdysvaltioihin kohdistuneista terrori-iskuista. Edustajat keskittyivät Turkilta vaadittavien uudistusten luettelemiseen, eivätkä ilmaisseet ryhmänsä kantaa käsillä olleeseen asiaan. Tutkimuksen kannalta keskeiset elementit olivat tässä keskustelussa puutteelliset viidessä puheenvuorossa kuudesta, joten päädyin lopulta jättämään koko keskustelun ryhmäpuheenvuorojen osalta tarkastelun ulkopuolelle.

27.2.2002 käyty keskustelu (G) oli erilainen jo aiheensa puolesta. Keskustelu käsitteli tuolloin ajankohtaista tapahtumaa: Demokraattisia oikeuksia Turkissa ja siinä keskityttiin turkkilaisen Hadep -puolueen tilanteeseen. Turkin perustuslakituomioistuin oli julistanut puolueen laittomaksi, ja parlamentissa käydyssä keskustelussa tämä tuomittiin yksimielisesti. Tässä keskustelussa ainoastaan EPP-ED -ryhmän puheenvuorossa otettiin kantaa laajemmin Turkin EU-jäsenyyteen, joten tämäkin keskustelu täytyi jättää analyysistä pois. Tämä oli erityisen harmillista sen vuoksi, että vuodelta 2002 ei ole analyysissä mukana ollenkaan ryhmäpuheenvuoroja. Näistä alkuasetelmista lähtien analysoin lopulta 9 keskustelussa olleet 67 ryhmäpuheenvuoroa. Olen koonnut analyysin välittömät tulokset yhteen liitteeseen 4. Liitteen taulukossa ovat mukana myös analyysistä poisjätettyjen keskusteluiden merkinnät.

8.2.2. Parlamentin ja ryhmien mielipiteen jakautuminen

Parlamentin mielipiteet ryhmien puheenvuoroista tulkittuna jakautuivat hyvin tasaisesti puoliksi. Turkin EU-jäsenyyttä vastustavia puheenvuoroja pidettiin yhteensä 30 ja sitä kannattavia 31. Mielipidettä ei ilmaistu, eikä sitä voinut tulkinnallakaan selvittää 6 tapauksessa. Ryhmistä puheenvuoron jokaisessa keskustelussa käyttivät EPP-ED, PES, ALDE, Verts/ALE ja GUE/NGL -ryhmät. (EDD)IND/DEM -ryhmä piti yhteensä 8 puheenvuoroa ja UEN ja sitoutumattomat molemmat 7. Mielipiteen jakautumisen ryhmittäin olen kuvannut kaaviossa 4.

Kaavio 4. Mielipiteen jakautuminen ryhmittäin: ryhmäpuheenvuorot.

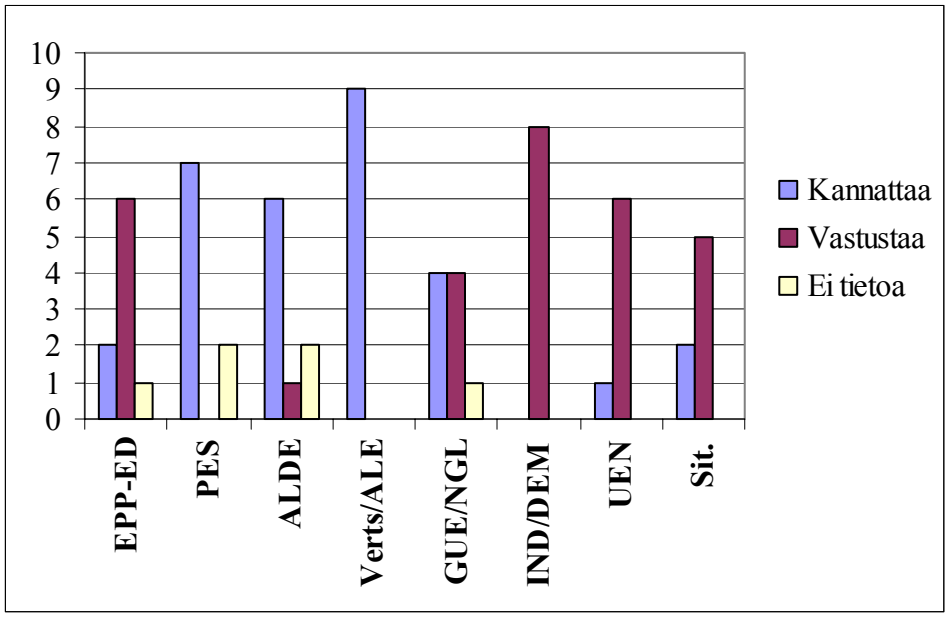

Kaaviosta voi huomata, että Verts/ALE sekä IND/DEM -ryhmät ovat pitäneet kiinni samasta kannasta jokaisessa ryhmäpuheenvuorossa. GUE/NGL -ryhmässä kannattavia ja vastustavia mielipiteitä oli saman verran ja tarkempi tarkastelu paljastaa, että ryhmä on vaihtanut mielipidettä Turkin jäsenyysasiassa 14.2.2001 käydyn keskustelun jälkeen. Kaikki ryhmän puheenvuoroissa esiintyneet mielipiteet ovat olleet kielteisiä tätä ennen ja puolestaan myönteisiä tämän jälkeen. Mahdollisesti tuolloin ryhmässä jäsenyyttä kannattaneista on tullut enemmistö ja ryhmässä noudatetaan tiukasti enemmistödemokratiaa, jolloin eniten ääniä saanut kanta on koko ryhmän kanta, vaikka olisi voittanut pienelläkin marginaalilla.[69] Samaa logiikkaa noudattavat mitä ilmeisimmin ALDE sekä Verts/ALE -ryhmät, koska vaikka yksittäisten edustajien mielipiteet ovat jakautuneet suhteellisen tasaisesti kannattajien ja vastustajien kesken, ryhmäpuheenvuorojen mielipide on vastannut enemmistön kantaa. IND/DEM -ryhmän kohdalla Turkin jäsenyyden vastustaminen on hyvin selkeää kummastakin näkökulmasta, samoin kuin PES -ryhmän kohdalla jäsenyyden kannattaminen. EPP-ED -ryhmä näyttäisi tämän tarkastelun tulosten perusteella toimivan hieman erilaisen logiikan mukaan. Vaikka selvä enemmistö ryhmän jäsenistä vastustaa Turkin jäsenyyttä unionissa, on ryhmäpuheenvuorojen joukossa myös sitä kannattavia puheenvuoroja. Mielestäni tämä kertoo ryhmän sisäisestä hajanaisuudesta tämän asian tiimoilta, ja tulkintaa vahvistaa ryhmän puheenjohtaja Pötteringin toteamukset 13.12.2004 ja 18.9.2005 puheenvuoroissa, joissa hän heti aluksi toteaa jokaisen ryhmänsä jäsenen olevan vapaa äänestämään Turkkia koskevissa kysymyksissä miten haluaa.

8.2.3. Argumentoinnin lähtökohdat

Perelmanin uuden retoriikan teoriassa vakuuttava argumentointi lähtee liikkeelle premisseistä, jotka kaikki (tai mahdollisimman moni) voivat hyväksyä. Tällöin argumentointi ikään kuin lepää vahvalla pohjalla ja loppupäätelmän kiistäminen on vaikeampaa. Aineiston perusteella kävi selväksi, että lähestulkoon kaikki puheenvuorot lähtivät liikkeelle joko arvoon, tosiseikkaan tai näihin molempiin vetoamalla. Nämä yhdessä tai erikseen oli otettu argumentoinnin lähtökohdaksi 50 puheenvuorossa 67:sta.[70] Näitä käytettiin yhtälailla rakentamaan argumentointia niin Turkin EU-jäsenyyden puolesta kuin sitä vastaan[71]. Muista

[69] Kvantitatiivinen yksittäisten puheenvuorojen analyysi ei anna tähän myöskään selvennystä, koska kannattajien ja vastustajien puheita on tasaisesti koko tarkastelujakson aikana suunnilleen samassa määrin.
[70] Tosiseikka esiintyi puheenvuoron argumentoinnin lähtökohtana yksin 18 puheenvuorossa, arvo 16 ja molemmat yhdessä 11 kertaa.
[71] Turkin EU-jäsenyyden vastustajat käyttivät tosiseikkaa premissinä yksin tai yhdessä toisen premissin kanssa hieman useammin kuin kannattajat (15/10 kertaa). Vastustajilla tosiseikka esiintyi arvon kanssa yhdessä 5 kertaa.

Perelmanin erottamista premisseistä käytettiin ainoastaan neljä kertaa otaksumaa ja kolmesti abstraktia hierarkiaa.

Saman premissin sisällön suhteen oli löydettävissä eroja kannattajien ja vastustajien kesken. *Tosiseikkaan* argumentointinsa perustaneet Turkin EU-jäsenyyden vastustajat aloittivat puheenvuoronsa usein kuvaamalla jotain tapahtumaa. Jos jokin asia on todistettavasti tapahtunut, sitä ei voida kiistää. Esimerkkinä tästä osa EPP-ED -ryhmän Pötteringin puheenvuorosta 6.10.1999: ”Muistelkaamme Turkin vuonna 1997 esittämiä perusteluja. Se totesi: meitä syrjitään”. Kukaan ei voi kiistää, että Turkin johto ei olisi näin todennut. Pöttering jatkaa: ”Jos annamme Turkille hakijamaan aseman […] sehän on jälleen syrjimistä” (Pöttering 1999). Näin Pöttering rakentaa sillan toiseen puheenvuorossa esiintyneeseen premissiin, tasa-arvoon. Turkin EU-jäsenyyden kannattajat eivät käyttäneet tällaisia tapahtumiin liitettyjä tosiseikka -premissejä lainkaan. Sen sijaan kannattajat käyttivät usein etenkin sopimuksiin tai parlamentin omiin päätöslauselmiin liittyviä tosiseikka -premissejä.

Toisten esittämiä tosiseikkoja pyrittiin usein kumoamaan toisella tosiseikalla. Tämä teki parlamentissa käydyistä ryhmäkeskusteluista jollain tapaa interaktiivisia. Hyvin useassa puheenvuorossa edustaja kiinnitti huomiota aikaisemman puhujan väitteeseen ja pyrki korjaamaan sitä. Ehkä selkeimmin joukosta erottuivat PES -ryhmän puheenjohtaja Schulzin joskus piikikkäätkin kommentit järjestyksessä aina ennen häntä puhuvalle EPP-ED -ryhmän puheenjohtaja Pötteringille. Vuorovaikutuksellisuutta keskusteluihin toivat myös edustajien esittämät kysymykset komission edustajalle.

Myös arvojen kohdalla oli löydettävissä mielenkiintoinen trendi. Turkin jäsenyyden kannattajat perustivat argumentointinsa etenkin demokratian, mutta myös kehityksen ja rauhan kiistämättömille *abstrakteille arvoille*. Jäsenyyden vastustajat puhuivat hekin demokratiasta sekä ihmisoikeuksista, ja kannattajista poiketen Kööpenhaminan kriteereistä. Nämä olen tulkinnut analyysissä yhdenlaiseksi abstraktin arvon muodoksi, koska ne sisältävät abstrakteihin arvoihin luokiteltavia tarkempia määreitä. Mielenkiintoista tässä huomiossa on, että samat seikat otetaan kahden vastakkaisen mielipiteen pohjaksi. Jäsenyyden vastustajat näkevät Turkin liittymisen mahdottomana puutteellisen demokratian vuoksi; kannattajat haluavat Turkin liittymistä juuri siksi, että demokratian kehittyminen pääsisi Turkissa jatkumaan ja edistymään. Turkin EU-jäsenyyden vastustajien puheenvuoroissa

---

Kannattajat taas käyttivät arvoa yksin tai yhdessä vastustajia enemmän (16/12) ja näitä kahta yhdessä 4 kertaa. Nämä eivät kuitenkaan ole mitenkään merkittäviä eroja.

argumentointia rakennettiin lisäksi *konkreettisten arvojen* varaan. Vaikka näitä argumentteja onkin vain 7, tämä on mielestäni mielenkiintoinen huomio. Yksittäisistä ryhmistä eniten näitä argumentteja sisältyi EPP-ED:n puheenvuoroihin. Näissä puheenvuoroissa EU on käsitetty ainutlaatuiseksi kokonaisuudeksi, johon liittyvät tietynlaiset määreet joita ei haluta muuttaa. Esimerkkinä jälleen EPP-ED -ryhmän Pötteringin ryhmänsä puolesta esittämä mielipide:

> ”Kaikkien on syytä tietää, että Euroopan unionin luonne muuttuu, jos Turkista tulee unionin jäsenvaltio. […] Ne ryhmämme jäsenet, jotka eivät kannata neuvotteluja, tai – kuten minä – kannattavat neuvotteluja, joiden tavoitteena on etuoikeutettu kumppanuus pelkäävät, että mikäli Turkista tulee Euroopan unionin jäsen, tämä laajentuminen voi osoittautua kohtalokkaaksi, eurooppalaiset voivat kadottaa identiteettinsä ja me-henki, johon Euroopan unionin solidaarisuus perustuu, voi kärsiä kolauksen.” (Pöttering 2004.)

Premissien lukumäärä yhdessä puheenvuorossa vaihteli jonkun verran. 35 puheenvuorossa niitä oli yksi, 16:ssa kaksi ja jopa 16:ssa ei ollenkaan. Kahta premissiä enempää ei löytynyt mistään puheenvuorosta. Keskityn analysoimaan etupäässä niitä puheenvuoroja, joista kävi ilmi ryhmän mielipide koskien Turkin EU-jäsenyyttä.

8.2.4. Argumentoinnin vakuuttavuuden lisääminen

Argumentointia lisäävien tekniikoiden määrä yhdessä puheenvuorossa vaihteli nollasta neljään. Lukumääräisesti eniten puheenvuorissa käytettiin kahta tai kolmea eri tekniikkaa.[72] Samaa tekniikkaa käytettiin yhdessä puheenvuorossa useaan kertaan vain harvoin. Edustajat käyttivät ryhmäpuheenvuoroissaan etupäässä sidosmuotoisia argumentteja. Yhteensä puheista oli löydettävissä 159 vakuuttavuutta lisäävää tekniikkaa ja näistä 149 oli sidosmuotoista. Argumentit pyrittiin siten sitomaan johonkin aiemmin tunnustettuun ja tuttuun. Erottelumuotoisia argumentteja, joiden tarkoituksena on luoda uusia ajatuksia erottamalla perinteisesti yhteen liitettyjä elementtejä toisistaan, esiintyi ainoastaan 10. Tämä huomio vahvistaa Moision ajatuksia siitä, että uusintaminen on hyväksyttävämpää kuin uudistaminen. Yleisön on helpompi hyväksyä tutut lähtökohdat kuin uudet ajatukset. Moision mukaan tämä johtuu siitä, että rajatulla yhteisöllä on olemassa eräänlainen ennakkokäsitysjärjestelmä, joka muodostuu kollektiivisista muistoista ja kokemuksista, jonka kautta erilaiset argumentit tulevat ymmärrettäviksi. (Moisio 2003, 140.) Lähestulkoon kaikki erottelumuotoiset

[72] 4 argumentoinnin vakuuttavuutta vahvistavaa tekniikkaa löytyi yhteensä 14 puheenvuorosta. 3 tekniikan puheenvuoroja löytyi 19, 2 tekniikan 21, 1 tekniikka löytyi 10 puheenvuorosta, ja kahdesta ei löytynyt tekniikoita ollenkaan. Lisäksi yksi puheenvuoro sai tässä kohtaa x- arvon, koska puheenvuorossa ei esiintynyt lainkaan Turkin EU-jäsenyyttä sinällään kannattavia tai vastustavia argumentteja. (Kyseessä oli puhdas budjettipuheenvuoro, se on merkitty liitteen 4 taulukkoon juoksevalla numerolla 21.)

argumentit olivat Turkin EU-jäsenyyden vastustajien puheenvuoroissa ja niillä pyrittiin suoraan erottamaan Turkki Euroopasta jo yksittäisten puheenvuorojen kohdalla esiin nousseella argumentilla, jonka mukaan ”Turkki ei kuulu Eurooppaan”.

Perelmanin jaottelussa kvasiloogisiin argumentteihin (IA) luokiteltavia keinoja käytettiin puheenvuoroissa 53 kertaa, todellisuuden rakenteeseen nojaavia argumentteja (IB) 51 kertaa ja todellisuutta luovia argumentteja (IC) 47 kertaa. Tutkimuksen jatkon kannalta on merkittävää, miten nämä erilaiset tekniikat jakautuivat Turkin EU-jäsenyyden kannattajien ja vastustajien kesken. Eniten käytössä olleet argumentit on koottu kaavioon 5. *Ristiriita* (IA1) oli kvasiloogisista argumenteista käytetyin ja se esiintyi edustajien ryhmäpuheenvuoroissa 30 kertaa. Näistä 25 tapauksessa ristiriita oli otettu jäsenyyttä vastustavan mielipiteen lähtökohdaksi. Vastustajat osoittivat ristiriitaisuuksia Turkin hallinnossa ja komission päätelmissä, mutta eniten ristiriita liittyi Kööpenhaminan kriteerien puutteelliseen täyttämiseen. Jäsenyyden vastustajat vahvistivat ristiriitaa esittämällä esimerkkejä puutteista.[73] Todellisuuden rakennetta luovista argumenteista *esimerkki* (IC1) olikin muita useammin käytetty vakuuttavuutta lisäävä tekniikka. Sitä käytettiin apuna perusteltaessa niin vastustavaa kuin myös kannattavaa mielipidettä Turkin jäsenyyteen.[74]

Kaavio 5. Argumentoinnin tekniikat edustajien puheenvuoroissa.

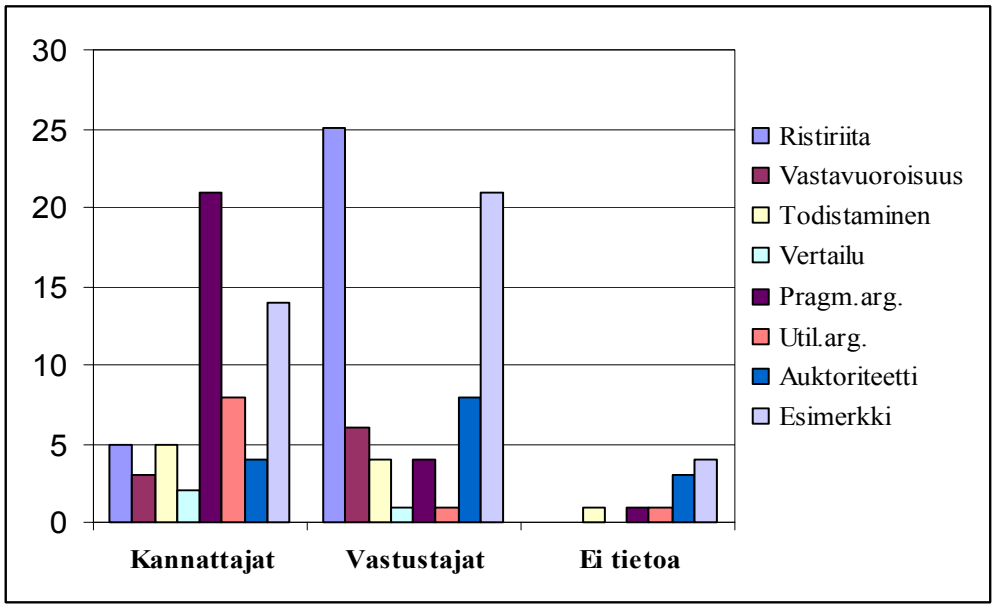

[73] Muista kvasiloogisista argumenteista puheenvuoroissa esiintyi jakaminen (IA4c) 10 kertaa, vastavuoroisuus ja oikeudenmukaisuus (IA3) 9 kertaa sekä vertailuun perustuva tekniikka (IA5) 3 kertaa. Näiden kohdalla ei esiintynyt mitään erityistä sidosta vastustajien tai kannattajien puheenvuoroihin, vaan niitä käytettiin molempien mielipiteiden vahvistamiseen.

[74] Esimerkkiä käytettiin puheenvuoroissa yhteensä 39 kertaa. Muita todellisuuden rakennetta luovia tekniikoita puheenvuoroissa olivat: Havainnollistus (IC2) 4 kertaa, malli ja vastamalli (IC3) kerran, analogia (IC4) kolme kertaa sekä metafora (IC5) kerran.

Todellisuuden rakenteeseen nojaavista argumenteista käytettiin eniten *pragmaattista argumenttia* (IB1a), jossa esitettävän seikan hyvyyttä arvioidaan sen lopputuloksen perusteella. Tällaista argumentointia vahvistavaa tekniikkaa käyttivät etupäässä Turkin EU-jäsenyyttä kannattaneet: 21 tapauksessa 26:sta. Pragmaattinen argumentti liittyi jäsenyyttä vastustaneiden käyttämän ristiriidan tavoin abstrakteiksi arvoiksi laskettaviin hyveisiin eli demokratiaan, turvallisuuteen, rauhaan ja kehitykseen. Tällöin logiikka oli, että Turkin EU-jäsenyys vahvistaa ja kehittää näitä piirteitä myös Turkissa. Samoin kun argumentoinnin premissien kohdalla, jäsenyyttä kannattavat ja sitä vastustavat käyttivät samoja perusteita omien vastakkaisten mielipiteidensä perusteluna. Tämä tuli ilmi vastaavasti edustajien yksittäisten puheenvuorojen analyysissä demokratiaperusteluiden kohdalla.[75]

Auktoriteettiin (rinnakkaisuusside, IB2) vedottiin ryhmäpuheenvuoroissa 15 kertaa. Turkin EU-jäsenyyden kannattajat vetosivat turkkilaisten ihmisoikeusaktivistien, esimerkiksi Leyla Zanan ajatuksiin. Komission ja neuvoston mielipiteisiin vedottiin niin kannattajien kuin vastustajienkin puolelta. Muutama edustaja piti itseään auktoriteettina ja esitti oman näkemyksensä mielipiteensä vahvistajana. Turkin johtajien lausunnot vahvistivat usein etenkin jäsenyyttä vastustaneiden argumentteja. Olen käsitellyt EU:n kansalaisia eräänlaisena auktoriteetin muotona, koska edustajat ovat poliittisessa vastuussa äänestäjilleen. Kansalaisten mielipiteisiin vetosivat ainoastaan Turkin jäsenyyden vastustajat. Auktoriteettiin vedottiin suunnilleen samassa määrin jäsenyyttä vastustavissa kuin myös kannattavissa puheenvuoroissa.

[75] Todellisuuden rakenteeseen nojaavista argumenteista käytettiin vielä Turkin EU-jäsenyyttä kannattavissa puheenvuoroissa *utilitaristista kalkyyliä* (IB1b) 8 kertaa, jolloin perusteena oli Turkin EU-jäsenyyden tuovan mukanaan enemmän hyviä kuin huonoja asioita. Kaikkiaan tätä tekniikkaa käytettiin 10 puheenvuorossa.

8.3. Argumentoinnin yleinen luonne

8.3.1. Puheenvuorojen sisältö ja muutos

> ”Monet teistä eivät halua Turkkia. Sanokaa se suoraan, niin tiedämme, missä mennään. Sanotaan Turkille asiat suoraan ja luovutaan tästä esittämisestä! Kaikki muu todella on vain esittämistä. Parlamentin jäsenenä olen tyytyväinen siihen, että neuvosto ja komissio ovat taitavampia ulkopolitiikan harjoittajia, koska parlamentti, jonka jäsen olen, ei siihen pysty.”
>
> (Ceyhun 2003.)

Edustajien parlamentissa pitämät puheenvuorot eivät keskittyneet ainoastaan Turkissa esiintyvien epäkohtien esiintuomiseen. Usein puhuttiin EU:n vastuusta auttaa Turkkia demokraattisemmalle tielle sekä moitittiin unionin toimia etenkin taloudelliseen apuun liittyvien velvoitteiden laiminlyömisestä. Edustajat puhuivat myös Turkin oikeudesta tasapuoliseen kohteluun, sekä usein syyttivät toisiaan tekopyhyydestä ja teeskentelystä. Näitä syytöksiä esitettiin jäsenyyden kannattajille sillä perusteella, ettei Turkkia kuitenkaan voida hyväksyä jäseneksi ja turhat lupaukset tuottavat vain vihamielisyyttä ja katkeruutta. Samanlaisia syytöksiä esitettiin niille jäsenyyden vastustajille, jotka eivät olleet ilmaisseet kantaansa suoraan, vaan vastustivat yleisesti kaikkea lähentymistä Turkin ja EU:n välillä. Tällöin tekopyhyyttä ja teeskentelyä oli se, ettei suoraan ilmaistu omaa negatiivista kantaa, joka argumentoijien mielestä liittyy nimenomaan Turkin islamilaiseen kulttuuriin.

Vuoden 2004 kohdalla puheenvuoroissa alkavat tulla esille muunlaiset vaihtoehdot Turkin sitomiselle unioniin kuin varsinainen jäsenyys. Etenkin Saksan nykyisen liittokanslerin Angela Merkelin ehdottama ”etuoikeutettu kumppanuus” alkoi esiintyä myös edustajien puheenvuoroissa. Vaikka ns. Kyproksen kysymys on ollut koko ajan edustajien puheissa korostetusti esillä, vuoden 2004 huhtikuussa tapahtuneen laajentumisen myötä tästä kysymyksestä puhumisen luonne muuttui. Turkilta vaadittiin Kyproksen valtion tunnustamista ja EU:n alueen miehittämisen lopettamista. Aikaisemmin puhuttiin ainoastaan Kyproksen kysymyksen ratkaisemisesta. Ulkopolitiikasta tuli laajentumisen myötä sisäpolitiikkaa. Vuodesta 2004 alkaen keskustelussa on lisäksi kolmas uusi piirre, joka liittyy Euroopan ja EU:n tulevaisuuteen. Edustajat esittävät puheenvuoroissaan kysymyksiä kuten: ”Millaisen Euroopan haluamme?” ja perustelevat sitten omaa näkemystään. Tätä argumenttia on käytetty Turkin liittymisen puolesta, mutta useammin kuitenkin sitä vastaan.

Vuoden 2005 keskustelussa, joka käytiin juuri ennen neuvottelujen avaamista, keskusteluissa nousivat esiin kysymykset liittyen perustuslakikriisiin. Tämän myötä unionin kansalaisten mielipiteisiin liittyviä viittauksia alkoi esiintyä aikaisempaa paljon useammin. Jäsenyyttä vastustavat toivat puheenvuoroissaan korostetusti esille, ettei neuvottelujen aloittaminen tarkoita suoraan jäsenyyden toteutumista. Toki jäsenyyden kannattajatkin olivat sitä mieltä, että jäsenyys riippuu viime kädessä Turkin tekemistä uudistuksista ja Kööpenhaminan kriteerien täyttämisestä. Edustajat, jotka vahvasti vastustivat Turkin jäsenyyttä, käyttivät suurin piirtein samansuuntaisia kommentteja kuin aikaisemminkin ja ilmaisivat pettymyksensä tehtyihin päätöksiin.

Yllättävää ei ole, että yksittäisten edustajien puheenvuorojen kohdalla oma mielipide tuotiin voimakkaammin esille tutkimusajankohdan loppupuolella. Tällöin puheenvuorojen osuus, joissa mielipidettä ei ilmaistu, laski huomattavissa määrin.[76] Mielenkiintoista oli, että todella monet edustajat puhuivat käyttäen me -pronominia minä -pronominin sijaan. ”Me täällä EU:ssa haluamme…” ja ”Me suhtaudumme…” olivat hyvin usein käytettyjä ilmauksia. Jäsenmaata korostava ”Me kreikkalaiset” tuli aineistossa useasti vastaan, mikä korostaa tietenkin asian suurta merkitystä nimenomaan Kreikalle. Muut edustajat eivät tukeutuneet kansalliseen taustaansa, vaan puhuivat joko poliittisen ryhmänsä, EU:n, Euroopan tai muun pienemmän ryhmän ”suulla”. Raittilan mukaan kyseessä voi olla puhujan epävarmuus tai halu olla ilmaisematta omaa mielipidettä (Raittila 2004, 108–109). Toisaalta kyseessä ovat kansanedustajien puheenvuorot, joten kyseessä lienee ennemminkin omaan taustaryhmään ja äänestäjäjoukkoon samaistuminen.

Aineistosta käy selvästi esille, että edustajat ottavat vahvasti kantaa perustavanlaatuisiin poliittisiin seikkoihin ja ajankohtaisiin yksittäisiin tapahtumiin, joihin haluavat kiinnittää yleisön huomion. Öcalanin tapaus, ihmisoikeusaktivistien Leyla Zanan, Akin Birdalin ja kirjailija Orhan Pamukin vangitsemiset kurdien aseman parantamisen puolesta puhumisen vuoksi, vankien nälkälakko sekä Hadep -puolueen virkailijoiden katoamiset esiintyivät muutamia mainitakseni edustajien puheissa. Huomionarvoista on kuitenkin, että läheskään aina näillä argumenteilla ei pyritty perustelemaan kielteistä suhtautumista Turkin EU-jäsenyyteen. Epäkohtia halutaan nostaa esille myös siksi, että niihin voidaan tarttua, jotta Turkin eurooppalaistuminen ja lopulta jäsenyys voisi tulla mahdolliseksi. Ajankohtaisilla maailmantapahtumilla on myös suuri vaikutus parlamentin keskusteluihin. Tärkein

[76] 13.12.2004 ja 28.9.2005 käydyissä keskusteluissa joissa puheenvuoroja käytettiin yhteensä 125, ainoastaan 11 puheenvuorossa ei ilmastu mielipidettä Turkin EU-jäsenyyden suhteen.

yksittäinen tapahtuma tarkastelujakson aikana oli New Yorkiin 11.9.2001 tehdyt terrori-iskut, joiden jälkeen parlamentissa käytetyissä puheenvuoroissa korostettiin, miten tärkeää on saada Turkki mukaan terrorisminvastaiseen taisteluun. Yleisesti voin aineiston perusteella todeta, että Euroopan parlamentti on tarkoituksensa mukaan ajankohtaisten asioiden keskustelupaikka.

8.3.2. Argumentoinnin laatu parlamentissa

Puheenvuoroissa käytettyjen eri tekijöiden vuorovaikutuksesta tulisi syntyä vakuuttava kokonaisuus, jotta puhujan väite kokonaisuudessaan saavuttaisi halutun lopputuloksen, eli vakuuttaisi yleisön oman mielipiteen paremmuudesta toisiin nähden. Puheenvuoron vakuuttavuus ei ole Perelmanin mukaan sidottu argumenttien määrään. Jos joku argumenteista ei ole yleisön hyväksyttävissä, vaikutus linkittyy myös muihin puheenvuorossa esitettyihin argumentteihin ja heikentää tätä kautta vakuuttavuutta. (Perelman 1996, 155.) Parlamentissa keskusteluja jostain tietystä samasta aiheesta pidetään suhteellisen harvoin, eikä yhdelle puheenvuorolle varattu aika ole kovinkaan pitkä. Edustajat haluavat ymmärrettävästi saada sanottua kaiken mitä heillä on asian suhteen mielessä. Tämä oli huomattavissa etenkin yksittäisten puheenvuorojen kohdalla ja pahimmillaan puheenvuorosta tuli luettelomainen esitys edustajan tärkeinä pitämistä asioista. Ryhmäpuheenvuorojen kohdalla tätä ei esiintynyt niinkään usein ja edustajat keskittyivät usein muutamaan tärkeään seikkaan.

Ryhmien puheenvuorot olivat teknisesti monella eri tavalla rakennettuja. Yleisin rakenne oli selvästi seuraava: Ensin esitettiin premissi tai premissit, joiden varaan argumentointia sitten lähdettiin erilaisten tekniikoiden avulla rakentamaan. Joko koko puheenvuoron lopussa tai jokaisen argumentin jälkeen seurasi johtopäätös, jossa ilmaistiin jonkinlainen mielipide. Mielipide koskien Turkin EU-jäsenyyttä ilmaistiin puheenvuoron lopuksi. Tällainen rakenne on selkeä ja sen käyttäminen lisäsi argumentin vakuuttavuutta jo sinällään.[77] Toinen tavallinen rakenne oli sellainen, jossa varsinainen mielipide esitettiin ensin ja tätä seurasivat argumentit, joita vahvistettiin erilaisilla tekniikoilla. Aivan lopuksi esitettiin premissi, jolle koko aiemmin puhuttu perustui. Tällainen tekniikka on aiempaa selvästi hyökkäävämpi ja provosoiva, mutta kuitenkin toimiva.

[77] Perelman mukaan hyvän argumentoinnin tulisi rakentua juuri näin. (Perelman 1996, 155.)

Puheenvuorojen joukossa esiintyi myös huonosti rakennettua argumentointia, jotka ilmaisevat puhujan kokemattomuutta ja taitamattomuutta. Tällaisista puheenvuoroista ei ollut mahdollista löytää Perelmanin teorian mukaisia premissejä tai argumentin vakuuttavuutta lisääviä tekniikoita ja argumentoinnin laatu oli heti huomattavasti heikompaa kuin niissä, joista nämä osat oli löydettävissä. Tämä on mielestäni hyvä osoitus Perelmanin uuden retoriikan metodin käyttökelpoisuudesta.

9. KAMPPAILU EUROOPPALAISESTA IDENTITEETISTÄ

9.1. Tosiseikkoihin tukeutuva arvojen yhteisö

Puheenvuorojen analyysin jälkeen oli selvää, että Euroopan parlamentti on syvästi jakautunut kahtia mielipiteessään Turkin EU-jäsenyyteen. Jakauma on nähtävissä sekä poliittisten ryhmien että edustajien jäsenmaiden suhteen. PES -ryhmä on parlamentin ainoa ryhmä, jonka voidaan sanoa kannattavan Turkin jäsenyyttä voimakkaasti niin kokonaisena ryhmänä, kuin yksittäisten edustajien tasolla jäsenmaasta riippumatta. Jäsenyyttä vahvasti vastustavat sitoutumattomat ja IND/DEM -ryhmä vastaavasti vastustavat jäsenyyttä molemmista lähtökohdista katsottuna. Myös EPP-ED -ryhmä voidaan laskea jäsenyyttä vastustaviin, vaikka suuren ryhmän sisälle mahtui kannattajiakin. Ranskalaiset edustajat olivat voimakkaasti Turkin jäsenyyttä vastaan ja britit kannattivat sitä poliittisesta ryhmästään huolimatta. Kansallinen politiikka on vahvasti läsnä Euroopan parlamentin työssä. Muiden edustajien kohdalla poliittinen suuntautuminen tai kansallinen tausta yksinään ei ollut riittävä selitys suhtautumiselle Turkin EU-jäsenyyteen, vaan siihen vaikuttivat useat muuttujat. Kvantitatiiviseen sisällön erittelyn perusteella oli mahdotonta muodostaa erityisiä puhujaprofiileja, joihin edustajat olisi voinut luokitella Turkin EU-jäsenyyden ympärillä käytyjen keskustelujen perusteella. Kuten identiteetit, myös puhujaprofiilit ovat päällekkäisiä ja moninaisia. Puhujan sijoittaminen ainoastaan yhteen luokkaan olisi muodostanut luokista niin yksityiskohtaisia, ettei sillä olisi ollut minkäänlaista yleistettävyyteen liittyvää arvoa.

Keskeistä Perelmanin uuden retoriikan metodilla tehdyn analyysin tuloksissa oli, että puheenvuoroista oli varsinaisesti löydettävissä ainoastaan kahdenlaisia argumentoinnin lähtökohtia. Perelmanin teoriassa universaaliyleisö täytyy vakuuttaa oman väitteen paremmuudesta käyttämällä järkeen vetoavia argumentteja (Perelman 1996, 25). Tämän vuoksi tosiseikka oli luonnollinen lähtökohta edustajien argumentoinnille. Lisäksi Euroopan parlamentissa edustajat käsittelevät paljon ajankohtaisia asioita ja joutuvat perehtymään suureen määrään erilaista tutkimustietoa, jotta pystyvät perustelemaan mielipiteensä usein hyvinkin teknisten lainsäädäntöasioiden kohdalla. Tosiseikka on myös dokumentoinnin ja sen asiantuntijaluonteen vuoksi hankalasti kumottavissa. Samalla perusteella on selitettävissä myös edustajien vetoaminen esimerkkeihin ja auktoriteetteihin argumentoinnin vahvistamiseksi.

Sen lisäksi, että analyysin kautta paljastuivat parlamentin argumentoinnin lähtökohdat Turkin EU-jäsenyyteen liittyvissä asioissa, merkittävää on myös se mitä jätettiin sanomatta. Miksi puheenvuoroissa vedottiin niin harvoin Perelmanin konkreettisiin arvoihin? Uskontoon vedottiin ainoastaan muutaman kerran kaikissa analysoimissani puheenvuoroissa. Tämä johtuu varmasti ainakin osaksi myös siitä, että ei ole poliittisesti korrektia vastustaa Turkin EU-jäsenyyttä vedoten suoraan sen islaminuskoisuuteen. Se olisi tulkittavissa rasismiksi ja uskonnon kytkemiseksi politiikkaan, mistä Turkin nimenomaan täytyy luopua. Ehkäpä samasta syystä jäsenyyden vastustajat eivät perustele väittämää, jonka mukaan Turkki ei ole Eurooppaa. Maantiede on paljon neutraalimpi perustelu kuin uskonto.

Perelmanin luokittelun konkreettisten arvojen käsite ja sisältö jo sinällään on hieman ongelmallinen tässä yhteydessä, koska ne voidaan rinnastaa perinteisesti kansallisen identiteetin pohjana oleviin arvoihin. Konkreettisten arvojen puuttuminen argumentoinnista osoittaa sen, että edustajat eivät pyrkineet määrittämään Eurooppaa tai eurooppalaisuutta samoista lähtökohdista kuin kansallista identiteettiä. Smithin (1992, 56–58) esittämät kollektiivisen identiteetin vaatimat perusteet, kuten yhteinen historia, tapahtumat tai symbolit puuttuivat argumentoinnista kokonaan. Kollektiivinen eurooppalainen identiteetti perustuu siten edustajien puheenvuorojen perusteella muunlaisiin seikkoihin.

Abstrakteja arvoja argumentoinnin lähtökohtana käyttävät Perelmanin (1996, 36) mukaan yhteiskuntakriittiset ja muutosta toivovat uudistusmieliset puhujat. Tämä on mielenkiintoista sen vuoksi, että niin Turkin EU-jäsenyyden kannattajat kuin myös sitä vastustavat edustajat käyttivät abstrakteja arvoja puheenvuoroissaan rakentamaan täysin vastakkaisia mielipiteitä. Suuri osa näistä arvoista liittyi tavalla tai toisella demokratiaan. Lähtökohtana jäsenyyden vastustajilla ei kuitenkaan ollut olemassa olevan järjestyksen kritiikki ja muutokseen pyrkiminen. Ainoastaan Turkin EU-jäsenyyttä kannattaneiden voidaan nähdä ajavan muutosta ja uudenlaista Eurooppaa, jonka sisälle mahtuu myös islaminuskoinen Turkki. Jäsenyyden vastustajat sen sijaan pyrkivät säilyttämään olemassa olevan järjestyksen. Tämä piirre sisältyy Perelmanin konkreettisia arvoja käyttäviin puhujiin.

Edellä todettu ristiriita Perelmanin arvo -jaottelun ja tämän tutkimuksen tulosten kesken osoittaa, että EU:n ainutlaatuisuus monia eri kansallisuuksia ja kulttuureja yhdistävänä kokonaisuutena sulkee ulos kansallisista lähtökohdista lähtevän teoretisoinnin. Ainakin tämän tutkimuksen kehikossa Turkin EU-jäsenyyden vastustajien kohdalla Perelmanin abstraktit arvot on käsitettävä *konkreettisina* arvoina. Tämä johtuu niiden käyttötavasta, ei niinkään

sisällöstä. Abstraktien arvojen käyttö Turkin EU-jäsenyyttä kannattavilla ja sitä vastustavilla pohjautuu erilaisille ajatuksille: jäsenyyden kannattajat haluavat niiden avulla uudistaa unionia Turkin jäsenyyden kautta, ja vastustajat haluavat jättää Turkin unionin ulkopuolelle ja uusintaa vanhat rakenteet.

9.2. Toiseus edustajien puheissa

> ”Vaikka Turkki on hyvin erilainen maa, se on aina ollut erottamaton osa Euroopan todellisuutta. Vanhat vastakkainasettelut eivät voi poistaa Turkin merkitystä Euroopan valtioille. Jos Eurooppa onnistuu myönteisesti ottamaan vastaan ja liittämään helmoihinsa Turkin ja sen erilaisuuden, Eurooppa toteuttaa erittäin suuren poliittisen ja uskoakseni myös kulttuurisen loikan. Silloin Eurooppa osoittaa arvojemme yleismaailmallisuuden, joka ei perustu kumppanien ominaislaatujen tasoittumiseen vaan niiden erojen ja yhteispiirteiden synteesiin.”
>
> (Katiforis 2006.)

Olen jo edellä viitannut Summan (1998, 68) tekemään huomioon siitä, että Perelmanin universaaliyleisön kautta on mahdollista selvittää kyseessä olevan kulttuurin arvoperustaa. Euroopan parlamentissa edustajien valitsemat lähtökohdat ja heidän esiin nostamansa perustelut voidaan nähdä siten jonkinlaisena eurooppalaisen arvojen heijastumana. Sosiaalisen konstruktionismin mukaisesti samalla kun määritämme jotain, määrittelemme myös sille vastakohdan. Tämän tutkimuksen kehikossa tämä tuli hyvin selvästi esille.

Tutkimuksen tulokset osoittivat selvästi, että *demokratia* on edustajien mielestä keskeinen Turkkia ja eurooppalaisuutta erottava määre. Tämä suhde ei ollut riippuvainen siitä, kannattaako vai vastustaako edustaja Turkin EU-jäsenyyttä. Edustajan poliittinen suuntautuminen tai kansallinen tausta ei myöskään vaikuttanut asiaan millään tavalla. Sen sijaan jäsenyyden kannattajia ja vastustajia erotti se, miten tätä arvoa käytettiin (ks. edellä) ja miten tähän arvoon suhtauduttiin.

Turkin EU-jäsenyyttä kannattaneiden keskuudessa näyttäisi olevan olemassa ajatus demokratian *jakamisesta*. Turkin jäsenyyttä kannatettiin juuri sen vuoksi, että demokratia voisi kehittyä myös siellä missä se vielä on puutteellista. Turkki haluttiin *liittää osaksi* eurooppalaista demokratiaa ja auttaa sitä tulemaan tässä suhteessa *samanlaiseksi* ”muun Euroopan” kanssa, erilaisuudesta huolimatta. Jäsenyyttä vastustavia puheenvuoroja luonnehti sen sijaan demokratian *suojelemisen* tarve. Turkin jäsenyys tuntui mahdottomalta, koska se ei

ole vielä demokratia. Turkki on epädemokraattinen, *erilainen*, eikä täten kuulu Eurooppaan. Jäsenyyttä vastustaneet perustelivat mielipidettään lisäksi rakenteellisilla ja kansallisilla perusteluilla, jotka korostavat suojelemista ja erottamista edelleen. Euroopan Toinen voi tämän tutkimuksen valossa olla Turkki, mutta Toiseus ei liity Turkin kulttuuriseen taustaan, vaan sen epädemokraattisuuteen. Tämän ajattelun mukaan mikä tahansa epädemokraattinen valtio voi näyttäytyä Euroopan Toisena.

Nämä havainnot heijastuvat myös Toisen käsitteeseen. Harlen mukaan Toiseuden tarkoitus on sulkea pois ja erottaa erilainen ”meidän” joukostamme (Harle, 1998, 6). Tämän tutkimuksen tulokset kuitenkin osoittavat, että vaikka Turkin EU-jäsenyyden kannattajat tunnistavat Turkin Euroopan epädemokraattiseksi Toiseksi, he eivät sulje Turkkia silti ulos. Toiseus ei siis ole automaattisesti poissulkevaa. Tämän tutkimuksen pohjalta Todorovin ajatukset Toiseudesta moniulotteisena ilmiönä sopivat paremmin kuvaamaan tutkimuksessa esiin tullutta tilannetta. (Ks. tutkielman s. 33.) Todorovin ajattelua seuraten Turkin EU-jäsenyyden kannattajat ovat aluksi määrittäneet Turkin Toiseksi demokratian puuttumisen vuoksi. Tämän jälkeen jäsenyyttä kannattaneet edustajat ovat tunnistaneet Turkin samanarvoiseksi eli ”hyväksi” Todorovin aksiologisella tasolla. Prakseologisella tasolla puolestaan Turkki on identifioitu itseen, jolloin siitä pyritään tekemään samanlainen. Episteemisellä tasolla Turkin identiteetti on tiedossa. Turkki haluaa samaistaa itsensä Eurooppaan, joten Todorovin jaottelussa prakseologisella tasolla se haluaa identifioida itsensä Toiseen, Eurooppaan. Vastaavasti Turkin EU-jäsenyyden vastustajien suhtautuminen Turkkiin voidaan ajatella saman kehikon kautta: Turkin näkeminen ”pahana” ja ulos suljettavana, neutraali identifioitumisen suhteen ja tuntee Turkin identiteetin. Nämä ajatukset on koottu taulukkoon 8.

Taulukko 8. Tutkimuksessa esiin tulleet Todorovin Toiseuden tasot.

	Kannattajat	Vastustajat	Turkki
Aksiologinen taso	hyvä	paha	hyvä
Prakseologinen taso	itseen	neutraali	Toiseen
Episteeminen taso	tuntee	tuntee	tuntee

9.3. Eurooppalainen identiteetti

Koska Turkin Toiseus perustuu sen epädemokraattisuuteen, tällöin Eurooppaa ja eurooppalaisuutta määrittää demokraattisuus. Eurooppalainen identiteetti määrittyy Euroopan parlamentissa pidetyistä edustajien puheenvuoroista siis *demokratian* kautta. Tämän seurauksena olettamukseni siitä, että Turkin tunnistaminen Euroopan Toiseksi edustajien puheissa johtaisi sen erottamiseen Euroopasta ja toimisi jonkinlaisena eurooppalaisen identiteetin yhdentävänä tekijänä, osoittautui vääräksi.

Vaikka Turkin erilaisuus ja Toiseus oli Euroopan parlamentin täysistunnossa puhuneiden edustajien ajattelun lähtökohtana, Toiseuteen suhtautumisesta käydään jatkuvasti keskustelua. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan Euroopan parlamentissa on meneillään eräänlainen identiteettipoliittinen kamppailu, jossa Turkin EU-jäsenyyttä vastustavat edustajat pyrkivät puheenvuoroillaan uusintamaan perinteisiä käsityksiä Euroopasta ja eurooppalaisuudesta sulkemalla unionin ulkopuolelle epädemokraattisen Turkin. Jäsenyyttä kannattavat pyrkivät puolestaan uudistamaan näitä käsityksiä ottamalla Turkin mukaan eurooppalaiseen yhteisöön.

Turkin EU-jäsenyyttä vastustavat edustajat tuovat puheenvuoroissaan esille eräänlaisen edustajalla olevan *modernin eurooppalaisen identiteetin*. Tämä tarkoittaa eurooppalaisen identiteetin rakentumista jonkinlaisen oletetun Euroopassa vallitsevan demokraattisen perinnön varaan. Ajatus ilmentyy muun muassa niiden argumenttien kautta, joilla edustajat pyrkivät perustelemaan kantaansa. Demokratian suojeleminen, negatiiviset rakenteelliset perustelut yhdessä kansallisten ja kulttuuristen perusteluiden kanssa tekevät Turkin jäsenyydestä mahdottomuuden ja samalla rakentavat kuvaa ”eurooppalaisesta Euroopasta”. Perustelen modernia eurooppalaista identiteettiä myös sillä, että siihen sisältyy ajatus pysyvyydestä ja pakottavuudesta tiettyjen identiteetin elementtien suhteen. Modernin ihmisen ajatteluun kuuluu järjen ja rationaalisen ajattelun korostaminen, ja näihin Turkin EU-jäsenyyden vastustajat nimenomaisesti perustivat argumentointinsa. Jäsenyyttä kannattavien edustajien puheiden kautta välittynyt näkemys eurooppalaisesta identiteetistä on hyvin erilainen, ja kutsun sitä *postmoderniksi eurooppalaiseksi identiteetiksi*. Demokratian jakaminen, pragmaattisten argumenttien käyttäminen, positiiviset kulttuuriset perustelut sekä kansallisten perusteluiden puuttuminen argumentoinnista vahvistavat tätä ajatusta. Postmodernismin lähtökohtana oleva kyseenalaistaminen sekä uusien ajatusten tuominen keskusteluun oli löydettävissä Turkin EU-jäsenyyttä kannattavien edustajien puheenvuoroista. Postmoderni eurooppalainen identiteetti on hyvin lähellä Delantyn esittämiä ajatuksia

postmodernista identiteetistä ja kosmopoliittisesta eurooppalaisesta identiteetistä (Delanty 1995, 163; Delanty 2003, 20–21; ks. tutkielman s. 38–39). Keskeistä näissä molemmissa on erilaisuuden ja moninaisuuden ottaminen kollektiivisen identiteetin lähtökohdaksi, jolloin yhteinen eurooppalainen identiteetti muodostuu monista kansallisista ja muunlaisiin ryhmiin sidotuista identiteeteistä. Eurooppalainen identiteetti ei siis haasta kansallisia identiteettejä, vaan täydentää niitä. Olen pyrkinyt tiivistämään tutkimuksesta nousseet ajatukset kaavioon 6.

Kaavio 6. Euroopan parlamentin jäsenten eurooppalaisten identiteettien muodostuminen.

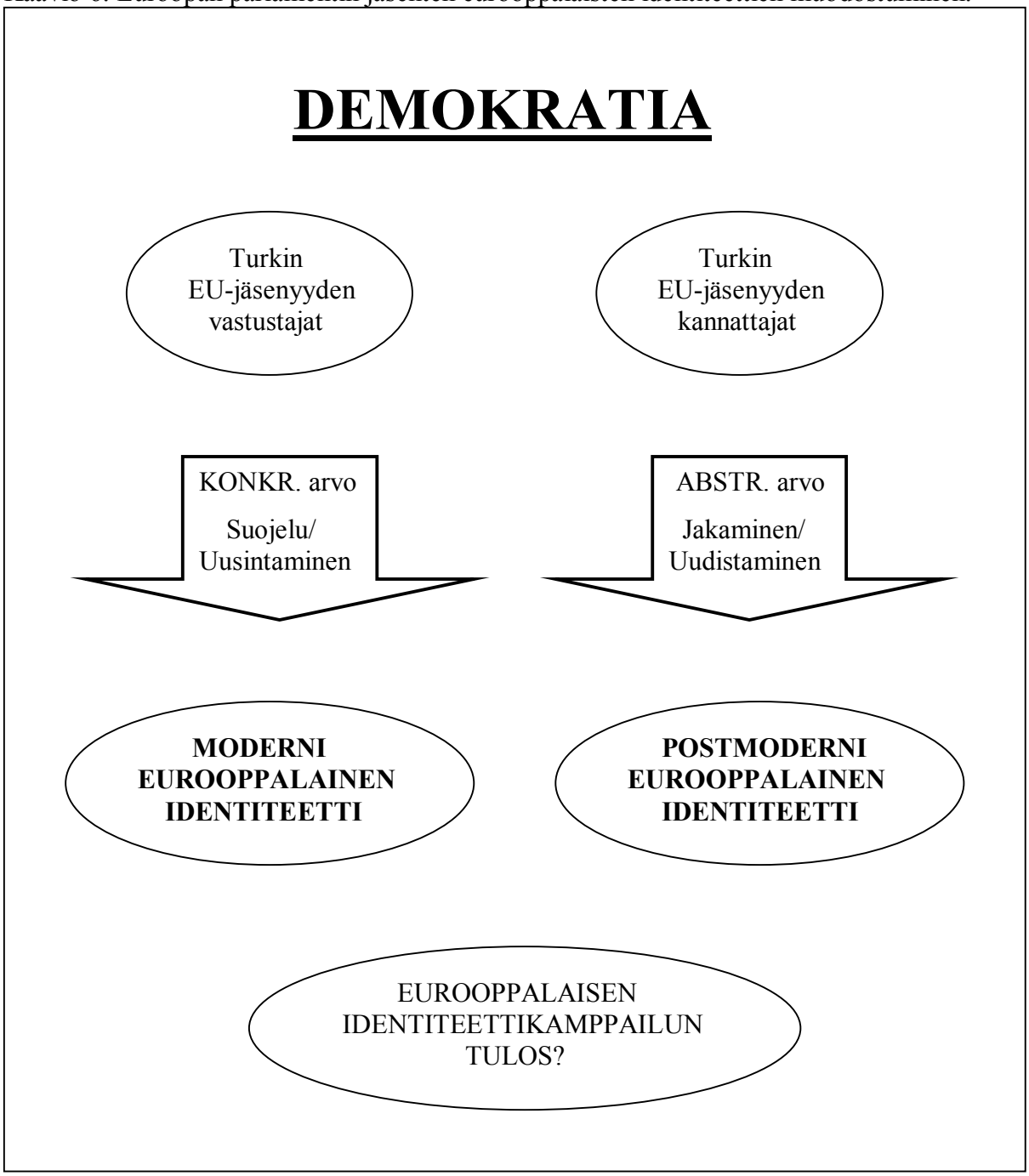

10. LOPUKSI

Pian tutkielman aloittamisen jälkeen minulle selvisi, että valitsemastani aihealueesta on kirjoitettu todella paljon kirjallisuutta ja artikkeleja. Turkin ja EU:n suhteista sekä identiteetistä on kirjoitettu ”länsimaisen” ja etenkin eurooppalaisen yhteiskuntatieteen piirissä paljon ja luonnollisesti myös turkkilaiset tieteenharjoittajat ovat osoittaneet aihealuetta kohtaan paljon kiinnostusta. Tämä tutkielma perustuu suhteellisen rajattuun lähdeaineistoon, koska kielitaitoni rajoissa olen voinut ottaa mukaan ainoastaan suomen-, englannin- ja ranskankieliset lähteet. Tästä huolimatta lähdeaineistoa on paljon ja mukana on myös turkkilaisperäisten tutkijoiden englanninkielellä julkaistuja tutkimuksia.

Sosiaalisen konstruktionismin teoreettiseen viitekehykseen tutustuminen aukaisi minulle uuden näkökulman ajatella ja kokea ympäröivää maailmaa. Kielen ymmärtäminen muuttui tämän tutkielman tekemisen myötä ja vanhat itsestäänselvyydet vaikuttavat nyt hyvinkin ongelmallisilta. Myös tiede ja tutkimuksen tekemisen periaatteet avautuivat minulle uudella tavalla. Ehkä näistä syistä olen käyttänyt paljon sanoja teoreettisen viitekehyksen kuvaamiseen. Identiteettiä koskeva kirjallisuus oli alkuun ongelmallista siitä syystä, että sen monitieteisestä perustasta johtuen oli välillä hankalaa hahmottaa tutkimusten suhdetta toisiinsa vaihtelevan termien käytön vuoksi.

Tutkimuksen aineiston laatu aiheutti myös omat ongelmansa. Poliittinen retoriikka sisältää hyvin usein ”diplomaattipuheenvuoroja”, joissa jätetään kaikki mahdollisuudet avoimiksi. Tällaisten puheenvuorojen tulkitseminen on haastavaa, jotta aineisto ei pelkistyisi pelkästään tutkijan oletuksiksi siitä, mitä puheenvuorossa oikeastaan sanottiin. Tämän välttämiseksi olen ollut analyysivaiheessa suhteellisen varovainen.

Perelmanin uuden retoriikan teoria tarjosi mielestäni hyvän lähtökohdan Euroopan parlamentissa pidettyjen puheenvuorojen analyysille, koska se auttoi ennen kaikkea jäsentämään argumentointia. Myöhemmässä tutkimuksessa käyttäisin kuitenkin jonkinlaista Perelmanin teorian sovellusta, jossa etenkin argumentoinnin tekniikoiden jaottelua olisi hieman selkeytetty. Perelmanin uuden retoriikan teoria tuntuu sijoittuvan modernin yhteiskunnan kehikkoon, koska hän jakaa arvot yhteiskunnallisen todellisuuden uusintamiseen tähtääviin ja pysyvyyttä korostaviin konkreettisiin, sekä sitä uudistaviin abstrakteihin arvoihin. Mielestäni jaottelu ei oikein sovi EU:n tapaisen kokonaisuuden sisällä

käytävien puheenvuorojen analysointiin, koska konkreettisten arvojen määritelmässä on sisällä juuri kansallisen identiteetin perustana olevia elementtejä. Eurooppaa ja eurooppalaisuutta nämä arvot eivät sen sijaan määritä, eikä tällaisia argumentteja sen vuoksi käytetä korostamaan pysyvyyttä.

Euroopan unioni on ainutlaatuinen kokonaisuus, jossa yhdistyy ylikansallinen yhteistyö ja monet federatiiviset piirteet. Yhteistyö johtaa välttämättä merkitysten uudelleen rakentamiseen ja uudenlaisen todellisuuden muodostumiseen. Tämä näkyy erityisen hyvin Euroopan parlamentissa, jossa unionin jäsenmaiden kansalaisten valitsemat edustajat kokoontuvat keskustelemaan ajankohtaisista, unionin agendalla olevista asioista. Edustajien puheenvuoroissa käsitellään niin edustajan äänestäjien paikallisia ongelmia kuin maailmanpolitiikassa tapahtuneita käänteitä. Parlamentissa moninaisuus ja erilaiset näkökannat ovat todellisuutta, ja yhteistä eurooppalaista kulttuuria voi olla hankala hahmottaa Euroopan tasolla vaikkapa Pohjois-Suomen ja Maltan välille. Yhteistä kaikille unionin jäsenmaille ja Euroopan parlamentin jäsenten puheenvuoroille on kuitenkin demokratian korostaminen yhteisenä arvona.

LÄHTEET

Aineisto

6.10.1999 – Turkin ja Euroopan unionin suhteiden tila
Puheenvuorot keskiviikko 6. lokakuuta 1999 – Strasbourg. Päivitetty 31.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+19991006+ITEM-001+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

1.12.1999 – Turkki
Puheenvuorot keskiviikko 1. joulukuuta 1999 – Strasbourg. Päivitetty 27.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+19991201+ITEM-010+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

11.4.2000 – Turkin tilanne
Puheenvuorot tiistai 11.huhtikuuta 2000 – Strasbourg. Päivitetty 8.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20000411+ITEM-009+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

14.11.2000 – Turkki
Puheenvuorot tiistai 14. marraskuuta 2000 – Strasbourg. Päivitetty 14.9.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20001114+ITEM-003+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

14.2.2001 – Turkin liittyminen
Puheenvuorot keskiviikko 14.helmikuuta 2001 – Strasbourg. Päivitetty 7.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20010214+ITEM-002+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

24.10.2001 – Turkki
Puheenvuorot keskiviikko 24. lokakuuta 2001 – Strasbourg. Päivitetty 7.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20011024+ITEM-009+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

27.2.2002 – Demokraattiset oikeudet Turkissa ja erityisesti Hadep-puolueen tilanne
Puheenvuorot keskiviikko 27. helmikuuta 2002 – Strasbourg. Päivitetty 28.7.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20020227+ITEM-008+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

4.6.2003 – Turkin hakemus liittyä Euroopan unioniin
Puheenvuorot keskiviikko 4. kesäkuuta 2003 – Strasbourg. Päivitetty 13.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20030604+ITEM-004+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

1.4.2004 – Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa
Puheenvuorot torstai 1. huhtikuuta 2004 – Strasbourg. Päivitetty 13.8.2004.
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20040401+ITEM-002+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

13.12.2004 – Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa
Puheenvuorot maanantai 13. joulukuuta 2004 – Strasbourg. Päivitetty 29.8.2005. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20041213+ITEM-010+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

28.9.2005 – Neuvottelujen aloittaminen Turkin kanssa ja ETY:n ja Turkin assosiontisopimuksen lisäpöytäkirja
Puheenvuorot keskiviikko 28. syyskuuta 2005 – Strasbourg. Päivitetty 5.12.2005. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20050928+ITEM-003+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Artikkelit ja kirjallisuus

Ajami, Fouad (1993), ”The Summoning”, *Foreign Affairs*, 72(4), s. 2–9.

ALDE (2006), Alliance of liberals and democrats for Europe. *Etusivu*. Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 24.3.2006. <http://alde.europarl.eu.int/content/default.asp?PageID=394>.

Amar, Laurent (2005), ”Les étapes et les enjeux de la candidature à l’Union européenne”, *Questions Internationales*, 12, s. 21–29.

Amnesty International (2005), *Report 2005: Turkey.* Luettu 25.3.2006. <http://web.amnesty.org/report2005/tur-summary-eng>.

Anderson, Benedict (1991), *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Rise of Nationalism.* 2. painos. VERSO. London, New York.

Apostolou, Andrew (1999), ”Turkey, the European Union and Cyprus”, *Mediterranean Quarterly*, 10(4), s. 104–121.

Ayoob, Mohammed (2005), ”The future of political islam: the importance of external variables”, *International Affairs*, 81(5), s. 951–961.

Bauman, Zygmund (2000), *Liquid Modernity.* Blackwell Publishers. UK.

Bauman, Zygmund (2006), *Identity. Conversations with Benedetto Vecchi*. 4. painos. Polity Press.

Berting, J. & W. F. Heinemeijer (1995), ”’Europe’as a Multilevel Problem”, Teoksessa von Benda-Beckman, Keebet & Maykel Verkyyten (toim.), *Nationalism, ethnicity and cultural identity in Europe.* ERCOMER. The Netherlands. s. 52–70.

Bockel, Alain & Isil Karakas (2005), ”La réforme constitutionelle et les droits de l’homme”, *Questions Internationales*, 12, s. 33–39.

Booth, W. James (1999), ”Communities of Memory: On Identity, Memory and Debt”, *American Political Science Review*, 93(2), s. 249–263.

Boucher, François & José Echkenazi (2005), *Guide de l'Union européenne*. 2. painos. Nathan.

Buonanno, Laurie & Ann Deakin (2004), "European Identity", Teoksessa Nugent, Neil (toim.) *European Union Enlargement.* Palgrave Macmillan. s. 84-102.

Burdy, Jean-Paul (2004), *La Turquie est-elle européenne?*. Éditions Turquoise.

Burr, Vivien (1995), *An Introduction to Social Constructionism.* Routledge. London and New York.

Buzan, Barry & Thomas Diez (1999), "The European Union and Turkey", *Survival*, 41(1), s. 41-57.

Cerrutti, Furio (2003), "A Political Identity of the Europeans", *Thesis Eleven*, 72(1), s. 26-45.

Ceyhun, Ozan (2004), Puhe Euroopan parlamentissa 4.6.2004. Päivitetty 13.8.2004. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20030604+ITEM-004+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Chiclet, Christophe (2005), "Chypre: les enjeux européen d'un conflit gréco-turc", *Questions Internationales*, 12, s. 87–91.

Colin, Jean-Pierre (2005), "Un pays musulman membre de l'Union européenne?", *Questions Internationales*, 12, s. 51–57.

Council of Europe (2006), *Turkey and the Council of Europe*. Päivitetty 25.1.2006. <http://www.coe.int/T/E/Com/About_Coe/Member_states/e_tu.asp#TopOfPage>.

Delanty, Gerard (1995), *Inventing Europe. Idea, Identity, Reality.* MACMILLAN PRESS LTD.

Delanty, Gerard (2003), "The Making of a Post-Western Europe: A Civilizational Analysis", *Thesis Eleven*, 72(1), s. 8-25.

Dorronsoro, Gilles (2004), "The EU and Turkey. Between Geopolitics and Social Engineering". Teoksessa Dannreuther, Roland (toim.), *European Union Foreign and Security Policy. Towards a Neighbourhood Strategy.* s. 48–61. Routledge. London and New York.

Duran, Burhanettin (2004), "Islamist Redefinition(s) of European and Islamic Identities in Turkey", Teoksessa Uğur, Mehmet & Nergis Canefe (toim.), *Turkey and European Integration. Accession Prospects and Issues.* Routledge. London and New York. s. 125–146.

EPP-ED (2006), EPP-ED ryhmä Euroopan parlamentissa, *Mikä on EPP-ED-ryhmä?* Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 14.3.2006. <http://www.epp-ed.org/home/fi/aboutus.asp>.

Esposito, John L. (1999), *The Islamic Threat. Myth or Reality?* 3. painos. Oxford University press. New York, Oxford.

Eurobarometri (2004), *Eurobarometer EB61 – CC-EB 2004.1 Comparative Highlights*. Euroopan komissio. Luettu 21.3.2006. <http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/cceb/2004/cceb_2004.1_highlights.pdf>.

Eurobarometri 64 (2005), *Kansalaismielipide Euroopan unionissa, syksy 2005*. Kansallinen raportti, Suomi. Standard Eurobarometer. Euroopan komissio. Luettu 21.3.2006. <http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb64/eb64_fi_nat.pdf>.

Euroopan komissio (2001), *Kuka kukin on EU:ssa. Nizzan sopimuksen anti.* Euroopan yhteisöt. Belgia.

Euroopan parlamentin työjärjestys 2006. 16. painos – helmikuu 2006. Luettu 23.3.2006. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PROG=RULES-EP&L=FI&REF=TOC>.

Euroopan parlamentin vaalit 1999. Luettu 22.3.2006. <http://www.europarl.eu.int/election/newep/fi/intro.htm>.

Euroopan parlamentin vaalisivusto (2004a). *Euroopan parlamentin vaalit 10.–13. kesäkuuta*. Luettu 23.3.2006.
- Paikkajako puolueryhmittäin 22.7.1999. <http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/fi/yourparliament/outgoingparl/members/graphical1999.html>.
- Paikkajako puolueryhmittäin 30.6.2004. <http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/fi/results1306/graphical.html>.

Euroopan parlamentin vaalisivusto (2004b). *Euroopan parlamentin vaalit 10.–13. kesäkuuta*. Luettu 23.3.2006. <http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/fi/results1306/global.html>.

Euroopan parlamentin vaalisivusto (2004c). *Euroopan parlamentin vaalit 10.–13. kesäkuuta*. Luettu 23.3.2006.
- 5. kauden paikkajako maittain ja puolueryhmittäin 30.4.2004. <http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/fi/yourparliament/outgoingparl/members/global.html>.
- 6. kauden paikkajako maittain ja puolueryhmittäin 30.6.2004. <http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/fi/results1306/global.html>.

Euroopan perustuslaki (2006), *Euroopan perustuslakia koskevan sopimuksen ratifiointi.* Luettu 26.3.2006. <http://europa.eu.int/constitution/referendum_fi.htm>.

Eurooppa-tiedotus (2003), *Euroopan yhdentymisen kronologia*. Eurooppa-tietoa 153, Ulkoasianministeriö. Eurooppa-tiedotus.

European Council (1993), *European Council in Copenhagen 21–22 June 1993. Conclusions of the Presidency.* Luettu 18.3.2006. <http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/72921.pdf>.

D'Estaing, Valéry Giscard 9.11.2002. *Le Monde* –lehden artikkelissa: "Pour ou contre l'adhesion de la Turquie à l'Union européenne." Kirjoittaneet Leparmenthier, Arnaud & Laurent Zecchini.

Flash Eurobarometer (2006), *Quelle Europe? La construction européenne vue par les Français*. Euroopan komissio. Luettu 26.3.2006. <http://europa.eu.int/comm/public_opinion/flash/fl178_fr.pdf>.

Fontaine, Nicole (1999), *Euroopan parlamentin puheenjohtaja Nicole Fontaine Eurooppa-neuvostossa Helsingissä*. Puhe. Päivitetty 10.12.1999. <http://presidency.finland.fi/Netcomm/news/showarticle2348_1292.html>.

Gemelli, Vitaliano (2004), Puhe Euroopan parlamentissa 13.12.2004. Päivitetty 29.8.2005. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20041213+ITEM-010+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Gergen, Kenneth J. (1999), *An Invitation to Social Construction*. SAGE Publications.

Golden, James L. & Goodwin F. Berquist & William E. Coleman (2000), *The Rhetoric of Western Thought.* 7 painos. Kendall/Hunt Publishing Company.

Greenfeld, Liah (2005), ”Nationalism and the mind”, *Nations and Nationalism*, 11(3), s. 325–341.

GUE/NGL, European United Left/Nordic Green Left. *Welcome*. Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 24.3.2006. <http://www.guengl.org/showPage.jsp?ID=130>.

Gül, Abdullah (2006), *Islam in the Twenty-First Century*. Puhe Jiddahissa, Kuningas Abdul Azizin yliopistossa Saudi-Arabiassa 12.2.2006. Päivitetty 16.2.2006. <http://www.mfa.gov.tr/MFA/HomePageTopPart/Jeddah_12Feb2006.htm>.

Göl, Ayla (2005), ”Imagining the Turkish nation through ’othering’ Armenians”, *Nations and Nationalism*, 11(1), s. 121–139.

Hall, Stuart (2005), *Identiteetti*. 5. painos. Vastapaino. Tampere.

Harle, Vilho (1990), ”European Roots of Dualism and its Alternatives in International Relations”. Teoksessa Harle, Vilho (toim.), *European Values in International Relations,* s. 1-14. Pinter Publishers. London and New York.

Harle, Vilho (1994), ”’Viholliskuvan’, ’vihollisen’ ja ’toisen’ käsitteistä sekä niiden keskinäisistä suhteista”, *Politiikka*, 36(4), s. 229-239.

Harle, Vilho (1998), ”Identiteettipolitiikka, kansainvälisten suhteiden tutkimus ja kriittinen geopolitiikka”, *Alue ja Ympäristö*, 27(2), s. 3–20.

Harle, Vilho (2000), *The Enemy with a Thousand Faces. The Tradition of the Other in Eestern Political Thought and History.* Praeger.

Helvaçioglu, Banu (1999), ”The Paradoxical Logic Of Europe in Turkey: Where Does Europe End?”, *European Legacy*, 4(3), s. 18–34.

Huntington, Samuel (1993), ”The Clash of Civilizations?” *Foreign Affairs*, 72(3), s. 22–49.

ID (2006), Independence/Democracy Group in the European parliament. *Political Program*. Ryhmän viralliset verkkosivut. Luettu 24.3.2006. <http://www.europarl.eu.int/inddem/political%20program.htm>.

Jokinen, Arja (2006), ”Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin.” Teoksessa Jokinen, Arja & Kirsi Juhila & Eero Suoninen, *Diskurssianalyysi liikkeessä*. 3. painos. Vastapaino. Tampere. s. 37–53.

Jussila, Osmo & Seppo Hentilä & Jukka Nevakivi (1995), *Suomen poliittinen historia 1809-1995*. Juva. WSOY. 1995.

Kahraman, Sevilay Elgün (2000), ”Rethinking Turkey-European Union Relations in the Light of Enlargement”, *Turkish Studies*, 1(1), s.1-20.

Katiforis, Giorgos (2004), Puhe Euroopan parlamentissa 14.11.2000. Päivitetty 14.9.2004. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20001114+ITEM-003+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Kaunismaa, Pekka (1997), ”Keitä me olemme? Kollektiivisen identiteetin käsitteellisistä lähtökohdista”, *Sosiologia*, 3, s. 220-230.

Koczanowicz, Leszek (2000), ”Freedom and Communication: The Concept of Human Self in Mead and Bakhtin”, *Ideologism*, 4, s. 54–66.

Kramer, Heinz (1996) ”Turkey and European Union: A Multi-Dimensional Relationship With Hazy perspectives”, Teoksessa Mastny, Vojtech & Craig Nation (toim.), *Turkey Between East and West. New Challenges for a Rising Regional Power*. WestviewPress. s. 203–232.

Kuyucu, Ali Tuna (2005), ”Ethno-religious ’unmixing’ of ’Turkey’: 6-7 September riots as a case in Turkish nationalism”, *Nations and Nationalism*, 11(3), s. 361–380.

Laffan, Brigid (1996), ”The Politics of Identity and Political Order in Europe”, *Journal of Common Market Studies*, 34(1), s. 81-102.

Laitinen, Kari (2005), ”Turvallisuusrajat muuttuvien uhkien maailmassa”, *Kosmopolis*, 35(2), s. 7–21.

Linjakumpu, Aini (1998), ”Intohimojen labyrintti – Huntington-keskustelun jälkimaininkeja”, *Kosmopolis*, 28(3), s. 57-65.

Malmborg af, Mikael & Bo Stråth (2002) ”Introduction: The National Meanings of Europe”. Teoksessa af Malmborg, Mikael & Bo Stråth (toim.), *The Meaning of Europe*. Berg. Oxford and New York. s. 1–25.

Mayer, Franz C. & Jan Palmowski (2004), ”European Identities an the EU – The Ties that Bind the Peoples of Europe”, *Journal of Common Market Studies*, 42(3), s. 573-598.

Mikkeli, Heikki (1998), ”Euroopan historia, eurooppalainen identiteetti ja yhdentymisen haaste”, *Kosmopolis*, 28(2), s. 7-25.

Mikkeli, Heikki (1999), *Euroopan idea. Eurooppa-aatteen ja eurooppalaisuuden pitkä historia.* Suomen Historiallinen Seura. Helsinki.

Moisio, Sami (2003), *Geopoliittinen kamppailu Suomen EU-jäsenyydestä.* Turun yliopiston julkaisuja. Turun yliopisto.

Le Monde 9.11.2002. Kuva artikkelissa: ”Pour ou contre l’adhesion de la Turquie à l’Union européenne.” Kirjoittaneet Leparmenthier, Arnaud & Laurent Zecchini. Kuvan piirtänyt Plantu.

Le Monde 30.5.2005. *Une large victoire du non, nouvel avatar de la crise de la politique*. Pääkirjoitus.

Le Monde 31.5.2005. *Le non souligne les difficultés de l’élargissement*. Philippe Ricard.

Le Monde 1.6.2005. *La droite allemande accuse la Turquie d’avoir contribué à la victoire du non français*. Georges Marion.

Müftüler-Bac, Meltem (1998), ” The Never-Ending Story: Turkey and the European Union”, *Middle Eastern Studies*, 34(4), s. 240–258.

Müftüler-Bac, Meltem (2000), ” Through the Looking Glass: Turkey in Europe”, *Turkish Studies*, 1(1), s. 21-35.

Müftüler-Bac, Meltem (2002), ” Turkey in the EU’s Enlargement Process: Obstacles and Challenges”, *Mediterranean Politics*, 7(2), s. 79–95.

Männistö, Anssi (2000), ”Länsi ja Islam kylmässä sodassa”, *Politiikka*, 42(1), s. 60-66.

Neumann, Iver B. & Jennifer M. Welsh (1991), ”The Other in European self-definition: an addendum to the literature on international society”, *Review of International Studies*, 17, s. 327–348.

Neumann, Iver B. (1999), *Uses of the Other. ”The East” in European identity formation.* Manchester University Press.

Neumann, Iver B. (1998), ”European Identity, EU expansion, and the Integration/Exclusion Nexus”, *Alternatives: Social Transformation & Humane Governance*, 23(3), s. 397-417.

Nugent, Neill (1992), ”The Deepening and Widening of the European Community: Recent Evolution, Maastricht, and Beyond”, *Journal of Common Market Studies*, 30(3), s. 311-329.

Oguzlu, Tarik (2004), ”How Ecouraging is the Latest Turkish-Greek Reconsiliation Process?”, *Journal of Contemporary European Studies*, 12(1), s. 93–107.

OHCHR (2006), Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. *Ratifications and Reservations*. Päivitetty 26.1.2006. <http://www.ohchr.org/english/countries/ratification/index.htm>.

Park, William (2000), ”Turkey’s European Union Candidacy: From Luxembourg to Helsinki – to Ankara?”, *Mediterranean Politics*, 5(3), s. 31–53.

Perelman, Chaïm (1996), *Retoriikan valtakunta.* Vastapaino. Tampere.

Perelman, Chaïm (2002), *L’empire rhétorique. Rhétorique et argumentation.* 2 painos. LIBRAIRIE PHILOSOPHIQUE J. VRIN. Paris.

Phillips, David (2004), ”Turkey’s Dreams of Accession”, *Foreign Affairs*, 83(5), s. 86–97.

Pietilä, Veikko (1976), *Sisällön erittely*. 2. painos. Gaudeamus. Helsinki.

Pse GroupNET, (2006) *Presentation*. Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 25.3.2006. <http://www.socialistgroup.org/gpes/presentation.do?lg=en>.

Public Opinion (2006a), *Recent Standard Eurobarometer*. Komission Eurobarometri sivut. Luettu 26.3.2006. <http://europa.eu.int/comm/public_opinion/standard_en.htm>.

Public Opinion (2006b), *Flash Eurobarometer Reports*. Komission Eurobarometri sivut. Luettu 26.3.2006. <http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/flash_arch_en.htm>.

Pöttering, Hans-Gert (1999), Puhe Euroopan parlamentissa 6.10.1999. Päivitetty 31.8.2004. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+19991006+ITEM-001+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Pöttering, Hans-Gert (2004), Puhe Euroopan parlamentissa 13.12.2004. Päivitetty 29.8.2005. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20041213+ITEM-010+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Raittila, Pentti (2004), *Venäläiset ja virolaiset suomalaisten Toisina.* Tampere University Press. Tampere

Recent case-law (2001), Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 2.10.2001 yhdistetyissä asioissa T-222/99, T-327/99 ja T-329/99. <http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&Submit=Rechercher&alldocs=alldocs&docj=docj&docop=docop&docor=docor&docjo=docjo&numaff=T-222/99&datefs=&datefe=&nomusuel=&domaine=&mots=&resmax=100>.

Rouleau, Erik (2000), ”Turkey’s Dream of Democrazy”, *Foreign Affairs*, 79(6), s. 100-114.

Rumford, Chris (2001), ”Human Rights and Democratization in Turkey in the Context of EU Candidature”, *Journal of European Area Studies*, 9(1), s. 93–105.

Said, Edward W. (2003), *Orientalism.* 5. painos. Penguin Books. London.

Saukkonen, Pasi (1998), ”Kansallisvaltion identiteettipolitiikka. Kansallinen identiteetti politiikan tutkimuksen käsitteenä”, *Politiikka*, 40(3), s. 212-225.

Smith, Anthony D. (1992), ”National identity and the idea of European unity”, *International Affairs*, 68(1), s. 55–76.

Smith, Anthony D. (1993), ”A Europe of Nations. Or the Nation of Europe?”, *Journal of Peace Research*, 30(2), s. 129-135.

Sopimus Euroopan unionista (2002), *Euroopan unionista tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto.* Virallinen lehti nro. C 325, 24. joulukuuta 2002. Luettu 7.4.2006. <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/fi/treaties/dat/12002M/htm/12002M.html>.

Summa, Hilkka (1998), “Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman ja Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus”. Teoksessa: Palonen, Kari & Hilkka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat.* Vastapaino, Tampere. s. 51-83.

Teitelbaum, Michael S. & Phillip L. Martin (2003), ”Is Turkey Ready for Europe?”, *Foreign Affairs*, 82(3), s. 97-111.

Todorov, Tzvetan (1992), *The Conquest of America. The Question of the Other.* 3. painos. HarperCollins Publishers. New York.

UEN (2006), Union of the Europe of the Nations. *Welcome Message*. Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 24.3.2006. <http://www.uengroup.org/home.html>.

Uslu, Nasuh (2003), *Turkish Foreign Policy in the Post-Cold War Period.* Nova Science Publishers, Inc. New York.

Verts/ALE (2006), The Greens/European Free Alliance in the European parliament. *Who we are – Project*. Ryhmän viralliset kotisivut. Luettu 24.3.2006. <http://www.greens-efa.org/cms/default/rubrik/6/6646.project@en.htm>.

Veyrac De, Christine (2005), Puhe Euroopan parlamentin täysistunnossa 13.12.2004. Päivitetty 29.8.2005. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+CRE+20041213+ITEM-010+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=1&NAV=S&LSTDOC=Y&LSTDOC=N>.

Yesilada, Birol A. (2002), ”Turkey’s Candidacy for EU membership”, *Middle East Journal*, 56(1), s. 94–111.

Önis, Ziya (1999), ”Turkey, Europe and the Paradoxes of Identity: Perspectives on the International Context of Democratization”, *Mediterranean Quarterly*, 10(3), s. 107-136.

Önis, Ziya (2001), ”Greek-Turkish Relations and the European Union – A Critical Perspective”, *Mediterranean Politics*, 6(3), s. 31–45.

LIITTEET

Liite 1. Parlamentin koostumus maittain ja puolueryhmittäin 5. ja 6. istuntokaudella.

Jäsenmaa	EPP -ED	PES	ALDE	GUE/ EGL	Verts/ ALE	UEN	DDE ja IND/ DEM	Sit.	Yht.
Alankomaat (NL)	9/7	6/7	8/5	1/5	4/5	0	3/2	0/2	31/27
Belgia (BE)	5/7	6/7	5/5	0	6/2	0	0	3/3	25/24
Espanja (ES)	28/ 24	24/ 24	2/1	4/1	5/4	0	0	1/0	64/54
Irlanti (IE)	5/5	1/1	1/0	0	2/0	6/4	0	0/3	15/13
Italia (IT)	34/ 28	16/ 15	8/9	6/7	2/2	10/9	0	11/8	87/78
Itävalta (AT)	7/6	6/7	0	0	2/2	0	0	6/3	21/18
Kreikka (EL)	9/11	9/8	0	7/4	0	0	0	0/1	25/24
Kypros (CY)	2	0	1	2	0	0	0	1	6
Latvia (LV)	3	0	1	0	1	4	0	0	9
Liettua (LT)	3	2	3	0	0	0	0	5	13
Luxemburg (LU)	2/3	2/1	1/1	0	1/1	0	0	0	6/6
Malta (MT)	2	3	0	0	0	0	0	0	5
Portugali (PT)	9/7	12/ 12	0	2/2	0	2/2	0	0/1	25/24
Puola (PL)	19	8	4	0	0	7	0	16	54
Ranska (FR)	21/ 28	18/ 31	1/0	15/3	9/6	4/0	9/0	10/ 10	87/78
Ruotsi (SE)	7/5	6/5	4/3	3/2	2/1	0	0	0/3	22/19
Saksa (DE)	53/ 49	35/ 25	0/7	7/7	4/13	0	0	0	99/99
Slovakia (SK)	8	3	0	0	0	0	0	3	14
Slovenia (SI)	4	1	2	0	0	0	0	0	7
Suomi (FI)	5/4	3/3	5/5	1/1	2/1	0	0	0	16/14
Tanska (DK)	1/1	2/5	6/4	3/2	0	1/1	3/1	0	16/14
Tšekki (CZ)	11	2	0	6	0	0	0	5	24
Unkari (HU)	13	9	2	0	0	0	0	0	24
Viro (EE)	1	3	2	0	0	0	0	0	6
Yhdistynyt Kuningas-kunta (UK)	37/ 28	29/ 19	11/12	0	6/5	0	3/12	1/2	87/78
Yht.	232/ 279	175/ 199	52/67	49/39	45/ 40	23/27	18/15	32/ 66	626/ 732

(Euroopan parlamentin vaalisivusto 2004c.)

Ensin on ilmoitettu luku ennen vuoden 2004 vaaleja (5. kausi) ja sen jälkeen vaalien jälkeinen luku (6. kausi). Vuonna 2004 liittyneiden jäsenmaiden kohdalla on ilmoitettu ainoastaan yksi luku. Jos taulukossa on ilmoitettu pelkkä nolla, ei maasta ole kumpanakaan tarkasteluajankohtana ollut yhtään edustajaa ko. ryhmässä. Taulukossa on nähtävissä laajentumisen vuoksi Nizzan sopimuksella sovittu jäsenvaltioiden paikkojen lukumäärän muutos.

Liite 2. Turk* haku parlamentin keskusteluista: kaikki tulokset nimeltä.

Vuosi	Keskustelun päivämäärä ja nimi
1999	16.9: Turkin ja Kreikan maanjäristykset 6.10: Turkin ja Euroopan unionin suhteiden tila 27.10: Turkin osallistuminen Sokrates- ja Nuoriso-ohjelmiin 18.11: Takuu Turkissa toteutettaviin hankkeisiin myönnetyille lainoille 1.12: Turkki
2000	11.4: Turkin tilanne 5.9: Turkin taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys 14.11: Turkki; 14.11: Turkki jatkoa
2001	14.2: Turkin liittyminen 16.5: Turkkilaisten vankien tilanne 24.10: Turkki
2002	7.2: Maanjäristys Turkissa 27.2: Demokraattiset oikeudet Turkissa ja erityisesti Hadep-puolueen tilanne
2003	13.5: Kotietsintä turkkilaisen ihmisoikeusjärjestön päämajan tiloissa Ankarassa 4.6: Turkin hakemus liittyä Euroopan unioniin 23.10: Turkmenistan ja Keski-Aasia
2004	1.4: Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa 13.9: Turkin edustalla tapahtuneen, myrkyllistä tuhkaa kuljettaneen aluksen uppoamisen seuraukset 16.11: Kyproksen turkkilainen yhteisö 13.12: Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa
2005	5.7: Naisten rooli Turkissa; 6.7: Naisten rooli Turkissa (jatkoa) 28.9: Neuvottelujen aloittaminen Turkin kanssa ETY:n ja Turkin assosiointisopimuksen lisäpöytäkirja

Liite 3. Analyysimatriisi: yksitäiset puheenvuorot.
K = keskusteluun viittava kirjantunnus, N = puheenvuoroille annettu juokseva numero, Nimi = puhuneen edustajan nimi, R = puhuneen edustajan ryhmä, M = edustajan jäsenmaa, MP = edustajan mielipide (N/**N**/P/**P**/x).

K	N	Nimi	R	M	MP	Perustelu	Eurooppa	Turkki
A	1	Van Velzen	EPP	NL	N	Kö/ei mietitty	x	x
	2	Katiforis	PES	EL	P	Ky/Kr/PO	D/sivistys	kiduttaja
	3	Ludford	ALDE	UK	P	Kö/Ku/A	ei krist.kerho	-OV
	4	Korakas	GUE	EL	N	IO/Ku/Kr	tekopyhä	kansanmurhaaja
	5	Gollnisch	Sit.	FR	**N**	Ei Eur/MM	x	ei Eur.
	6	Salafranca	EPP	ES	x	x	x	EU:n liittol.
	7	Carnero	PES	ES	x	x	x	-D
	8	Van den Bos	ALDE	NL	P	paljon tarj/-IO/Ku	x	x
	9	Uca	GUE	DE	P	x/-Ky/IO/Ku	x	x
	10	Oostlander	EPP	NL	N	OV/Ky/Ku/A/P	D/OV	-OV
	11	Sakellariou	PES	DE	x	x	x	x
	12	Giannakou	EPP	EL	N	-Ky	Me kreik./D/IO	-D
	13	Fava	PES	IT	x	-Kö/Ky/Ku/Öcalan	EU OV	x
	14	Khanbhai	EPP	UK	**P**	Turkin kultt.Eur	kansakunt.perhe	Eur
	15	Roure	PES	FR	N	ARM/Kr/Ky/ Ku/Kö	x	-D
	16	Langen	EPP	DE	**N**	EU:n laadul.muutos/ yhdent.pysäht.	x	kumppani
	17	Titley	PES	UK	**P**	Aik.sitoumukset	x	x
	18	Morillon	EPP	FR	N	x	x	x
	19	Martinez	PES	ES	**P**	Eur. ei yksinom. krist Eur.	Ei ain.krist.	x
	20	Tajani	EPP	IT	P	x	Eur.D-arv.	x
	21	Rack	EPP	AT	N	Ky/IO/KR/D/OV/ KansMP	Eur.D/IO/OV	kumppani/-OV
	22	Suominen	EPP	FI	**P**	-EU:lla ei rajat.mahdol.	x	x
	23	Schröder-J	EPP	DE	**N**	Ei Eur.	x	x
B	24	Speroni	TDI	IT	**N**	Öcalan/D/IO/KR	x	-D/OV
	25	Van Orden	EPP	UK	P	talous	x	x
	26	Efthymoiu	PES	EL	P	-tal.sos/IO/D/Väh/ Ky/Kr	x	Ei yht.piirt.
	27	Maes	Verts	NL	x	-Öcalan/KR/Ku/ D/IO	x	-D
	28	Korakas	GUE	EL	**N**	Solid Turkin kansaa kohtaan	x	-D
	29	Musumeci	UEN	IT	x	-IO/Väh/ Öcalan/KR	x	naapuri/-OV
	30	Swoboda	PES	AT	**P**	-Ky/Kr/Kö	x	x
	31	Alavanos	GUE	EL	**N**	Öcalan	x	x
	32	Napoletano	PES	IT	x	-Öcalan	x	x
	33	Morgantini	GUE	IT	**N**	IO/Ku	x	x
C	34	Schori	PES	SE	x	x	x	x
	35	Maes	Verts	NL	N	IO/D/Väh	IO/D/Väh	-D
	36	Folias	EPP	EL	N	-Ky	x	x
	37	Sakellaroiu	PES	DE	**P**	x	x	x
	38	Stenzel	EPP	AT	N	-IO/OV/Ku	Eur.periaatteet	-OV
	39	Swoboda	PES	AT	**P**	-Ku/IO/D	x	-D
	40	Souladakis	PES	EL	N	Väh	Eur.kriteerit	x
D	41	Lang	TDI	FR	**N**	Ei.Eur,arvot, kultt	x	Ei Eur.
	42	Sommer	EPP	DE	N	KansMP	x	x
	43	Färm	PES	SE	x	-D/A/IO/Ky	x	-D/OV
	44	Ludford	ALDE	UK	x	-Ku	Eur.käsitteet	x
	45	Isler Béguin	Verts	FR	x	-ARM	x	x
	46	Zacharakis	EPP	EL	N	Ku/IO/D/Kö/Ky/ ARM/KR	Eur.arvot	syyllinen/-D
	47	Katiforis	PES	EL	x	-D/A	x	-D/OV/erilainen
	48	Nicholson of W	ALDE	UK	**P**	x	x	x
	49	Boudjenah	GUE	FR	N	ARM/Ku	x	x
	50	Sacrédeus	EPP	SE	N	ARM/Ky	x	x
	51	Schultz	PES	DE	P	-Kö	vap.t-a,suvaits	x
	52	Papay-annakis	GUE	EL	**P**	-Ky/Kr/Ku	x	x
	53	Langen	EPP	DE	x	-Ku/tal/D/Kö/	x	-D/OV

						Ky/A/Kr		
	54	Poos	PES	LU	x	-Ky	x	x
	55	Van Orden	EPP	UK	**P**	tavoitteena löyhä yhteisö	x	x
	56	Korakas	GUE	EL	**N**	Solid.Turkin kansaa kohtaan/IO	x	x
E	57	Van Orden	EPP	UK	**P**	x	x	x
	58	Ceyhun	PES	DE	P	-Hadep katoaminen	x	-OV
	59	Van der Laan	ALDE	NL	**P**	-IO/tal/ymplais.	Maal yht.	kuuluu Eur
	60	Korakas	GUE	EL	**N**	Turkin kansa ei hyödy/D/IO/Ku/Ky	x	-D/sotilasvaltio
	61	Gorostiaga	Sit.	ES	**N**	-Kö/IO/Ku	x	x
	62	Sacrédeus	EPP	SE	N	-uskonnonvapaus	x	-D
	63	Carnero	PES	ES	**P**	-D/IO/Ku/Ky	x	-D
	64	Virran-koski	ALDE	FI	P	Aik.sit	x	x
	65	Alavanos	GUE	EL	**P**	Turkki Eur/-Kö/Ku/IO/Ky	x	paikka Eur
	66	Hatzidakis	EPP	EL	N	-vankilat	Eur.olot	-OV
	67	Carrilho	PES	PT	**P**	Naton jäsen, kultt	x	x
	68	Frahm	GUE	DK	**P**	Turkki Eur/-vankilat	x	Osa Eur/-OV
	69	Stenzel	EPP	AT	x	x	x	x
	70	Langen	EPP	DE	N	tasapuol.koht.	Eur.ehdot	x
F	71	Morillon	EPP	FR	x	ääri-islam terror.vast.tais/-Ky	x	x
	72	Ceyhun	PES	DE	x	-Kö/P	x	x
	73	Ludford	ALDE	UK	x	-Ku/Öcalan	x	x
	74	Uca	GUE	DE	P	-Ku/IO/PO/KR	x	x
	75	Zaharakis	EPP	EL	N	-Väh/D/Ky/ARM	sivist.maailma	-D
	76	Katiforis	PES	EL	**P**	Turkin oikeus ja sille elintärkeä asia	Me kreik.	3.m. Eur.valt
	77	Korakas	GUE	EL	**N**	A/KR/Ku/Ky/solid. Turkin kansa	x	-OV
	78	Gahler	EPP	DE	x	-Kö	x	x
	79	Fava	PES	IT	x	-Ku	x	x
	80	Cushnahan	EPP	IE	P	-IO/Ku/Kööp	Ei yks.krist	x
	81	Carnero	PES	ES	P	x	x	-D
	82	Gutiérrez-	EPP	ES	x	Eur.valtio/ Luo vakautta	Eur.ajatukset	Eur/voim/maal
	83	Volcic	PES	IT	x	-ARM	Tietyt arvot	x
	84	Sommer	EPP	DE	x	-KR/korruptio/A	x	-OV
	85	Sacrédeus	EPP	SE	N	-Ky/ARM	D=arvoper.	x
G	86	Uca	GUE	DE	**P**	-IO/Kö/Ku	x	x
H	87	Zacharakis	EPP	EL	N	IO/D/OV/Väh	suvaits/Eur.perh	-D/OV
	88	Baltas	PES	EL	**P**	-PO/D/A	Kreik/D	-D/OV
	89	Nordmann	ALDE	FR	**P**	Turkilla oikeus hakea/-IO/PO	sekularismi	maal.valtio
	90	Maes	Verts	NL	x	-A/D/IO/Väh/ Ku/fund	x	maal.valtio/ -D/OV
	91	Langen	EPP	DE	N	-A/Ku/PO	krist/valist.	-OV/Ei usk.vap.
	92	Ceyhun	PES	DE	x	x	x	x
	93	Arvidsson	EPP	SE	P	Eur.yht.työkumppani/Naton jäsen	x	Eur.kump
	94	Cashman	PES	UK	P	x	x	x
	95	Dell´Alba	Sit.	FR	**P**	Jottei Turkki vaarallisille rannoille	x	x
	96	Gawronski	EPP	IT	P	x	x	x
	97	De Keyser	PES	BE	P	x	maall. ja moniusk.	maallinen
	98	Sommer	EPP	DE	x	-Kö	x	x
	99	Gemelli	EPP	IT	N	-Kö/D/OV/Ky	EUyht arv.	-D
I	100	Van Orden	EPP	UK	**P**	-Ky/IO	löyhä unioni	Tulee jäsen
	101	Brok	EPP	DE	N	-EU:n yhdent.valmiudet	x	x
	102	Katiforis	PES	EL	P	-A/Ky	x	-OV
	103	Vallvé	ALDE	ES	x	-A/Väh/Kö	x	-OV
	104	Korakas	GUE	EL	**N**	IO/PO/Ky/Kr	x	terroristi
	105	Wyn	Verts	UK	N	PO/Ku	x	x
	106	Camre	UEN	DK	**N**	Laus.sop/kehityserot/MM	x	Ei Eur/islamil.
	107	Mathieu	EDD	FR	**N**	Ei Eur/ei haluta suurta vaikuttajaa	x	Ei Eur/Idän suurvalta
	108	Ferber	EPP	DE	N	Muu vaihtoehto	x	x

	109	Lalumière	PES	FR	**P**	Tärkeää EU:lle	x	x
	110	Andreasen	ALDE	DK	**P**	Maanosan vakaus ja kasvu	x	x
	111	Andersen	EDD	DK	x	-IO	x	x
	112	Berthu	Sit.	FR	**N**	valtion ja usk.yhteys/kielt. reaktiot Eur.	x	-Eur.arvot
	113	Elles	EPP	UK	**N**	Unionin mahd.ottaa Turkki jäs.	x	x
	114	Leinen	PES	DE	**P**	Aik.sit./-Kö/Ku/P	x	-OV
	115	Borghezio	Sit.	IT	**N**	IO/PO	x	x
	116	Stenzel	EPP	AT	**N**	KansMP	x	x
	117	Paasilinna	PES	FI	x	-A/Kö	x	-OV
	118	Nordmann	ALDE	FR	P	Unionin mahd.ottaa Turkki jäseneksi	x	x
	119	Langen	EPP	DE	**N**	Unionin mahd.ottaa Turkki jäseneksi	x	kumppani
	120	Ceyhun	PES	DE	x	x	x	x
	121	Van Hecke	ALDE	NL	**P**	Muuten fundam.Turkki	x	x
	122	Ebner	EPP	IT	**N**	Muu vaihtoehto	x	x
	123	Roure	PES	FR	**N**	OV/PO/ARM	x	-OV
	124	Schleicher	EPP	DE	x	x	x	x
	125	Maaten	ALDE	NL	N	KansMP/PO	x	x
	126	Gutiérrez-	EPP	ES	**P**	Ajateltava tulevaisuutta	ylimielinen	kumppani/eroaa
J	127	Salafranca	EPP	ES	x	kansMP	x	lojaali kumppani
	128	Rocard	PES	FR	**P**	EU vahvistuu/ markkinat/rauhaa	x	maallistunut/ islam
	129	Lehideux	ALDE	FR	**N**	Ei Eur/suuri/muut pyrk/ARM	Pol.liittovaltio	Ei Eur/suuri
	130	Özdemir	Verts	DE	**P**	Turkin kehityksen varmistaminen	Ei tek.usk.kanssa	x
	131	Trianta-phyllides	GUE	CY	N	Ky	x	x
	132	Piotrowski	IND/DEM	PL	**N**	Ei Eur/Muu vaihtoehto/Ky	x	Ei Eur.
	133	Angelilli	UEN	IT	P	-ARM/Ky	x	maallinen
	134	Martin H-P	Sit.	AT	**N**	Mahd.ottaa jäs/keino heik. EU:ta/perikato	x	x
	135	Brok	EPP	DE	**N**	Mahd.ottaa jäs/Muu vaihtoehto	x	x
	136	Wiersma	PES	NL	**P**	Myönt.vaik. Lähi-idässä/ demokr.tukem.	x	x
	137	Duff	ALDE	UK	**P**	x	x	x
	138	Flautre	Verts	FR	**P**	Demokratian edist.	x	x
	139	Papadi-moulis	GUE	EL	P	-Ky/Ku/IO	x	x
	140	Couteaux	IND/DEM	FR	**N**	ARM/Ky	x	x
	141	Camre	UEN	DK	**N**	Ei Eur/eri kultt/ arvot/KansMP	x	Ei Eur/eri kultt/arvot
	142	Allister	Sit.	UK	**N**	Ei Eur/Ky/ARM/ uskonnonvapaus	x	Kuuluu Aasiaan
	143	Van Orden	EPP	UK	**P**	Nato liittol/Ei Eur.supervaltiota	x	x
	144	Napoletano	PES	IT	**P**	Turkin edistyminen	x	x
	145	Malm-ström	ALDE	SE	**P**	Silta Eur ja muslimimaailm.val il/Keh.edist.	x	x
	146	Voggen-huber	Verts	AT	**N**	x	x	x
	147	Ransdorf	GUE	CZ	N	x	x	x
	148	Karatza-feris	IND/DEM	EL	**N**	Rikos Eur.kohtaan	kultt.krist.usko	Eril.kultt ja uskont
	149	Ryan	UEN	IE	**P**	x	x	x
	150	Mölzer	Sit.	AT	**N**	Kansal.vast/L-I:n kriisit/rahoitus/ MM	x	Ei Eur/muslimiv
	151	Toubon	EPP	FR	**N**	KansMP/mukaut. Turk/Muu	x	x

						vaihtoehto		
	152	De Keyser	PES	BE	**P**	Demokr.kehityksen edistäminen	x	x
	153	De Sarnez	ALDE	FR	**N**	EU:n heikent/maailman D ja rauha	x	-D
	154	Zdanoka	Verts	LV	x	Turkin muutokset kosmeettisia	x	x
	155	Pafilis	GUE	EL	**N**	Yl.laajent.vastust/ Ky/Kr/D	x	-D
	156	Lundgren	IND/D EM	SE	P	-ARM/Väh/tal/ Per.laki ensin	x	x
	157	Masiel	Sit.	PL	**N**	KansMP	Kristil.arvot	x
	158	Langen	EPP	DE	**N**	Ei Eur/D/ARM/ IO/Väh/Ky/Ku	x	-D/kumppani/Ei Eur.
	159	Beglitis	PES	EL	P	Eur.ehdoin	x	x
	160	Kacin	ALDE	SI	**P**	Lisää vakautta itään	demokratia	x
	161	Hassi	Verts	FI	**P**	Liittym.rikastuttaa kultt/Aik.sit	x	Eur.kultt
	162	Agnoletto	GUE	IT	**P**	-A/Ku	x	-OV
	163	Speroni	IND/D EM	IT	**N**	Ei Eur	x	Ei Eur
	164	Vanhecke	Sit.	NL	**N**	Ei Eur/ei täytä edel/MM	x	Ei Eur.
	165	Dimitra-kopoulos	EPP	EL	P	-Väh/Ky/Kr	x	x
	166	Swopoda	PES	AT	**P**	EU:sta vahvempi/Aik.sit.	x	x
	167	Szent-	ALDE	HU	**P**	EU:sta toimija maail-pol	x	x
	168	Sommer	EPP	DE	**N**	Kö/IO/PO/ei varaa/ Muu vaihtoeht	x	x
	169	Hänsch	PES	DE	**P**	Turkin uudist.tukem/ EU:n kv-uskottavuus	x	x
	170	Hennis-	ALDE	NL	**N**	Kö/heikentää unionia	x	x
	171	Matsis	EPP	CY	**N**	Muu vaihtoehto/Ky	x	x
	172	Arif	PES	FR	**P**	Aik.sit	x	x
	173	Matsakis	ALDE	CY	N	Kustannukset/ KansMP	x	x
	174	Seeberg	EPP	DK	**P**	Turv.pol.edut/ Aik.sit	Ei usk.kerho	x
	175	Rasmussen	PES	DK	**P**	-Ay tunnustaminen	x	x
	176	Ind Veld	ALDE	NL	**P**	x	x	x
	177	Kasoulides	EPP	CY	**P**	Rauha ja kehitys	x	x
	178	Öger	PES	DE	**P**	Eur uskottavuus/ Aik.sit	x	Osa Eur.
	179	Lax	ALDE	FI	N	Vähemmistöjen vaik.mahd.EU:ssa	Kultt/kielt mos.	x
	180	Pselt	EPP	DE	**N**	Tiivis Eur/KansMP/ Eur.ident.	x	Ei Eur.
	181	Bozkurt	PES	NL	**P**	x	x	x
	182	Savi	ALDE	EE	x	Aik.sit/- Ky/ARM/Ku	x	maallistunut
	183	Andrikienè	EPP	LT	**N**	Kö/Väh/IO/PO/tal/ laaj.kyky/muut per	x	Euraasial.
	184	Howitt	PES	UK	**P**	Aik.sit	x	x
	185	Guardans	ALDE	ES	**N**	Muu vaihtoehto/ KansMP	x	x
	186	Queiró	EPP	PT	**N**	PO/IO/ARM/Ky/ta l/Eur.yhtk/rajanaap	x	x
	187	Roucek	PES	CZ	P	Aik.sit	x	x
	188	Ludford	ALDE	UK	**P**	-Ku	monikultt.yht.k.	maallist.islam
	189	Ebner	EPP	IT	**N**	Muu vaihtoehto/ KansMP	x	x
	190	Riera	PES	ES	x	x	x	x
	191	De Veyrac	EPP	FR	**N**	Muu vaihtoehto/Ei Eur/muut per/valtaEU	x	Ei Eur.
	192	Demetriou	EPP	CY	**N**	Kö/Ky/Kr	Me Kyl.	x
	193	Paasilinna	PES	FI	N	x	D/IO	Ei Eur.

	194	Rack	EPP	AT	**N**	Muu vaihtoehto/ kor/kidut/PO/Väh	x	-OV
	195	Tabajdi	PES	HU	x	-Väh	x	x
	196	Gawronski	EPP	IT	P	Äärimuslimit heikent	x	x
	197	Pahor	PES	SI	P	-Laajent.edel/ Perlaki	x	x
	198	Sonik	EPP	PL	**P**	rinnakkaiselo islamin kanssa	x	x
	199	Varvit-siotis	EPP	EL	P	x	x	x
	200	Ceder-schiöld	EPP	SE	**P**	x	x	x
	201	Stenzel	EPP	AT	N	Muu vaihtoehto/ uudet rajat	x	x
	202	Jalowiecki	EPP	PL	P	Jäsenyys=kehitys	x	x
	203	Itälä	EPP	FI	**N**	IO/Väh/kallista	x	x
	204	Figueiredo	GUE	PT	x	x	x	x
K	205	Eurlings	EPP	NL	x	-perlaki/tal/ KansMP	x	x
	206	Wiersma	PES	NL	P	x	x	x
	207	Duff	ALDE	UK	**P**	x	x	x
	208	Lagendijk	Verts	NL	**P**	Jäsenyys=kehitys	x	x
	209	Adamou	GUE	CY	**P**	Rauha ja turvallisuus	x	x
	210	Belder	IND/D EM	NL	**N**	Muu vaihtoehto/ KansMP	x	x
	211	Angelilli	UEN	IT	x	x	x	x
	212	Masiel	Sit.	PL	**N**	Ei krist/ei eur/ei kunnioita kultt.	x	Ei Eur/kris
	213	Kasoulides	EPP	CY	x	-Ky	x	x
	214	Swoboda	PES	AT	**P**	Jäsenyys=kehitys	x	x
	215	De Sarnez	ALDE	FR	**N**	Ky/ARM/D	x	-D
	216	Özdemir	Verts	DE	**P**	Jäsenyys=kehitys	x	x
	217	Agnoletto	GUE	IT	x	-Ku/IO/Ky	x	x
	218	Karatza-feris	IND/D EM	EL	**N**	x	x	x
	219	Musumeci	UEN	IT	**N**	D	x	-D
	220	Martin, H-P	Sit.	AT	**N**	EU:n loppu	x	x
	221	Sommer	EPP	DE	**N**	Turkki ei pidä sitoum/Kö	x	x
	222	De Keyser	PES	BE	P	Turkin demokratisointi	x	x
	223	Koch-Mehrin	ALDE	DE	N	Perlaki/rahoitus	x	x
	224	Piotrowski	IND/D EM	PL	**N**	Ky/P	x	x
	225	Camre	UEN	DK	**N**	KansMP/Ei Eur/kultt	x	Ei Eur/kultt
	226	Mölzer	Sit.	AT	**N**	KansMP/Ky	x	x
	227	Toubon	EPP	FR	**N**	KansMP/PO/ ARM/Ku/Ky	EU kans.valtio	x
	228	Rocard	PES	FR	**P**	sovinto/rauha/ turvallisuus/ Turkin keh.	x	x
	229	Riis-J.	ALDE	DK	**P**	Aik.sit.	x	x
	230	Speroni	IND/D EM	IT	**N**	KansMP	x	x
	231	Helmer	Sit.	UK	**N**	Heik.muiden jäs.maiden vaikutusvalt	x	x
	232	Van Orden	EPP	UK	**P**	EU:sta löyhä kansall.valt.liitt	x	x
	233	Öger	PES	DE	**P**	EU:n ja EP:n uskottavuus	x	x
	234	Matsakis	ALDE	CY	**N**	KansMP	x	-D/aggr/ ongelmallinen
	235	de Villiers	IND/D EM	FR	**N**	EU häpäisee itsensä/EU:n hajoaminen	x	x
	236	Itälä	EPP	FI	**N**	Ei Eur/Ky/ nöyryytys EU:lle	x	Ei Eur
	237	Bozkurt	PES	NL	**P**	Paljon edistystä tapahtunut	x	x

	238	Resetarits	ALDE	AT	**P**	x	x	x
	239	Grossetete	EPP	FR	**N**	KansMP/ Eur.yhdent	x	Ei kuulu EU:hun
	240	Lambri-nidis	PES	EL	P	x	x	x
	241	Dimitra-kopoulos	EPP	EL	P	Uusi demokratia - puolue kannattaa	x	x
	242	Beglitis	PES	EL	**P**	x	x	x
	243	Stenzel	EPP	AT	**N**	Ku/ARM	x	kiristäjä
	244	Roucek	PES	CZ	**P**	Aik.sit.	x	x
	245	Zaleski	EPP	PL	**N**	KansMP/ EU:n maine	x	kiristäjä
	246	Zingaretti	PES	IT	**P**	turvallisuus/rauha/ terrorismin torj.	x	kehittyvä
	247	Schöpflin	EPP	HU	**N**	D	x	-D
	248	Pselt	EPP	DE	**N**	Ei Eur.	x	Ei Eur.
	249	Langen	EPP	DE	**N**	x	x	x
	250	Corbett	PES	UK	**P**	monenlaiset identiteetit	x	Eur.
	251	Gollnisch	Sit.	FR	**N**	Ky	x	x
	252	Smith	Verts	UK	x	x	x	x

Lyhenteiden merkitykset: A = armeija, Aik.sit = aikaisemmat sitoumukset ja lupaukset, ARM = armenialaisten kansanmurha, D = demokratia, Ei Eur = Turkki ei ole eurooppalainen maa, IO = ihmisoikeudet, KansMP = kansalaisten mielipiteet, Ku = kurdit, Kr = Kreikka, KR = kuolemanrangaistus, Ky = Kypros, Kö = Kööpenhaminen kriteerit, MM = maahanmuutto, OV = oikeusvaltio, P = poliisi, PO = perusoikeudet, perlaki = unionin perustuslain voimaansaattaminen, tal/sos = taloudelliset/sosiaaliset syyt, Väh = vähemmistöjen oikeudet, Öcalan = Öcalanin tapaus. Taulukossa esiintyy myös muutama tässä mainitsematon lyhenne, mutta ne ovat yksittäistapauksia ja ovat ymmärrettävissä ilman erillista selitystä.

- -merkki tunnuksen edessä merkitsee, että edustaja on esittänyt tämän asian suhteen kritiikkiä. Näitä esiintyy ”ei tietoa” ja kannattavien mielipiteiden kanssa sekä Turkki -sarakkeessa. Yksi - -merkki tarkoittaa myös muiden sen perässä olevien merkitsevän kritiikkiä. Vastustavien mielipiteiden kohdalla ei ole laitettu mitään etumerkkiä, koska kritiikki on samalla mielipiteen perustelu. Musta viiva taulukossa merkitsee vaalien jälkeisen uuden parlamentin puheenvuoroja.

Liite 4. Analyysimatriisi: ryhmäpuheenvuorot.
K = keskusteluun viittava kirjantunnus, N = ryhmäpuheenvuoroille annettu juokseva numero, R = puhuneen edustajan ryhmä, MP = mielipide (N/P/x), Pre = premissi(t), T1/T2/T3/T4 = puheessa käytetyt tekniikat, Pre tarkemmin = premissi(e)n tarkempi sisältö.

K	N	R	MP	Pre	T1	T2	T3	T 4	Pre tarkemmin
A	1	EPP	N	T/tos ja S/A/a	IA1	IA1	xx	IA3	Turkin omat sanat/ Tasa-arvo(Turkin syrjintä)
	2	PES	P	T/tos ja S/A/a	IA4c	IA4c	IB2	~	Aik.EP:n päätös/ Turkin kehitys
	3	ALDE	P	S/A/a	IB1a	IB1a	IB1a	IB1a	Onko EU itsevarma
	4	Verts	P	S/A/a	IB1a	IB1b	IB1a	~	Demokratian kehitys
	5	GUE	N	S/A/k	IA3	IC1	IB2	~	EU:n täytyy olla periaatteiden yhteisö
	6	UEN	P	T/tos ja S/A/a	IB1a	~	~	~	Kurdiviranom.ilmoitus/ demokratia
	7	EDD	N	T/tos	IA1	~	~	~	Maanjäristyksen seuraukset
	8	Sit.	P	S/H/a ja S/A/a	II	~	~	~	Dem. ja IO tärkeämpiä kuin tal.strat.ja turvall./D
B	9	EPP	N	T/tos	IC1	IB1a	~	~	EU:n sitoumukset/tuet/ EP:n päätös/ei KR täyt.p
	10	PES	P	x	IB1b	IB2	IB1b	~	x
	11	ALDE	x	T/tos	~	~	~	~	KR -> ei täytäntöönpanoja
	12	Verts	P	T/tos	IB1a	~	~	~	1995 EU ei taannut taloudellista apua
	13	GUE	N	S/A/a	IA1	IA1	IA3	~	IO/Ku/KR
	14	UEN	N	S/A/a	IC2	~	~	~	IO/V/KR
	15	EDD	N	x	IC4	IA1	~	~	x
C	16	EPP	N	T/o ja S/A/k	IB2	IC1	~	~	Tie on pitkä Helsingin jälkeen/ EU:n perustana tietyt arvot
	17	PES	x	T/tos	IB2	IC1	~	~	Kom ja N:n arvioinnin tulos
	18	ALDE	x	S/A/a	IB1b	IB1a	IC1	~	Rauhanomainen ratkaisu kurdeille
	19	Verts	P	S/A/a	IB1a	IC1	IA3	IB2	Demokratian ja IO:n edistäminen
	20	GUE	x	S/A/a	IC1	IC1	IA4c	IB2	Kööpenhaminan kriteerit/IO/ Turkin D:n lujittaminen
D	21	EPP	x	x	x	x	x	x	Huom! Budjetillinen näkökanta ainoastaan
	22	PES	P	T/o ja S/A/a	IB1a	IB1b	~	~	Myönt. ja kielt.tapahtumia Turkissa/Edistyksen tukeminen
	23	ALDE	P	T/o ja S/A/a	~	~	~	~	Turkki jo sidottu ehdokkuuteen/ menestys, vakaus,turvallisuus
	24	Verts	P	T/tos	IB1a	~	~	~	Selvää on. että strategia hyväksyä Turkin ehdokkuus on ollut oikea.
	25	GUE	N	S/A/k ja T/o	IC1	IA1	C3	~	Välttämättömät demokraattiset standardit/Kokemukseni on
	26	UEN	N	T/tos	IA1	II	~	~	Ei ole käyty julkista ja parl.keskustelua
	27	EDD	N	S/A/a ja T/tos	IC1	IB2	IA4c	IC4	Kööpenhaminan kriteerit/ puoluepäivillä sanottiin...
	28	Sit.	N	T/tos	IC1	IB1a	~	~	Ongelmat ovat suuria
E	29	EPP	N	T/tos ja S/A/a	II	IA3	IA1	~	Me kaikki tiedämme, että Turkin ja muiden ehdokasmaiden välille on tehty ero/Kööpenhaminan kriteerit ja tasa-arvo
	30	PES	x	T/tos ja S/A/a	IB2	IC4	~	~	Turkin erilaisuus/ demokraattinen Eurooppa
	31	ALDE	P	S/A/a	IB1a	IB1a	~	~	Kriittisyys ja oikeudenmukaisuus
	32	Verts	P	x	IA3	IB1a	~	~	x
	33	GUE	N	T/tos	IA1	IA4c	IA1	~	Tilanne kaikkea muuta kuin parantunut
	34	UEN	N	T/tos ja S/H/a	IA1	IA1	IB2	IC1	Ei ole käyty julkista ja parl.keskustelua/talous vs. PO
	35	EDD	N	T/tos	II	IA5	IA4c	IA1	Suhteet eivät ole olleet kitkattomat
	36	Sit.	N	x	IB1b	IC1	IA1	~	x
F	**37**	**PES**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
	38	**ALDE**	**P**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
	39	**Verts**	**x**	**T/tos**	**x**	**x**	**x**	**x**	**Yksi asia on ilmeinen, Turkki yrittää... (ironiaa)**
	40	**GUE**	**P**	**x**	**IB1b**	**x**	**x**	**x**	**x**
	41	**UEN**	**N**	**S/A/k**	**II**	**IA4 c**	**IA1**	**~**	**Suurin osa Turkin alueesta ei kuulu Eurooppaan**
	42	**EDD**	**N**	**T/tos**	**IC1**	**IA1**	**x**	**x**	**Vaikutusvaltainen hollantilainen**

									päivälehti
G	**43**	**EPP**	**x**	**T/tos**	**IA5**	**IA1**	**IC1**	**~**	**Turkin perustuslaki-tuomioistuimen päätös**
	44	**PES**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
	45	**ALDE**	**x**	**T/tos**	**x**	**x**	**x**	**x**	**Historiaa**
	46	**Verts**	**P**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
	47	**GUE**	**x**	**T/tos**	**x**	**x**	**x**	**x**	**Oma kokemus**
	48	**Sit.**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
H	49	EPP	P	T/tos	IB1b	IA1	~	~	Kaikki meistä tunnustavat, että Turkissa on tapahduttava paljon uudistuksia...
	50	PES	P	T/tos	IC1	A4c	IA5	IB1a	Ovi on avoinna, mutta polku vaivalloinen
	51	ALDE	N	x	IC1	~	~	~	x
	52	GUA	P	x	IC1	IC1	IC1	~	x
	53	Verts	P	x	IC1	IB1a	~	~	x
	54	EDD	N	x	IC1	II	IA1	~	x
	55	Sit.	N	T/tos	IA1	IC1	~	~	Ajankohtainen tapahtuma
I	56	EPP	P	x	IA5	IB1b	~	~	x
	57	PES	P	x	IC1	IC1	~	~	x
	58	ALDE	P	x	IC1	~	~	~	x
	59	GUE	P	x	IA2a	~	~	~	x
	60	Verts	P	T/tos	IC1	IA1	IC1	~	Yksimielisyys vallitsee
	61	UEN	N	S/A/a	IC1	IA1	IC1	~	Turkin vapaa ja riippumaton oma tahto
	62	EDD	N	x	IA1	IC1	IC1	IA1	x
	63	Sit.	N	T/tos ja S/A/k	IC1	II	IB2	II	Ei kuulu Eurooppaan
J	64	EPP	N	S/A/k ja S/A/a	IC1	IA1	IA1	~	Kaikkien on syytä tietää, että unionin luonne muuttuu, jos Turkista tulee jäsenvaltio/ demokratia ja toimintakyky
	65	PES	P	S/A/a	IA4c	IA1	IB1a	IB2	Laaja yksimielisyys/ rauha ja demokratia
	66	ALDE	P	S/A/a	II	IC2	~	~	Luotettavuus
	67	Verts	P	S/A/a	IA4c	IB1a	~	~	Demokratia
	68	GUE	P	x	IC1	IC1	~	~	x
	69	IND	N	x	IA1	IC1	II	~	x
	70	UEN	N	S/H/a	IC1	IC2	IC1	IB1a	Tal. vs. yhteiskunnallinen rauha
	71	Sit.	P	S/A/a	IB1a	IB1b	~	~	Avoimuus ja suvaitsevaisuus
K	72	EPP	N	S/A/k	IC1	IA3	IC2	~	Vahva ja todellinen EU
	73	PES	P	T/tos	IA1	IA4c	IB1a	IA3	Mistä keskustellaan
	74	ALDE	P	T/tos ja S/A/a	IA1	IC1	~	~	Yhtenäinen kanta/vapaus, oikeusvaltio ja demokratia
	75	Verts	P	T/tos ja S/A/a	IB1b	~	~	~	Muistuttaa: ei laajennettu vaan yhdistetty.../perustuslailliset arvot
	76	GUE	P	S/A/a	IB1a	~	~	~	Demokraattiset normit
	77	IND	N	S/A/k	IA1	IB2	IC5	~	Vastustamme kaikenlaista poliittista unionia
	78	UEN	N	T/tos	IB2	IB1a	IA3	~	Eur.keskuudessa pahoja aavistuksia
	79	Sit.	N	T/tos	IA1	IA4c	IB2	II	Merkit viittaavat, että Turkki liittyy unioninn hinnalla millä hyvänsä

T/tos = tosiseikka, T/o = otaksuma, S/A/a = abstrakti arvo, S/A/k = konkreettinen arvo, S/H/a = abstrakti hierarkia, x = ei selvyyttä,

~ = ei esiintynyt kuin esimerkiksi kaksi tekniikkaa. Tekniikoiden lyhenteet ovat samoja kuin kuvassa 3. Musta viiva taulukossa merkitsee vaalien jälkeisen uuden parlamentin puheenvuoroja. Tummennetut ovat analyysistä pois pudotettuja.